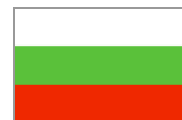

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

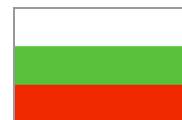

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ И ТЕРИТОРИАЛЕН АНАЛИЗ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ-СТРАЛДЖА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ПОДГОТОВКАТА НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНОТО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ И ИЗГРАЖДАНЕ НА БАЗА ДАННИ

**"Зона Сървис" ЕООД
Юни 2016г.**

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

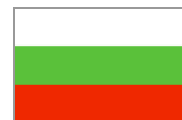

Съдържание:

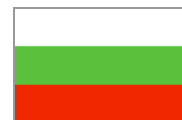
1. Географско положение на община Стралджа	6
2. Природно-географски условия и ресурси	7
2.1. Релеф	7
2.2. Климат	8
2.3. Води	9
2.4. Почви	11
2.5. Полезни изкопаеми	11
2.6. Растителност и животински свят	11
2.7. Защитени територии	13
2.8. Баланс на територията	18
2.9. Изводи	21
3. Културно-историческо наследство	22
4. Геодемографски анализ	31
4.1. Брой и динамика на населението	31
4.2. Структурни характеристики	35
4.3. Естествено възпроизводство и миграция	44
5. Социален анализ	49
5.1. Пазар на труда	49
5.2. Образование	53
5.3. Здравеопазване	56
5.4. Социални услуги	59

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

5.5. Култура и спорт	64
6. Икономически анализ	66
6.1. Общ икономически профил на община Стралджа	66
6.2. Анализ на икономическото развитие по сектори	69
7. Анализ на инфраструктурна осигуреност на територията	86
7.1. Транспортна инфраструктура и Улична мрежа	86
7.2. Водоснабдителна мрежа за питейно-битово водоснабдяване и мрежа за отпадни води	88
7.3. Електроснабдяване	89
7.4. Газоснабдяване и топлофикация	90
7.5. Комуникационни мрежи, далекосъобщения и пощи	91
8. Анализ на екологичното състояние	91
8.1. Качество на атмосферния въздух	91
8.2. Води	93
8.3. Почви	95
8.4. Управление на отпадъците	97
8.5. Шумово замърсяване	100
8.6. Защитени територии и биоразнообразие	101
9. Териториална структура и устройство на територията	107
10. Дълбочинни интервюта	111
11. Изводи	113

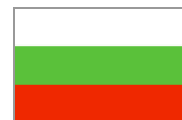

Списък на съкращенията:

ЕООД	- Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЗБР	- Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	- Закон за водите
ЗМСМА	- Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗОИК	- Закон за ограничаване изменението на климата
ЗРР	- Закон за регионалното развитие
ЗУО	- Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	- Закон за устройство на територията
ИБЦ	- Информационен бизнес център
ИКТ	- Информационни и комуникационни технологии
КЕЦ	- Клиентски енерго - център
КС	- Компресионна станция
МБАЛ	- Многопрофилна болница за активно лечение
МДК	- Максимално допустими количества
МКБППМН	- Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	- Министерство на образованието и науката
МОСВ	- Министерство на околната среда и водите
МРРБ	- Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НАСЕМ	- Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НСОС	- Национална стратегия за околна среда
НКПР	- Национална концепция за пространствено развитие
НПР Г2020	- Национална програма за развитие „България 2020“
НСИ	- Национален статистически институт
НСРР	- Национална стратегия за регионално развитие
НЦООЗ	- Национален център за опазване на общественото здраве
НЧ	- Народно читалище
ОВОС	- Оценка за въздействието върху околната среда
ОЕТК	- Общ европейските транспортен коридор
ООД	- Дружество с ограничена отговорност
ОПАК	- Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПДУ	- Оперативна програма „Добро управление“
ОПИК	- Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност"
ОПЛ	- Общо практикуващ лекар

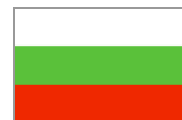
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ОПНОИР	- Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОПОС	- Оперативна програма „Околна среда“
ОПР	- Общински план за развитие
ОПРР	- Оперативна програма за регионално развитие
ОПРЧР	- Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОС	- Околна среда
ОСР	- Областна стратегия за развитие
ОУ	- Основно училище
ПВТ	- Подземно водно тяло
ПДК	- Пределно допустими количества
ППЗРР	- Правилник за прилагане на закона за регионалното развитие
ПРЗ	- Продукт за растителна защита
ПСОВ	- Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧИ	- Преки чуждестранни инвестиции
РЗИ	- Регионална здравна инспекция
РИОСВ	- Регионална инспекция по околната среда и водите
РКООНИК	- Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата
РПМ	- Републиканска пътна мрежа
РПР	- Регионален план за развитие на район от ниво 2
СБАЛ	- Специализирана болница за активно лечение
СЗО	- Световна здравна организация
СОУ	- Средно общообразователно училище
СПИ	- Социално-педагогически интернат
СРМ	- Свободно работно място
ТП	- Трафопост
ТСБ	- Териториално статистическо бюро
ФВП	- Фотоволтаичен парк
ЦДГ	- Целодневна детска градина
ЦСРИ	- Център за социална рехабилитация и интеграция
ЮИР	- Югоизточен район

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

1. Географско положение на община Стралджа

Община Стралджа се намира в Област Ямбол, Югоизточен регион, в източната част на Горнотракийската низина и в Тунджанската хълмиста подобласт.

Фиг. 1. Географско положение на община Стралджа

Започва от в подножието на Терзийски баир, който е част от Източна Стара Планина. На юг от него се простира равното Стралджанско поле, а на югоизток пресушеното през 1925 г. най-голямо вътрешно блато на България - Стралджанското. В съседство е пътен възел “Петолъчката” където се пресичат пет пътя – За Сливен, за Ямбол, за Стралджа, за Бургас и за Котел.

В близост до Община Стралджа не се намират крупни индустриални агломерации. Това определя, заедно с редица други фактори, приоритетно развитие на селското стопанство.

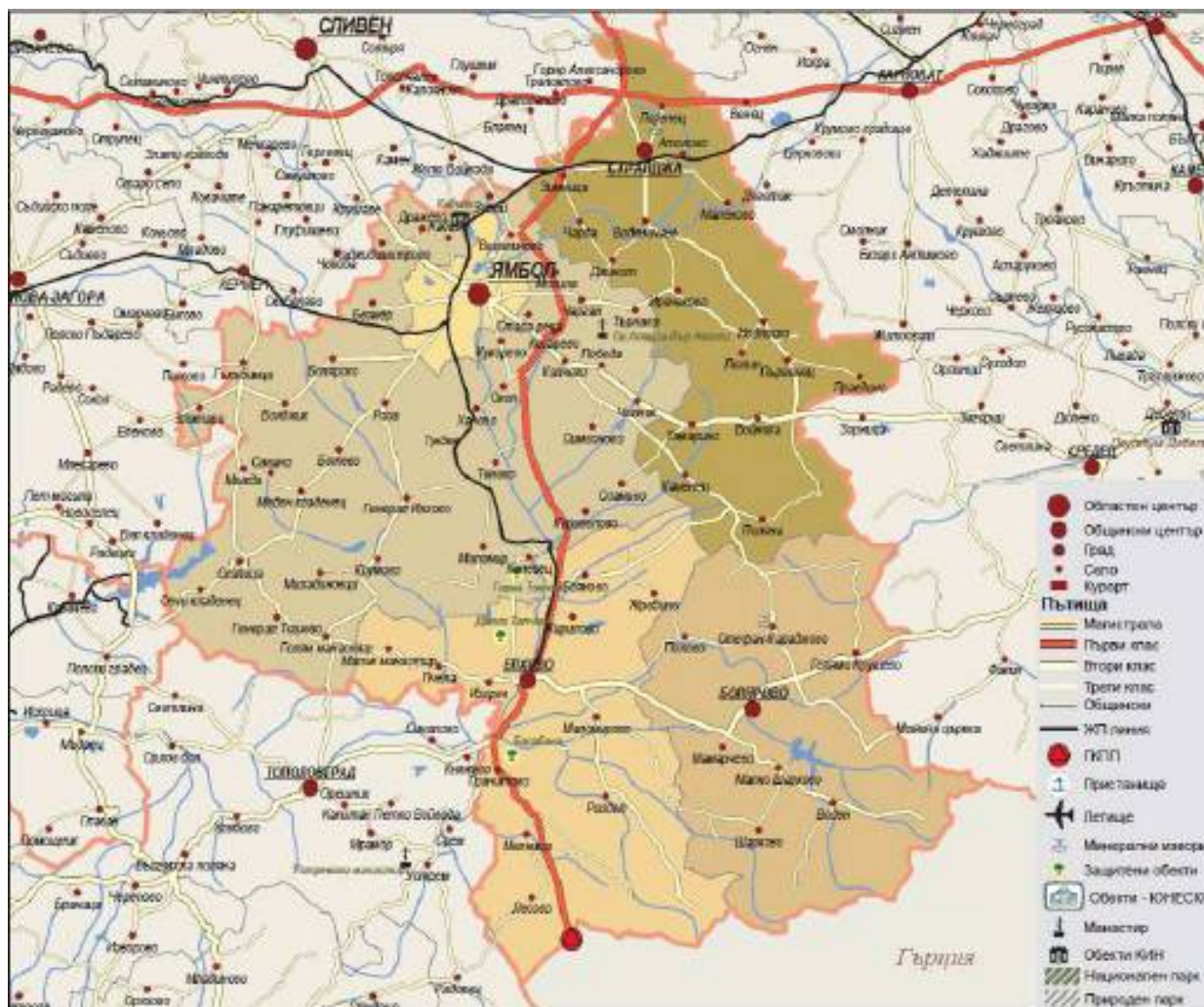
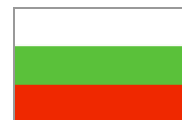
Съседните общини са Котел, Сунгурларе, Карнобат, Средец, Болярово, Тунджа и Сливен. Общината се разпростира на 676,3 км² и съставлява 20,2% от територията на Ямболска област, което я нарежда на трето място по площ в рамките на областта. Общинският център – гр. Стралджа – е разположен е на 23 км западно от Карнобат, на около 30 км източно от Сливен и на 23 км североизточно от областния център Ямбол.

В близост до Община Стралджа не се намират крупни индустриални агломерации.

Това определя, заедно с редица други фактори, приоритетно развитие на селското стопанство.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.2. Географско положение на община Стралджа

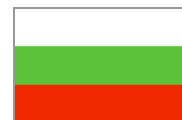
2. Природно-географски условия и ресурси

2.1. Релеф

Територията на общината се характеризира с разнообразен релеф, от равнинен и хълмист до полупланински. На север започва с полупланински площи в съседство с Прохода Мараш, на юг достига до полите на Странджа. Средната надморска височина е 205 м. Общината не се отличава с богати залежи на полезни изкопаеми. На територията ѝ има находища на бяла глина, която се използва за производство на керамични изделия и залежи на варовик с добри експлоатационни качества за производство на хидратна вар, необходима за металолееенето.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг. 3. Релеф на община Стралджа

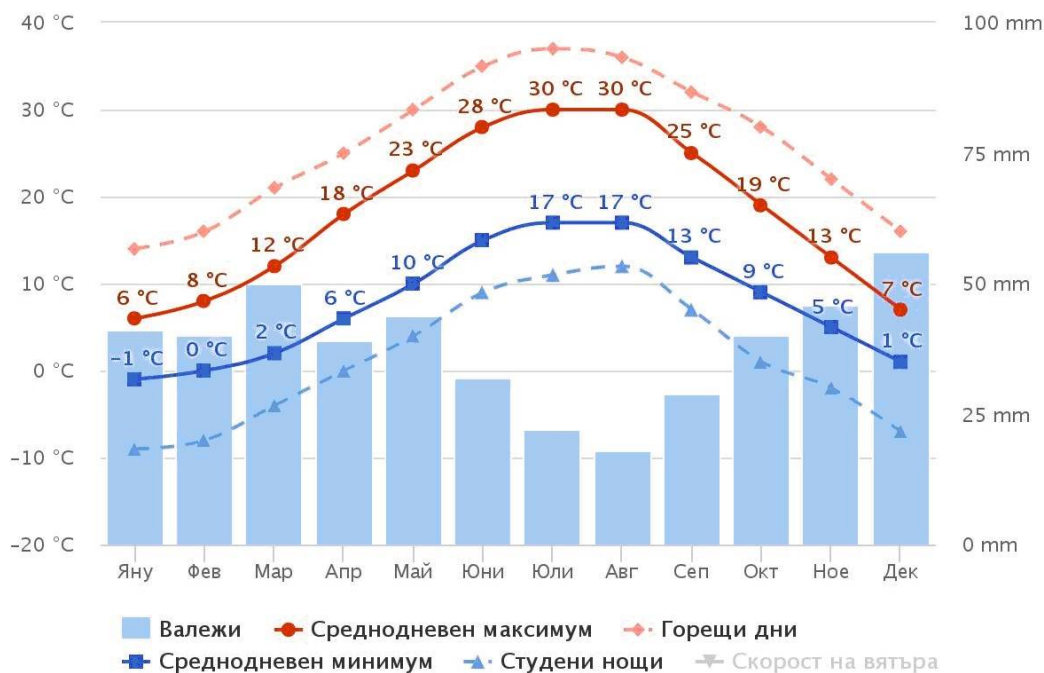
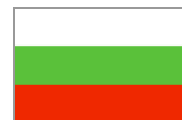
2.2. Климат

Община Стралджа се намира в югоизточната част от територията на Република България, Тунджанско-Странджанската низина. По своите климатични фактори районът принадлежи към климатичния район на Източна България от Преходно-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област. Районът се характеризира с добра за България (233 часа) годишна продължителност на слънчевото греене при нормална (1550-1600 часа) продължителност на слънчевото греене за температура на въздуха над 10°C. Сумарната годишна слънчева радиация е също висока 5600 MJ/m², при сумарна слънчева радиация за периода при температура на въздуха над 10°C е 4400 MJ/ m². Облачността е един от главните компоненти на климата. Облачността има максимум през зимните месеци (сребърен бал 7.1), което намалява притока на топлина към земната повърхност в този район с около 70%. Районът се характеризира със сравнително мека зима, като средномесечните януарски температури са 0,2°C и горещо лято със средномесечна температура за м.юли - 23.2°C. Средната годишна максимална температура е 17,9°C, а средната годишна минимална - 6,4°C. Средногодишната месечна температура е 12.0°C.

Общината не попада в активна сеизмична зона.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

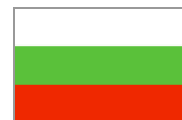

Фиг.4. Средни температури и валежи на община Стралджа

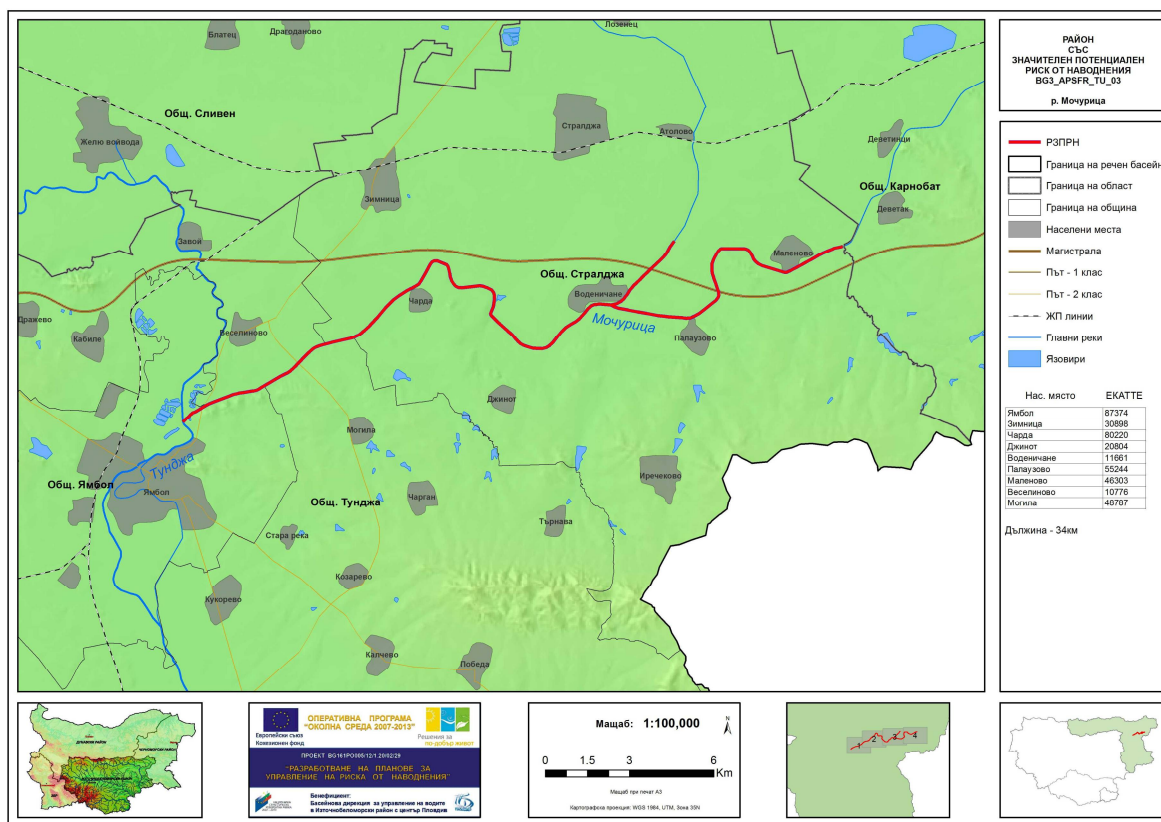
2.3. Води

Територията на Общината е бедна на водни ресурси. Това се отнася най-вече за южната част от територията и налага икономично използване на наличните води и активно търсене на нови алтернативни водоизточници. Общината се пресича от реките Мараш, Мочурица, Правдинска и други по-малки реки и поточета. Тези реки се характеризират със снежно-дъждовен режим, есенно-зимно пълноводие и рязко изразен февруарски максимум.

Под влияние на значителни пролетно-летни валежи, зимното пълноводие преминава във вторично пролетно пълноводие и по такъв начин в режима на реките се формира една обща многоводна фаза от ноември до април, през която протичат 80-90 % от годишния обем на оттока. Общата площ на водните течения и водните площи е 7 606 дка. Районът на Община Стралджа е богат на минерални води. Минерални извори има в гр. Стралджа и с. Правдино. Въпреки, че водите са открити още през 1967 г., до момента същите не се използват по предназначение и няма изградена база за балнеолечение. Този потенциал следва да се проучи за използването му и при положителна оценка да се развие. В землището на гр. Стралджа има изградени 5 броя сондажи с общ дебит 24 л/сек. и температура на водата от 310 С до 780 С, а в с. Правдино в местността Лъджите 1 брой

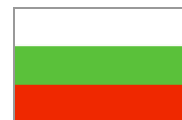

сондаж с дебит 1,0 л/сек. и температура 180 С. В региона преобладават грунтовите подпочвени води. Благоприятни са условията за формиране на грунтови води при образуване на водоносни хоризонти не само в алувиалните, а и в плиоценските порьозни отложения. При анализ на хидрометричните данни се установяват две ясно изразени фази в колебанията на нивото на грунтовите води през годината на ниско и на високо ниво. Високото ниво обхваща периода от февруари до май включително, а фазата на ниско ниво от юли до декември включително.

Фиг.5. Райони с риск от наводнения в община Стралджа

Източник Басейнова дирекция "Източнобеломорски район"

2.4. Почви

Почвеното разнообразие в района на Общината е изключително голямо и обхваща почти всички генетични типове и подтипове. Общината попада в среднобългарската подзона с канелено-горски почви и черноземни смолници и в южнобългарската подзона с канелено-горски почви. Тук се срещат канелени; силно излужени до слабо оподзолени канелени; канелени, леко песъкливо-глинести, слабо каменисти; слабо излужени канелени; средно излужени ливадно канелени; смолници канеленовидни; черноземи смолници; силно излужени черноземи смолници; средно излужени черноземи смолници; карбонатни черноземи смолници; средно излужени черноземовидни, средно песъкливо-глинести; средно излужени ливадни чернозем смолници; алувиално /делувиално/ ливадни; алувиални; ливадни солончази; торфено блатни, солончакови.

Това почвено разнообразие благоприятства отглеждането на различни видове земеделски култури. На тези почви много добре виреят лозя, пшеница, царевица, домати, пипер, ябълки, круши, праскови, череши. Подходящи са и за ориенталски и едрolistен тютюн, слънчоглед, цвекло, соя, сливи, люцерна, пасища.

2.5. Полезни изкопаеми

Община Стралджа е бедна на полезни изкопаеми. На територията на общината има открито находище на бяла глина североизточно от с. Атолово. Същата се използва за производство на керамични изделия /керемиди/ от предприятието Керамична къща Стралджа ЕООД.

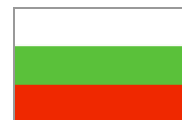
Има открити големи запаси на варовик край с. Каменец с добри експлоатационни качества за производство на хидратна вар, необходима за металолееенето.

Съществува и полиметално находище между селата Тамарино и Люлин, но поради съкращение на отрасъла, същото е закрито.

2.6. Растителност и животински свят

Община Стралджа попада в Тракийската горско-растителна област с преобладаващи иглолистни и широколистни гори и нискостеблена растителност. Горите на територията на общината са 14% от общата територия или 91 421 дка, като са разположени по южните склонове на Стара планина, Бакаджиците и по северозападните разклонения на Странджа планина. Районът се характеризира с разнообразна растителност, която е част от фитогенофонда на страната ни. Тук се срещат едновременно средноевропейски и средиземноморски видове. Разпространени са ксеротермни екосистеми, формирани от цер, благун, горун, келяв габър, явор, полски клен, драка, глог, върба, дива круша и др.

В момента по-голяма част от района е заета от селскостопански площи, които в миналото са били заемани от горски фитоценози с преобладаване на тракийски гори от космат дъб . Върху тези почви са се образували вътрешни солени ливади или солени степи, пасища и мочурища, като най - големи площи заемат халофитните тревни формации на изворник

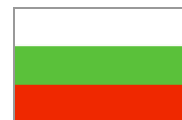

(*Puccinellia convoluta*), гърлицат (*Limonium gmelinii*), елурупус (*Aeluropus littoralis*), стъкленката (*Salicornia europaea*) и др., на места възникнали вторично.

Особено интересни във флористично отношение са районите на Бакаджиците и Войнишкия Бакаджик. Преобладаващи са горите от космат дъб (*Q. pubescens*) и тракийски смесени термофилни дъбови гори от цер (*Q. cerris*), благун (*Q. frainetto*) и виргилиев дъб (*Q. Virgilliana*) със средиземноморски елементи като маклен (*Asper monspessulanum*), кукуч (*Pistacia terebinthus*), а на разсветлени места – храсталаци от червена хвойна (*Juniperus oxicedrus*) и драка (*Paliurus spina christi*). Най-западната част на Бакаджиците е заета от смесени гори на космат дъб, виргилиев дъб, келяв габър и средиземноморски елементи, на места възникнали вторично. Тези гори заемат главно терени с плитки почви или силно каменливи участъци. Някои терени са доведени вторично до това състояние вследствие на периодични сечи, паша и последвалите от това деградация на горите и ерозия на почвата. Единично по Бакаджиците се срещат гори от сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), на места възникнали вторично. Въпреки че е сравнително малък по площ, районът на община Стралджа характеризира с голям брой местообитания, които имат природозащитна стойност с национално и международно ниво. Те имат приоритетно място в основни природозащитни документи в световен и европейски мащаб. Природните местообитания в община Стралджа като елемент от биологичното разнообразие са 24 вида, включени в Червена книга на Република България. Голямо е разнообразието на билки, гъби и тревна растителност. Малката надморска височина, преходноконтиненталният климат и плодородните почви благоприятстват естественото разпространение на лечебните растения, които заемат значителен и важен дял от флората на Стралджанския регион. Хората в него често използват билките като алтернатива на официалната медицина, главно поради икономически причини. В страната ни обаче този ресурс се използва в значителна степен и за търговия, тъй като той има значителен икономическо и социално значение за месното население. България изнася над 15 000 тона билки годишно и е един от най-големите износители в Европа и света. Понастоящем страната ни търгува с повече от 40 страни, като в износната ѝ листа фигурират над 150 вида лечебни растения, като цените на много от тях са с добри икономически показатели. България може да защити водещото си място, ако подобри качеството на билките, спазвайки международните стандарти.

Направените проучвания показват много добри ресурсни възможности от лечебни растения в Стралджанския район. В равнинната част, около и в обработваемите площи, могат да се събират добри количества от лайка, жълт и червен кантарион, коприва, бабини зъби /трабузан/, синя жлъчка, широколист и теснолист жиловлек, черен и нисък бяз /бъзак/, ветрогон, водно пипериче, врабчови чревца, вратига, върбинка, глухарче, девисил, дяволска уста, енъовче, лепка, овчарска торбичка, паричка, пача трева, пелин, петопръстник, пирей, троскот, репей, синя метличина, мак, слез и др. Хълмистите части на Стралджанския район са богати на плод от червен глог, драка, къпина, шипка, гръмотрън, стръкове и листа от подбел, червено подбиче, бял равнец, девисил и много други.

Районът е населен с характерни за него:

- горски и диви животни – елен-лопатар, благороден елен, сърна, заек, дива свиня, лисица, язовец и др.

- птици – полски яребици, тракийски кеклик, пътпъдък, малка ушата сова, кукумявка, полска врана, гарга, сойка и др.

- риби – шаран, сом, каракуда и др.

Общината попада в тракийската горско-растителна област с преобладаващи иглолистни и широколистни гори и нискостеблена растителност.

Единствената защитена местност е “Блатото – находище на блатно кокиче от 16 х.а. в землището на с.Палаузово.

2.7. Защитени територии

На територията на Община Стралджа са обявени следните защитени зони:

* Защитени зони по Директива 79/409/ЕИО за опазването на дивите птици.

BG0002028 - Комплекс Стралджа

* Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна

BG0000205 - Стралджа

BG0000198 - Средецка река

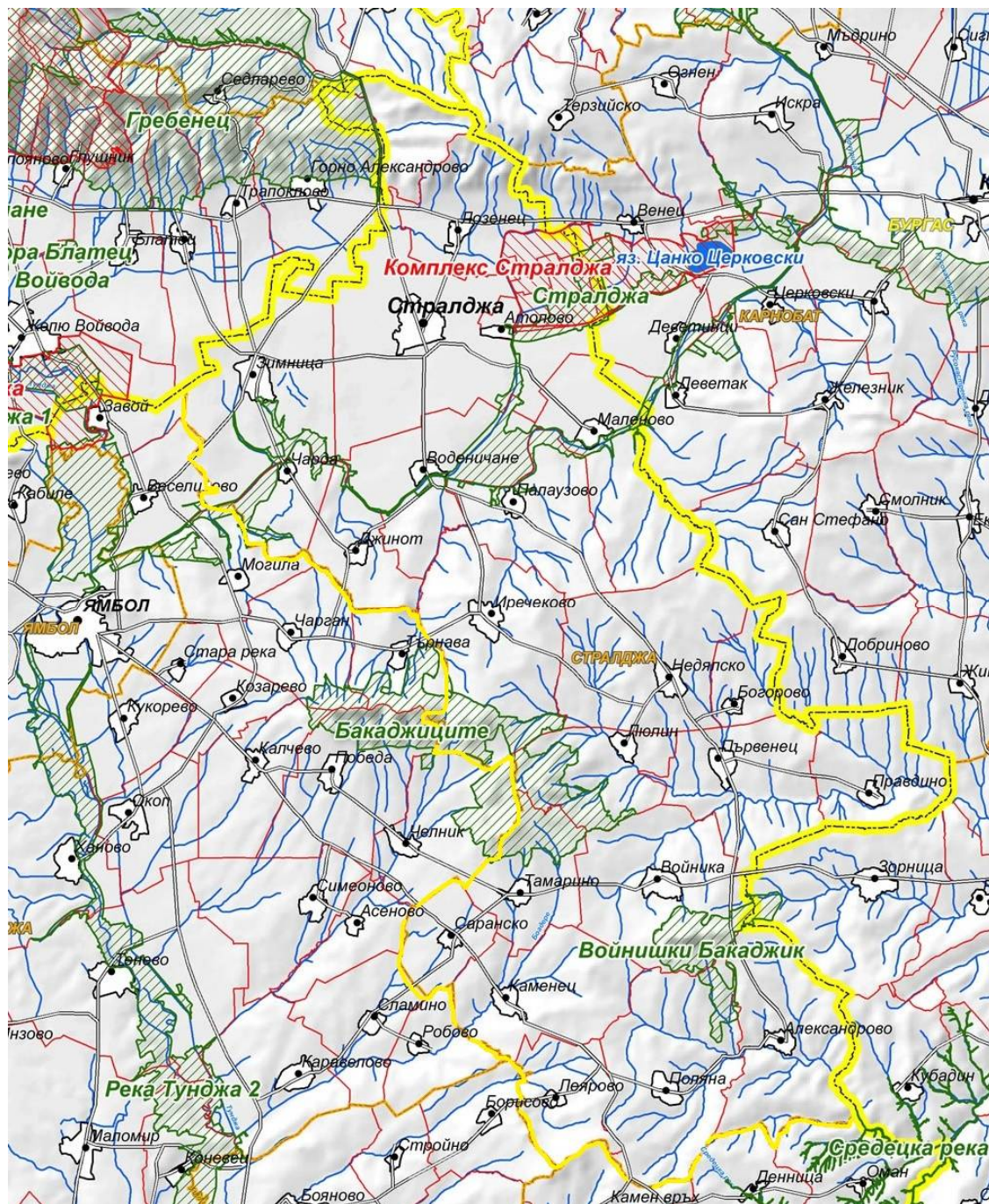
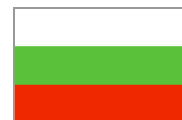
BG0000196 - Река Мочурица

BG0000402 - Бакаджиците

BG0000513 - Войнишки Бакаджик

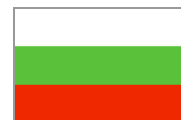
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.6. Защитени територии в общ.Стралджа

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Защитени зони по Директива 79/409/ЕИО за опазването на дивите птици.

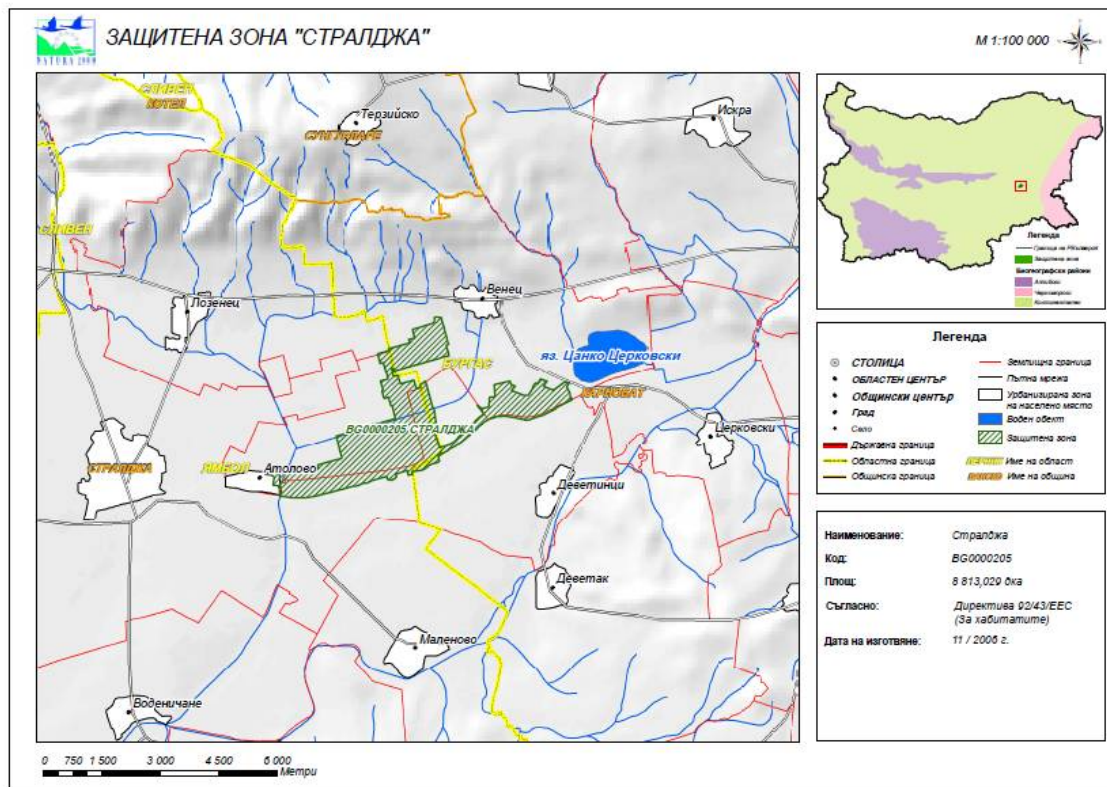
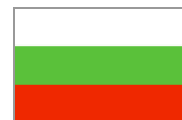
BG0002028 - Комплекс Стралджа е със средна надморска височина 146 м и заема площ от 28718,20 дка. Комплексът включва язовир "Церковски" с площ около 180 ха (който е извън територията на общината) и намиращите се в съседство влажни ливади и заблатени места, остатъци от източната част на бившето Стралджанско блато (най-голямото някога блато във вътрешността на България). Намира се на 1-2 км южно от шосето Бургас-София в участъка южно от село Венец. Самият язовир представлява открита водна площ, в източната си част обрасла частично с водолюбива растителност с преобладаване на папур /*Typha spp.*/. Заобиколен е от ниско възвишение на север (234,6 м.надм.в.) и от равнинни обработваеми площи от юг (около 150 м.надм.в.). Западно от язовира се простират пониско разположени терени, заети от влажни ливади, мочурливи места със система от отводнителни канали, а при дъждовна пролет - и малки блатни водоеми с временен характер. Влажните ливади са обрасли с мезофилна тревна растителност с преобладаване на острица /*Carex spp.*/, ливадна ливадина /*Poa pratensis*/, бромнестата ливадина /*Poa sylvicola*/, пасищен райграс /*Lolium perenne*/ и др. (Бондев, 1991). Ивици предимно от топола /*Populus spp.*/, бяла акация /*Robinia pseudoacacia*/ и някои други културни видове оформят единствените участъци с дървесна растителност в района. Влажната зона е чувствителна към човешки дейности, свързани с управление на водите, както и с неустойчивото ползване на територията на бившето блато като земеделската земя. Постоянното отводняване на мястото намалява качествата на местообитанията, свързани с предоставяне на достатъчно площ за почивка и хранене на мигриращите птици. Част от територията се засажда със зърнени култури и интензивно се третира с изкуствени торове и пестициди за получаване на добри добиви и премахване на тръстиката. Разораването на останалите влажни ливади и пасища води до по-нататъшна загуба на ценни местообитания. Спиртната фабрика, разположена до язовира, предизвиква замърсяване на водите му. Временното пресушаване на язовира, включително през зимата, не позволява пълноценното ползване на влажната зона като място за почивка и хранене на птиците. Ловът и риболовът причиняват безпокойство на птиците. Свободният и неконтролиран достъп до цялата територия през гнездовия период също предизвиква безпокойство на гнездящите птици.

Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна

BG0000205 - Стралджа, заема площ от 8820,2 дка. Тази защитена зона отчасти се припокрива със 33 «Комплекс Стралджа». Това е някогашно блато, което сега е напълно пресушено и превърнато в пасища. Пресечено е от отводнителни канали. През дъждовните дни на около 5-6 места се образуват локви, където се събират птици. То е напълно обградено от орни земи. Зоната има голямо орнитологично значение през цялата година. Важна зона за застрашените птици. Мястото е добро за почивка на мигриращите птици (щъркели).

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг. 7. Защитена зона "Стралджа"

BG0000198 - Средецка река, заема площ от 7077,80 дка. Зоната представлява отворена речна долина с ксерофилни местообитания (частично деградирани) и церово-горунови гори, линейни крайречни гори, важни като биокоридор. Мястото е много значимо с уникалната си флора и фауна. До последните няколко години то е било добре съхранено, но сега се наблюдава увеличаване на човешкото въздействие. Рибната фауна е представена от 17 таксона.

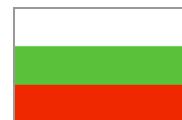
BG0000196 - Река Мочурица, заема площ от 69105,7 дка. По-голямата част от реката е с диги. Има единични върбови дървета и по-голямата част от речното корито е покрито с храсти. Мястото е много значимо с уникалната си флора и фауна.

BG0000402 - Бакаджиците, заема площ от 45048,7 дка. Тя е важен екокоридор. Зоната представлява серия от хълмове в хълмистия район на Тунджа, югоизточно от Ямбол. Възвишенията са дълги 12 км и 5-10 км широки. Хълмовете са покрити с пасища и обработваема земя. Има гори от дъб, габър и цер. Зоната е покрита с гори от дъб, липа, габър и акация. Възвишенията имат много дивеч и друга фауна, много констенурки.

BG0000513 - Войнишки Бакаджик, заема площ от 11389,40 дка и е важен екокоридор. От бозайниците обитаващи зоната ключово е опазването на пъстрия пор.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

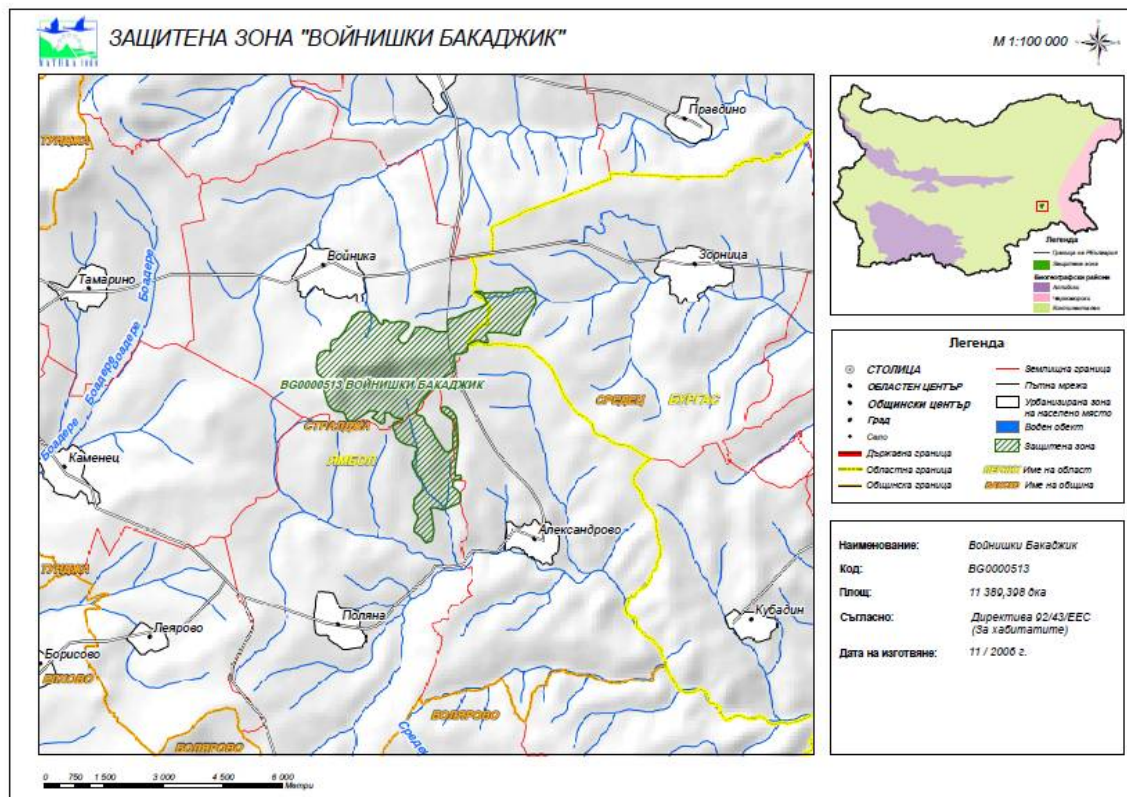
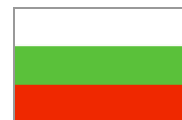
В землището на с. Палаузово съществува защитена местност "Блатото". Обявена е за такава със Заповед № 1938/03.007.1970 от Министерството на горите и горската промишленост, с площ 15,446 ха, Държавен поземлен фонд. Обявена е с цел опазване на естественото находище на блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.). Видът е включен в Приложение № 4 на Закона за биологичното разнообразие и е под специален режим на опазване и ползване, който се регламентира със Заповед №РД 521/22.04.2005 г. на МОСВ. Блатното кокиче е вид, поставен под специален режим на опазване и регулирано ползване от естествените находища, съгласно ЗБР. Блатното кокиче съдържа алкалоида галантамин, използван за лечение на различни заболявания на нервната система като детски паралич, парези и др. За находището е предоставена държавна концесия на „Фито Палаузово“ АД, гр. Казанлък за срок от 20 години. Съпътстващи видове са овчарска торбичка, широколист живовляк, гръмотрън, синя жлъчка и пролетна оstriца.

Защитените растителни видове на територията на община Стралджа са блатно кокиче, издута водна леща, ямболски мразовец, издънкова мерендера, стрибърниева ведрица, кримско зарасличе, бесарабско глухарче. Защитени животински видове от разред бозайници са европейски вълк, пъстър пор, таралеж, и невестулка; от разред птици: малък корморан, къдроглав пеликан, голяма бяла чапла, малка бяла чапла, малък воден бик, обикновен мишелов, бял щъркел, осояд, дропла, ливаден дърдавец, бухал, домашна кукумявка, полска чучулига, градска лястовица, кос, голям синигер, син синигер, обикновен пчелояд, среден пъстър кълвач, обикновена кукувица; от разред влечуги са шипобедрена костенурка, шипоопашата костенурка, смок мишкар, голям стрелец; от разред земноводни са жаба дървесница, зелена крастава жаба, обикновен (малък) тритон.

През територията на общината преминава един от основните пътища за миграция на прелетните птици - *Via pontica*. Разнообразието сред птиците е голямо. Срещат се: кълвач, дрозд, пъдпъдък, яребица, тракийски кеклик, къдроглав пеликан, малък корморан, бекас, бекасица, малка и голяма бяла чапла, дропла, жерав, воден бик, сокол, ястреб, кана, мишелов, бухал, малка ушата сова, кукумявка, врана, сврака, сойка, кукувица, кос, синигер, дъждосвирец, осояд, пчелояд, ливаден дърдавец, чучулига, гълъб, гривек, гургулица, лястовица и др.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.8. Защитена зона "Войнишки Бакаджик"

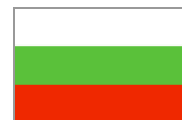
2.8. Баланс на територията

Съгласно баланса на територията на Република България към 31.12.2011 г., общата територия на община Стралджа е 676234,381 дка, като включва:

1. Земеделска - 545 801,79 дка или 80,71% от цялата площ на общината
2. Горска - 93468,97 дка или 13,82% от цялата площ на общината
3. Населени места и други урбанизирани територии - 25176,841 дка или 3,73% от цялата площ на общината
4. Водни течения и водни площи - 8090,03 дка или 1,19% от цялата площ на общината
5. За добив на полезни изкопаеми - 143 дка - 0,02% от цялата площ на общината
6. За транспорт и инфраструктура - 3553,78 дка - 0,53% от цялата площ на общината

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.9. Разпределение на територията на община Стралджа

В съотношение към територията на област Ямбол , площта на община Стралджа представлява 20% . Размера на териториите по общини в област Ямбол е представен в следната таблица

(Декари)

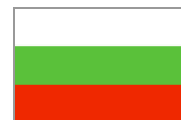
Територия на общините в област Ямбол				
Болярово	Елхово	Стралджа	Тунджа	Ямбол
667924	701703	676234	1218875	90551

Табл.1. Територия на общините в обл.Ямбол

Източник: Министерството на земеделието и храните; НСИ

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.10. Разпределение на територията по общини в област Ямбол

Източник: Министерството на земеделието и храните; НСИ

Общината се отличава с големия си дял земеделски земи. В същото време малка част от тях имат изградени иригационни съоръжения, които да оптимизират поливните процеси на отглежданите култури.

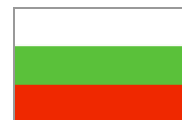
Подробна информация за общата територия, селскостопанския фонд и горския фонд, по населени места е поместена в следващата таблица /табл. 2/.

Табл. 2. Разпределение на общата територия по землища.

№ по ред	Землище	Площ на землището /дка/	Селскостопански фонд /дка/				Горски фонд /дка/
			общо	в т.ч. ниви	в т.ч. ливади	в т.ч. трайни насаждения	
1	Стралджа	79051	57089	45002	6881	5206	13803
2	Александрово	37317	26076	18737	7037	302	8128
3	Атолово	10455	8789	4943	3846	0	0
4	Богорово	12088	10729	8871	1750	108	0
5	Воденичане	32872	28817	19170	7736	1911	0
6	Войника	41182	27990	25300	2670	20	9311
7	Джинот	16062	13714	12171	1356	187	0
8	Зимница	45501	37162	32005	2737	2420	3009
9	Иречесово	46607	33141	24988	3680	4473	8271

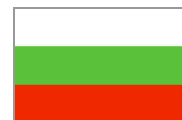
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

10	Каменец	31546	22215	18612	2476	1127	6007
11	Леярово	17872	12474	9627	2699	148	3779
12	Лозенец	28738	17891	13122	2025	2744	7683
13	Люлин	23178	13744	12848	633	264	6905
14	Маленово	34874	29350	24331	4710	309	2234
15	Недялско	44360	38687	31533	3821	3333	1351
16	Палаузово	27526	22566	18492	3113	961	1603
17	Поляна	43750	30612	19232	10420	960	8263
18	Правдино	24384	18222	15127	3019	76	3808
19	Първенец	31586	24388	20742	2721	925	4767
20	Саранско	12982	10955	9987	947	20	85
21	Тамарино	21286	15798	14799	905	94	573
22	Чарда	13069	11563	9158	2059	346	0
	Общо:	676286	511972	408797	77241	25934	89580

2.9. Изводи

Територията на Община Стралджа според своето географско разположение, релеф, климат, води и почви може да бъде определена като район в който най-благоприятно е развитието на различни дейности в сферата на земеделието . Богатото разнообразие от почви обхваща почти всички генетични типове и подтипове създава предпоставки за отглеждането на лозя, пшеница, царевица, домати, пипер, ябълки, круши, праскови, череши. Подходящи са и за ориенталски и едрolisten тютюн, слънчоглед, цвекло, соя, сливи, люцерна, пасища. Това от своя страна води до развитие на различни сектори от земеделието най-вече чувствителните. Освен това характеристиките на територията създават предпоставки за упражняване на биоземеделие в основно в областта на растениевъдството. Територията на община Стралджа е обезпечена с водни ресурси, което от своя страна създава добри предпоставки за възстановяване и развитие на поливното земеделие в отделни землища от територията на общината. Земеделието като основен елемент от икономиката на общината е предпоставка за осигуряване на възможности за развитие на преработвателна промишленост в частта първична преработка на земеделска продукция /мелнично производство, плодохранилища, консервна промишленост, производство на сокове, вино, фуражи и др./ и производство на продукти от преработена земеделска продукция. Стралджанския район има много добри ресурсни възможности от лечебни растения , това предполага и варианти за развитие на производства в областта на преработката на билки. Много добри възможности има и за развитие на животновъдството особено пасищното. Шестте защитени територии предполагат развитието на туризъм в областта на орнитологията, еко туризъм, маршрутно опознавателен и др.

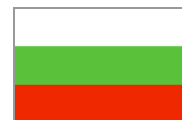

3. Културно-историческо наследство

Община Стралджа е с богато историческо и културно наследство. това е видно и от написаните на селата Зимница, Войника, Първенец, Люлин, Поляна, Саранско, Александрово, Недялско, Каменец, Палаузово, Атолово. Община Стралджа е формирана административно след освобождението, като през различните периоди в състава ѝ са влизали различен брой населени места. От 1987 година до днес тя се състои от общинския център град Стралджа и 21 села. За района, в който се намира Стралджа, има сведения, че е обитаван от траките от края на бронзовата епоха. в землището на днешния град се намират и останките от крепост и селище към нея, известни в археологическата литература като „Марашката крепост" и „Мараш". Крепостта и селището многократно са били арена на военни действия. В края на III в. и началото на IV в. в източната част на землището на с. Лозенец възниква крепост. вероятно и тя както Марашката (Марианското кале) е имала подковообразна форма. Била е укрепена с дебели стени, изградени с местен ломен камък, споени с бял хоросан, а около нея бил направен окоп. /с този камък са строени по-късно повечето къщи и плевници в с. Лозенец и околните села./ районът на юг от стара планина дълго време е буферна зона между България и Византия. вероятно крепостите са очертавали границите между двете държави. Най-забележителният археологически обект от античната епоха е античната крепост калето, развалините, от която се намират на най-западната и най-високата част на войнишките възвишения и отстоят на около 1 км южно от днешното село войника. На отделни места останките от крепостните зидове са запазени на 1 м височина. и днес личи, че входът на крепостта се е намирал на източната страна. Размерите на крепостта са 130 м дължина и 90 м широчина, а дебелината на зида, изграден от ломен камък е 1,5 м. стените, градени от ломен камък, са от времето на преустройството на крепостта през средновековието. Вероятно в основите им ще се открият останки от градеж с дялани камъни (квадри), които са характерни за античността. зидана е с бял хоросан, примесен с едро счукани тухли. В и около Калето са намерени върхове от стрели, много фрагменти от керамика и стари монети с изписана върху тях буква „М", между които и византийски от VI век, което доказва, че крепостта продължава да съществува и през късната античност. следи от антично селище са открити и в м. „Гърбушев кайнак", където са намерени монети от Гардиан III (238-244 г.), сечени в Анхиало, както и в м. „Андонов кайнак". В м. „Капаклия" на 1,5 км югозападно от селото са намерени антични монети от Каракала. На южната част под Калето се намира манастирът „Св. Богородица" (Успение Богородично), който също е в развалини. за него преданието говори, че е съществувал от времето преди османското нашествие. Възстановен е напълно параклисът на манастира. На територията на община Стралджа, в землището на с. Войника е минавала границата между България и Византия. За това говорят останките от пограничния вал „Еркесията", който е преминавал и през землищата на селата Недялско и Люлин. Валът е добре известен на повечето хронисти през средните векове, защото е действителна охраняема граница на България с Източната Римска империя (Византия). Освен военно-отбранителната си функция, Еркесията е и добре уредена митническа граница, през която се осъществяват търговските и културните

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

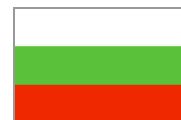
връзки с Византия до XIV век. Не малък е броят на могилите, намиращи се в землищата на почти всички населени места. По-голямата част от тях не са проучвани. Но при прокарването на магистрала „Тракия“ и предхождащите археологически разкопки са открити множество керамични съдове и фрагменти от римската епоха. Това навежда на мисълта, че при едно задълбочено проучване ще се открият още факти за историята на хората, живели по тези места. Намиращите се могили са били и като пътеводител по пътя от Марашкия проход до Цариград. През османската епоха, югоизточно от днешния град стралджа, се е намирал турски град Сарай (дворец на турски) - курорт за одринските паши и бейове. Районът е бил известен с най-голямото блато на територията на България, дълго около 14 км, в широчина до 10 км, а най-дълбоките места стигали до 4,5 м. Общината се свързва с дейността на редица войводи - Индже войвода, Кара Кольо, Трифон и Добри. Тук е живеел и родът на Сарайлъ Димо или Хайдут Димо. От този период са и по-ранните писмени сведения за селището. В турски документ от 1610 г. е посочено селище Стралджа, Ямболски окръг, Исраилджа, Асрайлих. На Петербургска карта от 1829 година е записано, че селището се състои от 75 къщи. в друг руски военен документ от 1830 селото е с името Стралица. През освободителните войни 1877-1878 година за пръв път и руски автори говорят за Стралджа. А през 1885 година селото става център на комитет по обединяване на българската държава. В първите десетилетия на свободна България и особено след построяването на жп линията Ямбол-Бургас (1890 година), селото се превръща в стопанско и културно средище в региона. Доминиращо място запазва земеделието. Десетките занаятчийски работилници, първите индустриални предприятия, седмичният пазар, житните складове и железопътната гара, през която се изнасят земеделска продукция и дървен материал, оживяват селото и го правят предпочитано място за живот.

В края на XIX в. в Стралджа работи като телеграфист Пейо Яворов. Тук поетът получава вдъхновение за най-значимите си творби „Градушка“ и „Арменци“.

От края на XIX в. в селото възникват и развиват активна дейност различни политически партии и професионални организации и дружества, основават се първите кооперации.

Между двете световни войни (1919-1939 година) Стралджа става най-голямото българско село, известно с разнообразния си и разностранен икономически, политически и културен живот. с неуморния си труд, умения и знания стралджанци дават своя достоен принос за строителството на тогавашна България. В периода 1925-1926 година бежанци от Тракия и Македония се заселват в източния край на Стралджа и на мястото израства бежански квартал.

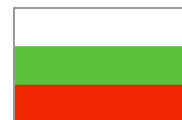
През 1943 година селището е обявено за образцово село, а през 1969 година - за град. За отрудените си делници и за постигнатите успехи в икономиката, благоустройството, образованието и културата в епохата на социализма те разказват лаконично и с достойнство: „Работехме с мерак, получавахме високи добиви и резултати, радвахме се на плодовете на труда си, вървахме напред и вярвахме в бъдещето.“ След демократичните промени през 1989 година градът продължава своето развитие в условията на пазарна икономика. Стралджанци свято пазят традициите, обичаите и песните на своите деди. най-

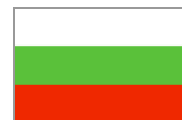
ценното от тях, изкусните певци и танцьори от ансамбъл „Въжички" се представят с успех на десетки фестивали у нас и в чужбина.

Табл. 3. Списък на културните ценности в община Стралджа

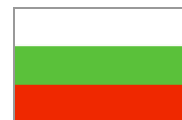
Име на Културна ценност	Вид	Местоположение
Църква „Възнесение господне"	Архитектурно-художествен паметник	с. Люлин
Църква „Рождество Богородично"	Архитектурно-художествен паметник	с. Маленово
Църква „Св. Архангел Михаил"	Архитектурно-художествен паметник	с. Поляна
Църква „Св. Архангел Михаил"	Архитектурно-художествен паметник	гр. Стралджа
Църква „Св. Георги"	Архитектурно-художествен паметник	с. Каменец
Църква „Св. Георги"	Архитектурно-художествен паметник	с. Първенец
Църква „Св. Димитър"	Архитектурно-художествен паметник	с. Александрово
Църква „Св. Димитър"	Архитектурно-художествен паметник	с. Зимница
Църква „Св. Димитър"	Архитектурно-художествен паметник	с. Иречеково
Църква „Св. Петка"	Архитектурно-художествен паметник	с. Палаузово
Църква „Св. Троица"	Архитектурно-художествен паметник	с. Недялско
Крепост „Калето"	Археологически паметник от национално значение	с. Войника
"Голямата могила"	Археологически паметник	с. Лозенец
„Бачева могила"	Археологически паметник	с. Чарда
„Гичева могила"	Археологически паметник	с. Чарда
„Дядо Минкова могила"	Археологически паметник	с. Чарда
Античен некропол	Археологически паметник	с. Люлин
Антична крепост	Археологически паметник	с. Иречеково

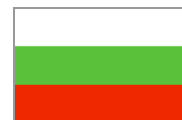
Име на Културна ценност	Вид	Местоположение
Антично /римско/ и средновековно селище	Археологически паметник	с. Първенец
Антично /тракийско и римско/ и средновековно селище	Археологически паметник	с. Недялско
Антично /тракийско и римско/ селище	Археологически паметник	с. Каменец
Антично градище	Археологически паметник	с. Люлин
Антично и средновековно селище	Археологически паметник	с. Каменец
Антично римско селище	Археологически паметник	с. Лозенец
Антично римско селище	Археологически паметник	с. Правдино
Антично римско селище	Археологически паметник	с. Първенец
Антично римско селище	Археологически паметник	с. Саранско
Антично римско селище	Археологически паметник	с. Чарда
Антично римско селище	Археологически паметник	с. Чарда
Антично селище	Археологически паметник	м. Чукормия, с. Каменец
Антично селище	Археологически паметник	с. Лозенец
Антично селище	Археологически паметник	с. Люлин
Антично селище	Археологически паметник	с. Люлин
Антично селище	Археологически паметник	с. Палаузово
Антично тракийско и римско селище	Археологически паметник	с. Люлин
Късно антична и средновековна крепост	Археологически паметник	гр. Стралджа
Късно антично селище	Археологически паметник	с. Правдино
Могила	Археологически паметник	с. Атолово
Останка от "Голямото кале"	Археологически паметник	с. Лозенец

Име на Културна ценност	Вид	Местоположение
Останки от крепост "Малкото кале"	Археологически паметник	с. Лозенец
Останки от крепост "Малкото кале"	Археологически паметник	с. Правдино
Останки от Старинен манастир	Археологически паметник	с. Войника
Праисторическо антично селище	Археологически паметник	с. Войника
Праисторическо селище	Археологически паметник	с. Чарда
Праисторическо тракийско, средновековно и българско селище от турската епоха	Археологически паметник	с. Иречеково
Средновековен некропол в м. "Войнишкия Бакаджик"	Археологически паметник	с. Войника
Средновековна крепост	Археологически паметник	с. Лозенец
Средновековно селище	Археологически паметник	с. Недялско
„Паметник на убитите партизани"	Исторически паметник	гр. Стралджа
Войнишки паметник на "Загиналите във войните - 1912, 1918, 1946 г."	Исторически паметник	с. Джинот
Войнишки паметник на "Загиналите във войните 1912, 1915, 1918 г."	Исторически паметник	с. Палаузово
Войнишки паметник на "Загиналите за свободата на Родината"	Исторически паметник	с. Воденичане
Войнишки паметник на „Загиналите в Отечествената война"	Исторически паметник	с. Поляна
Войнишки паметник на „Загиналите във войната 1912-1913 г"	Исторически паметник	с. Недялско
Войнишки паметник на „Загиналите във войните през 1912-13, 1915-1918 г."	Исторически паметник	с. Поляна
Войнишки паметник на Мален Даев	Исторически паметник	с. Маленово
Войнишки паметник на убитите във войните през 1912, 1918, 1944-45 г.	Исторически паметник	с. Войника
Дом на Георги Козарев	Исторически паметник	с. Леярово
Дом на Георги Тошков (за сведение)	Исторически паметник	с. Каменец
Историческо място "Инджови извори"	Исторически паметник	с. Войника

Име на Културна ценност	Вид	Местоположение
Историческо място "Хайдушки къщи"	Исторически паметник	с. Войника
Лобно място на Георги Калчев /Ламята/	Исторически паметник	с. Недялско
Лобно място на Неделчо Узунов	Исторически паметник	с. Недялско
Лобно място на съветския полковник Власко	Исторически паметник	с. Палаузово
Паметен знак на загиналите в Отечествената война 1944-45 г.	Исторически паметник	с. Първенец
Паметна плоча на "Загиналите във войните 1877-78, 1885, 1912-13, 1915-1918, 1944-45 г."	Исторически паметник	с. Зимница
Паметна плоча на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Александрово
Паметни плочи и паметник на поета Пейо Яворов	Исторически паметник	гр. Стралджа
Паметник на лорд Атол	Исторически паметник	с. Атолово
Паметник на народната певица Вълкана Стоянова	Исторически паметник	с. Люлин
Паметник на "Загиналите страджанци в Отечествената война - 1944-1946 г."	Исторически паметник	гр. Стралджа
Паметник на „Загиналите в Отечествената война 1944-1945 г."	Исторически паметник	с. Недялско
Паметник на загиналите в Първата световна война 1914-1918 г.	Исторически паметник	гр. Стралджа
Паметник на загиналите в Балканската война	Исторически паметник	с. Палаузово
Паметник на загиналите в Отечествената война	Исторически паметник	с. Люлин
Паметник на загиналите в Отечествената война	Исторически паметник	с. Първенец
Паметник на загиналите в Отечествената война	Исторически паметник	с. Тамарино
Паметник на загиналите във войната 1912 - 1913	Исторически паметник	с. Недялско
Паметник на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Иречеково
Паметник на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Каменец
Паметник на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Лозенец

Име на Културна ценност	Вид	Местоположение
Паметник на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Люлин
Паметник на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Правдино
Паметник на загиналите във войните	Исторически паметник	с. Саранско
Паметник на загиналите във Втората световна война	Исторически паметник	с. Палаузово
Паметник на загиналите за свободата на България	Исторически паметник	с. Зимница
Паметник на Мален Даев - убит през 1944 г.	Исторически паметник	с. Маленово
Паметник на Трета Българска армия и ген. Радко Димитриев - 1912г.	Исторически паметник	гр. Стралджа
Паметник на убитите партизани	Исторически паметник	с. Недялско
Родната къща на Мален Даев	Исторически паметник	с. Маленово

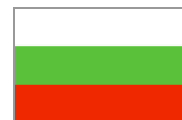
Източник община Стралджа

Общината е относително богата на културни и природни ценности. на територията ѝ има множество културно-туристически обекти - 11 църкви, 51 къщи архитектурно-художествени културни ценности, 40 археологически обекта и 51 исторически паметника. Най-известният храм - Църквата „Свети Архангел Михаил“ - е с дълголетна история, започваща в периода на османското владичество (построена 1857 година), днес обявена за културна ценност. В нея се помещават ценни икони и дърворезба с висока художествена и културна стойност. Храмът продължава да отслужва Света литургия, запазени са традициите на православно българско богослужение. всички културни обекти са от местно значение, с изключение на останките от крепостта Калето, която е вписана в регистъра като обект от национално значение. Доказателства за различните култури и поселения, които са пребивавали на територията на общината, са големия брой археологически останки от Античността и Средновековието. От новата история на България са представени редица паметници, монументи и исторически места, които отдават почит към загиналите във войните през XX в. и към знатните жители на общината.

Читалищната дейност се извършва от 21 читалища. По Закона за Народните читалища им е предоставена за безвъзмездно ползване общинска собственост, читалищни сгради, библиотеки, репетиционни зали и др. В НЧ „Просвета-1892“ гр. Стралджа репетира и изнася концерти фолклорен ансамбъл „Въжички“, създаден през 1964 година от забележителния български хореограф Тончо Тончев. Всяка година във ФА „Въжички“ се обучават над 100 танцьори, певци и инструменталисти. Ансамбъл „Въжички“ участва в

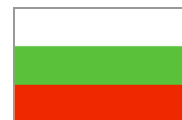

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

множество местни, регионални, национални и международни фестивали и конкурси, от които печели неизменно призови места. В своята дългогодишна дейност Фолклорен ансамбъл „Въжички“ е изнесъл над 1 500 концерта. многобройни са участията му в радио и телевизионни предавания. с негово участие са заснети 46 телевизионни филма.

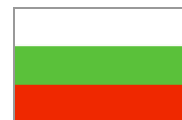
Ролята на читалищата като фактор в културния и обществен живот се определя от засилващата се роля, която те имат, чрез активното им включване в честването празника на общината и други културни събития, включително национални и християнски празници. В читалищата в Стралджа, Войника, Тамарино, Недялско, Воденичане, Зимница са доставени нови 18 компютърни системи, като резултат от успешно приключилия проект „Глоб@лни библиотеки-България“, в който те си партнират с община Стралджа, Министерство на културата и Програмата на за развитие на ООН. По този начин се съчетават традициите на българското читалище с новите технологии и се подпомага приобщаването на българските граждани към глобалното информационно общество. В град Стралджа се намира историческият **музей**, а етнографският е в село Зимница. историческият музей е открит през 2007 година в сградата на бивш житарски склад, построен през 1893 година, а през ноември 2009 година е открита първата експозиция на музея - „Стралджа - традиция и модерност“. Музеят развива дейността си в диалог с музеи от съседни общини. важен за споменаване е и етнографския музей в село Зимница. той е открит през 1994 година по инициатива на местния родолюбец Йордан Банчев. изграждането му не би било възможно без щедрата подкрепа и дарения на жителите на селото. Дейността му се подпомага от местното читалище „Възраждане“. в музея се помещават предимно етнографски експонати, селскостопански инвентар, предмети на бита и накити и носии от миналото на село Зимница. Съществуват и малки етнографски сбирки, обособени към читалищата в селата Войника, Лозенец, Джинот, Каменец, Палаузово, Воденичане, Маленово, Поляна и Тамарино. На територията на общината има слаба **театрална дейност**. Тя се осъществява в местните читалища с подкрепата на община Стралджа и читалище „Просвета-1892“. Градът е богат на **фолклорни традиции и събития**. Съществува ценен архив с местни коледарски песни. на коледа се събират куди (сурвакари) от повечето селища в общината и се изпълнява автентичен ритуал по сурвакане. в началото на пролетта се осъществява традиционен кукерски празник. Местните кукери са участвали на множество мероприятия и са носители на награди от събора в Копривщица и кукерския фестивал в Перник. Многобройни са изявиите на стралджанските кукери в маскарадните фестивали от януари/ февруари по други краища на България. Градът е известен с танцовата си дейност и е домакин на множество танцови представления. Традиционният народен събор „Мараш пее“ се провежда в събота и неделя през втората седмица на месец май. Празникът съумява да съхрани колорита на българския фолклор и творчество и да подхрани интереса сред младите за запазване богатството на традициите. той е включван в националния културен календар. Танцовият състав „Въжички“, създаден преди повече от 50 години, е повод за местна гордост с множеството златни медали и отличия от събори в Копривщица. Съставът изнася представления, свързани с типичния стралджански фолклор и е известен и отвъд българските граници.

В общината се провежда националният литературен конкурс „Станка Пенчева“, под патронажа на кмета на града и е част от програмата за тържествата, посветени на празника на общината. Той се посвещава на голямата българска поетеса Станка Пенчева, прекарала детството си в с. Воденичане, общ. Стралджа, където се намира бащиният ѝ дом. Всяка година в с. Джинот се провежда „Празник на традициите“, в който се пресъздават древни обичаи като Еньова буля, зажънване, игнажден и др. и привлича посетители от близо и далеч. В с. Палаузово се организира пролетен годишен събор на фолклорни групи от Сливен, Ямбол, Стралджа, Воденичане, Иречеково и др. под наслов „По Великден на хората - по гергьовден - на сбората“, с богата програма и атракции за посетителите. Известно събитие е и конкурсът за надпяване „С песните на Вълкана Стоянова“. Той се провежда на всеки две години и привлича млади изпълнители от цялата страна и популяризира творчеството на певицата, която е почетен гражданин на Стралджа от 2007 г. С Решение на Общинския съвет за празник на град Стралджа е определен денят на църковния празник Архангеловден - 8 ноември. На тази дата се състои изложбата „Цветна магия от ямболско“, представена от регионален исторически музей Ямбол. На нея се представят типични женски облекла от края на XIX и началото на XX век с традиционни цветове и орнаменти. Доказателство за богатството на Стралджа е признанието на Хенри Ван Дер Кроон, председател на Международния борд на ФЕКГ /Федерация на карнавалните градове/, който утвърждава приема на община Стралджа в авторитетната организация, като посочва, че Стралджа е град с местни обичаи, фолклорно песенно и танцово наследство, с които може успешно се вписва в календара на Федерацията“.

Табл. 4. Читалища в община Стралджа

№	Наименование	Седалище и адрес
1.	НЧ " ПРОСВЕТА - 1892"	гр. Стралджа
2.	НЧ „СЪГЛАСИЕ - 1924"	с. Александрово
3.	НЧ „СЪГЛАСИЕ - 2009"	с. Атолово
4.	НЧ „ИВАН ВАЗОВ - 1942"	с. Богорово
5.	НЧ „ПРОСВЕТА - 1928"	с. Воденичане
6.	НЧ „ВЪЗРАЖДАНЕ - 1928"	с. Войника
7.	НЧ „ИЗГРЕВ - 1958"	с. Джинот

8.	НЧ „ВЪЗРАЖДАНЕ - 1926"	с. Зимница
9.	НЧ „ПРОСВЕТА - 1927"	с. Иречеково
10.	НЧ „ПРОФ. А. ЗЛАТАРОВ - 1927"	с. Каменец
11.	НЧ „СВЕТЛИНА - 1928"	с. Лозенец
12.	НЧ „ПРОСВЕТА - 1928"	с. Люлин
13.	НЧ „ПРОБУДА - 1997"	с. Маленово
14.	НЧ „СЪЗНАНИЕ - 1899"	с. Недялско
15.	НЧ „ПЕНЬО ЕНЧЕВ - 1929"	с. Палаузово
16.	НЧ „ХРИСТО БОТЕВ - 1922"	с. Поляна
17.	НЧ „А. Константинов - 1928"	с. Правдино
18.	НЧ „ПРОСВЕТА - 1908"	с. Първенец
19.	НЧ „ИЗГРЕВ - 1929"	с. Саранско
20.	НЧ „СВЕТЛИНА - 1932"	с. Тамарино
21.	НЧ „ПРОБУДА - 1934"	с. Чарда

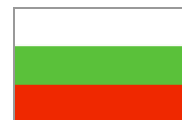
4. Геодемографски анализ

4.1. Брой и динамика на населението

Процесът на намаление на населението на община Стралджа започва преди 1989 г. Общината е подложена от една страна на влиянието на редица фактори, като например демографски, социално-икономически и културно-исторически, отнасящи се до нейната територия, така и на действието на влияния и фактори, характерни за цялата страна.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Основна роля за тенденциите в настоящата демографска ситуация играят фактори като раждаемост и смъртност, миграция, брачност и разводимост, етническа, религиозна, полово-възрастова и образователни структури на населението на общината. В допълнение върху демографската ситуация в община Стралджа, влияние оказват и редица общи тенденции, които са характерни за европейските страни по отношение на тяхното демографско, социално и икономическо развитие. На тази база формирането на човешките ресурси в общината, в количествено и в качествено изражение се явява пряка последица от всички тези процеси.

	2011	2012	2013	2014	2015
Брой на населението в Р България	7348328	7305888	7265115	7223937	7177991
Брой на населението в обл. Ямбол	130804	129353	127913	126450	124773
Брой на населението в общ. Стралджа	12701	12550	12426	12280	12152

Табл.5. Брой на населението в Р България, Югоизточен район, област Ямбол и община Стралджа, 2011-2015 г.

Източник НСИ

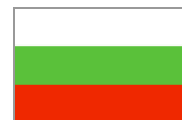
Фиг. 11. Брой на населението в общ.Стралджа за периода 2011-2015г

Източник: НСИ -ТСБ Ямбол

За периода 2011-2015 г. населението на територията на община Стралджа показва тенденция на намаление, като жителите на общината са намалели с 549 души или с 4,92%.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

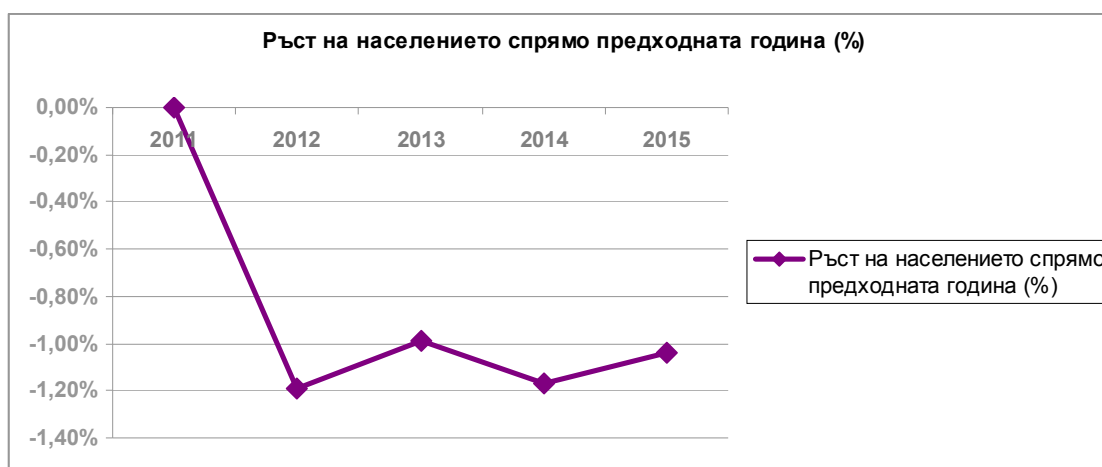

От социална и демографска гледна точка, намалението на населението на общината ще доведе до намаляване броя на работната сила и възпроизводствения капитал в нея. По този начин намалението на броя на населението се явява един от основните неблагоприятни фактори за развитието на общината през следващите десетилетия.

	2011	2012	2013	2014	2015
Население на общ.Стралджа	12701	12550	12426	12280	12152
Ръст на населението спрямо предходната година (%)	0	-1,19%	-0,99%	-1,17%	-1,04%

Табл.6. Ръст на населението за периода 2011г-2015г.

Източник: НСИ -ТСБ Ямбол

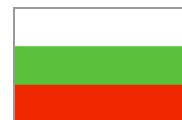

Фиг. 12. Ръст на населението в община Стралджа за периода 2011г-2015г

Източник: НСИ -ТСБ Ямбол

Особено забележими негативни тенденции за намаляване на населението има в следните населени места:

- с.Леярво - населението е намаляло с 25,7% за последните пет години, като към 2015г. има само 26 жители;
- с.Поляна - населението е намаляло с 21,6% за последните пет години или общо с 54 души;
- с.Палаузово - населението е намаляло с 17,8% за последните пет години или общо с 24 души;

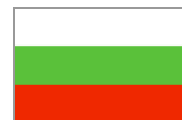
- с. Недялско - населението е намаляло с 17,6% за последните пет години или общо с 48 души;
- с. Правдино - населението е намаляло с 16% за последните пет години или общо с 20 души

Данните за общия брой население за отделните селища в община Стралджа са показани в таблица 7.

Населено място	2011	2012	2013	2014	2015	Разлика	Прираст
	Общо (брой)	Общо (брой)	Общо (брой)	Общо (брой)	Общо (брой)	2011- 2015	%
Стралджа -община	12701	12550	12426	12280	12152	-549	-4,3%
с. Александрово	171	163	158	154	149	-22	-12,9%
с. Атолово	191	192	180	188	192	1	0,5%
с. Богорово	83	80	80	78	73	-10	-12,0%
с. Воденичане	405	392	389	403	385	-20	-4,9%
с. Войника	377	372	359	342	330	-47	-12,5%
с. Джинот	266	266	259	261	254	-12	-4,5%
с. Зимница	1795	1768	1745	1704	1707	-88	-4,9%
с. Иречеково	442	438	417	396	418	-24	-5,4%
с. Каменец	437	421	421	403	394	-43	-9,8%
с. Леярово	35	32	32	29	26	-9	-25,7%
с. Лозенец	616	622	619	615	612	-4	-0,6%
с. Люлин	188	183	189	194	181	-7	-3,7%
с. Маленово	309	299	292	289	281	-28	-9,1%
с. Недялско	272	252	242	228	224	-48	-17,6%
с. Палаузово	135	129	129	120	111	-24	-17,8%
с. Поляна	250	231	216	210	196	-54	-21,6%
с. Правдино	125	115	109	105	105	-20	-16,0%
с. Първенец	267	261	261	255	252	-15	-5,6%
с. Саранско	127	126	123	120	117	-10	-7,9%

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

гр. Стралджа	5704	5707	5720	5703	5668	-36	-0,6%
с. Тамарино	225	221	214	210	207	-18	-8,0%
с. Чарда	281	280	272	273	270	-11	-3,9%

Табл. 7. Общ брой и ръст на населението по селища в община Стралджа за периода 2011г.-2015г.

Източник НСИ

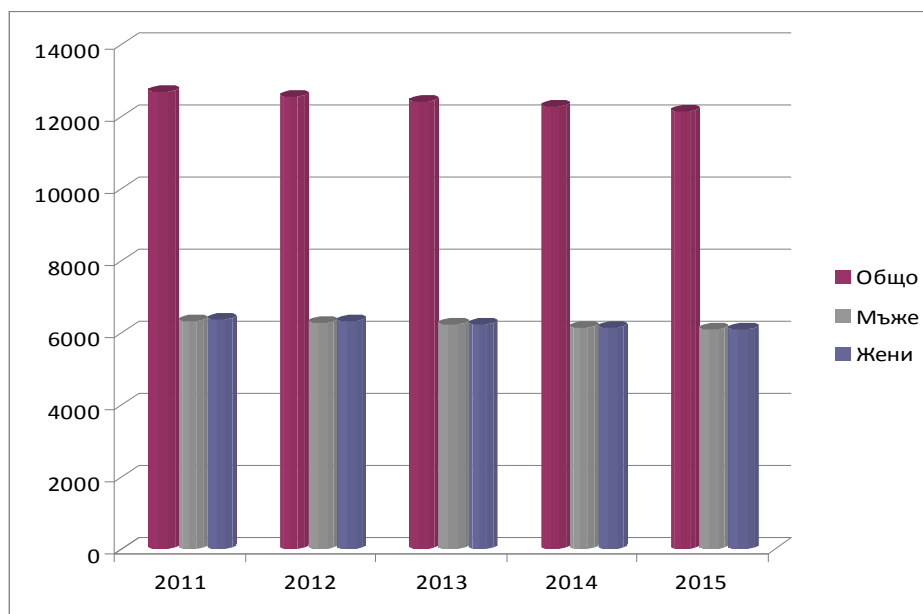
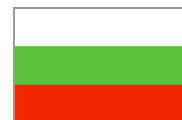
4.2. Структурни характеристики

Формирането на броя на населението в община Стралджа е в пряка зависимост от състоянието на два фактора – естественото движение на населението и външната миграция. Освен тях, значително влияние оказват състоянието на половата и възрастовата структура на населението. Това е така, поради факта, че от половата принадлежност на индивида зависят мястото в семейството, социалния му статус, участието му в естественото възпроизводство и в трудовия процес. Съотношението между половете в по-високите възрастови групи до голяма степен зависи от смъртността, която е по-ниска сред жените над 40-годишна възраст, спрямо тази на мъжете в същата възрастова група.

(брой)					
Показател	2011	2012	2013	2014	2015
Общо	12701	12550	12426	12280	12152
Мъже	6317	6253	6210	6146	6080
Жени	6384	6297	6216	6134	6072

Табл. 8. Полова Структура на Населението в общ. Стралджа

Източник НСИ-ТСБ Ямбол

Фиг. 13. Полова Структура на населението

Източник НСИ-ТСБ Ямбол

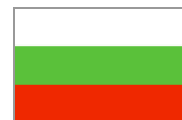
Тенденцията за преобладаване на жените над мъжете е характерна за цялата страна, но това не се отразява на половата структура на община Стралджа. Върху половата структура на общината оказват влияние смъртност, раждаемост, продължителност на живота и миграционна подвижност на населението. Най-благоприятната полова структура за населението в общината би била тази, при която мъжете имат лек превес, запазващ се до пенсионна възраст, а жените имат незначителен такъв в тази възрастова граница.

(брой)			
Възрастови групи	2013	2014	2015
Общо	12 426	12 280	12 152
0-14	2 253	2 229	2 236
15-49	4 556	4 534	4 489
50+	5 617	5 517	5 427

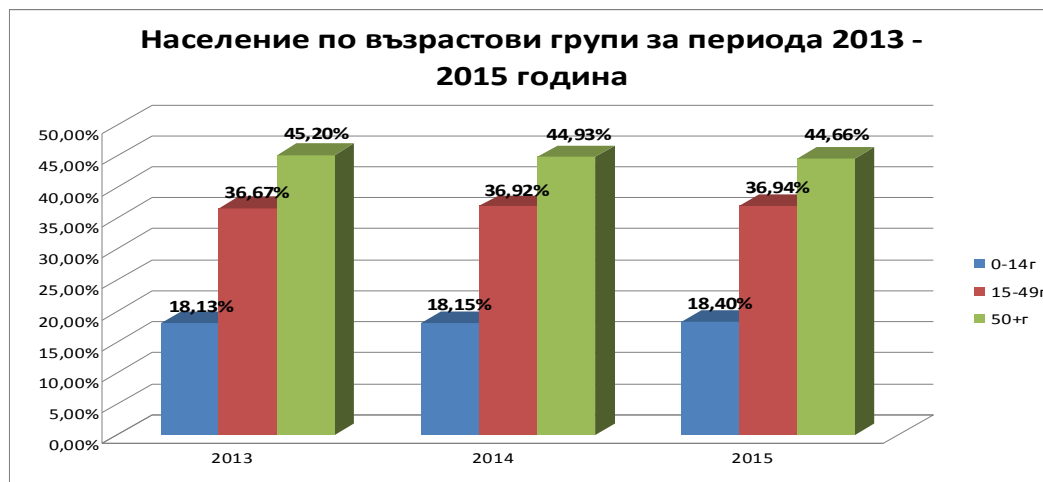
Табл.9 Население по възрастови групи в общ. Стралджа

Източник НСИ

Освен това влияние върху половата структура на населението оказва и неговата миграционна подвижност. Мъжкият пол се характеризира като по-мобилната част от населението. В резултат на това се наблюдават промени в половата структура на

населението на определени територии. Като цяло по-високата мобилност на мъжете се свързва с тяхната психологическа нагласа по отношение на условията на труд.

Фиг. 14. Население по възрастови групи в община Стралджа за периода 2013-2015г.

Източник: НСИ

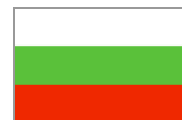
Състоянието на възрастовата структура на населението оказва решаваща роля за неговата половата структура. Така при по-млада възрастова структура до голяма степен е налице и по-благоприятна полова структура на населението. Хората от отделните възрасти притежават различни жизнени и трудови възможности. Върху възрастовата структура на населението на община Стралджа, съществено влияние оказват промените в естествения и механичен прираст, продължителността на живота и жизненият стандарт на населението. От друга страна, състоянието на възрастовата структура на населението оказва влияние върху възпроизводството на населението, както и върху формирането на трудовия потенциал на общината.

Негативните тенденции по отношение на социалните, икономическите и демографските процеси, характерни за последните две десетилетия за територията на страната и в частност на общината, са в основата на значимите промени във възрастовата структура на населението. Възрастовата структура на населението в изследваните територии е от регресивен тип, при която е налице ясна тенденция към застаряване на населението. Населението на община Стралджа, от гледна точка на своя възрастов състав, се намира в изключително неблагоприятна ситуация по отношение на населението над 50-годишна възраст. Значимостта на възрастовата структура на населението се предопределя от участието на индивидите в материалното производство и духовния живот на обществото, както и от техните различни трудови и жизнени възможности. Освен това от съществено значение е и зависимостта между естествения прираст на населението и неговата полово-възрастова структура.

Етапът на демографски преход, в който се намира нашата страна е пряко отговорен за процесът на демографско остаряване на населението в община Стралджа. Той се изразява

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

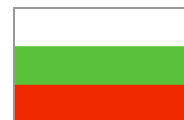
в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението в младите възрастови групи и увеличаване на дела на населението във високите възрастови групи. Измененията във възрастовата структура на населението имат решаваща роля при формирането на трудоспособния контингент на общината.

НАСЕЛЕНИЕ ПОД, ВЪВ И НАДТРУДОСПОБНА ВЪЗРАСТ

2011						
Община	Общо			В т.ч. в градовете		
Възрастови категории	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Стралджа	12152	6080	6072	5668	2829	2839
Под трудоспособна възраст	2376	1215	1161	1476	760	716
В трудоспособна възраст	6251	3462	2789	3193	1693	1500
Над трудоспособна възраст	3525	1403	2122	999	376	623
2012						
Община	Общо			В т.ч. в градовете		
Възрастови категории	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Стралджа	12550	6253	6297	5707	2858	2849
Под трудоспособна възраст	2361	1218	1143	1429	745	684
В трудоспособна възраст	6437	3555	2882	3282	1748	1534
Над трудоспособна възраст	3752	1480	2272	996	365	631
2013						
Община	Общо			В т.ч. в градовете		
Възрастови категории	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Стралджа	12426	6210	6216	5720	2875	2845

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Под трудоспособна възраст	2365	1226	1139	1444	756	688
В трудоспособна възраст	6405	3531	2874	3286	1745	1541
Над трудоспособна възраст	3656	1453	2203	990	374	616
2014						
<i>Община</i>	<i>Общо</i>			<i>В т.ч. в градовете</i>		
<i>Възрастови категории</i>	<i>всичко</i>	<i>мъже</i>	<i>жени</i>	<i>всичко</i>	<i>мъже</i>	<i>жени</i>
Стралджа	12280	6146	6134	5703	2859	2844
Под трудоспособна възраст	2384	1211	1173	1481	759	722
В трудоспособна възраст	6293	3495	2798	3228	1723	1505
Над трудоспособна възраст	3603	1440	2163	994	377	617
2015*						
<i>Община</i>	<i>Общо</i>			<i>В т.ч. в градовете</i>		
<i>Възрастови категории</i>	<i>всичко</i>	<i>мъже</i>	<i>жени</i>	<i>всичко</i>	<i>мъже</i>	<i>жени</i>
Стралджа	12152	6080	6072	5668	2829	2839
Под трудоспособна възраст	2376	1215	1161	1476	760	716
В трудоспособна възраст	6251	3462	2789	3193	1693	1500
Над трудоспособна възраст	3525	1403	2122	999	376	623

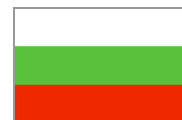
* Към 31.12.2015 г.

- За 2015 г. тези граници са до навършването на 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете.

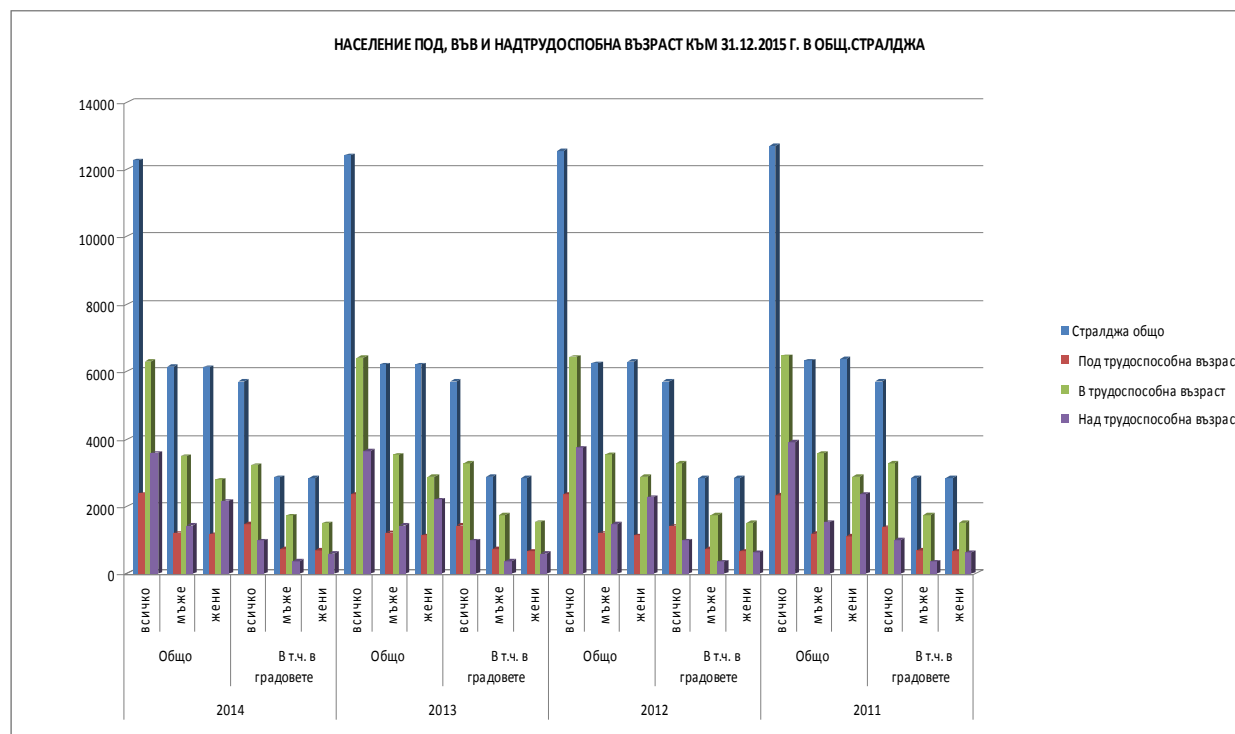
Източник НСИ

Табл.10 Население под, във и надтрудоспособна възраст в общ.Стралджа

В тази връзка може да се твърди, че има негативни процеси в община Стралджа поради факта, че населението в подтрудоспособна възраст е с относително малък дял – 19,55 % за 2015 г. Към момента трудовият контингент е добър, за което говори относително високият дял на населението в трудоспособна възраст - 51,44% за 2015г. Тенденцията е обаче, това

население да намалява през следващите години от една страна поради малкия дял на населението в подтрудолюбна възраст и от друга поради преминаването му в групата на надтрудолюбната възраст.

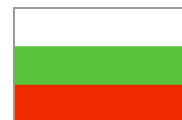
Фиг.15. Население под, във и надтрудолюбна възраст на общ.Стралджа
Източник НСИ

Това ще доведе до цялостно влошаване на възрастовата структура на населението и ще окаже негативно влияние върху качеството и размера на трудовите ресурси. На фона на динамичния пазар на труда, характеризиращ се с постоянно изменящи се изисквания към професионалните умения и квалификацията на заетите лица, процесът на застаряване на населението поражда необходимостта от учене през целия живот на работната сила и непрестанно повишаване на нейния потенциал. Застаряването на населението, изразяващо се в нарастване дела на лицата над 65 години, създава съществени проблеми за здравеопазването, системата за социално подпомагане и социално-осигурителната система. Делът на населението над 65 годишна възраст е по-висок от този за страната и района от ниво две и се доближава до този на областта.

Промените във възрастовия състав на населението са от важно значение за формирането на трудолюбен контингент. В следствие на относително ниската раждаемост, населението в под трудолюбна възраст заема най-малък дял в изследваните територии. То ще създаде проблеми при формиране на трудовия контингент на община Стралджа за в

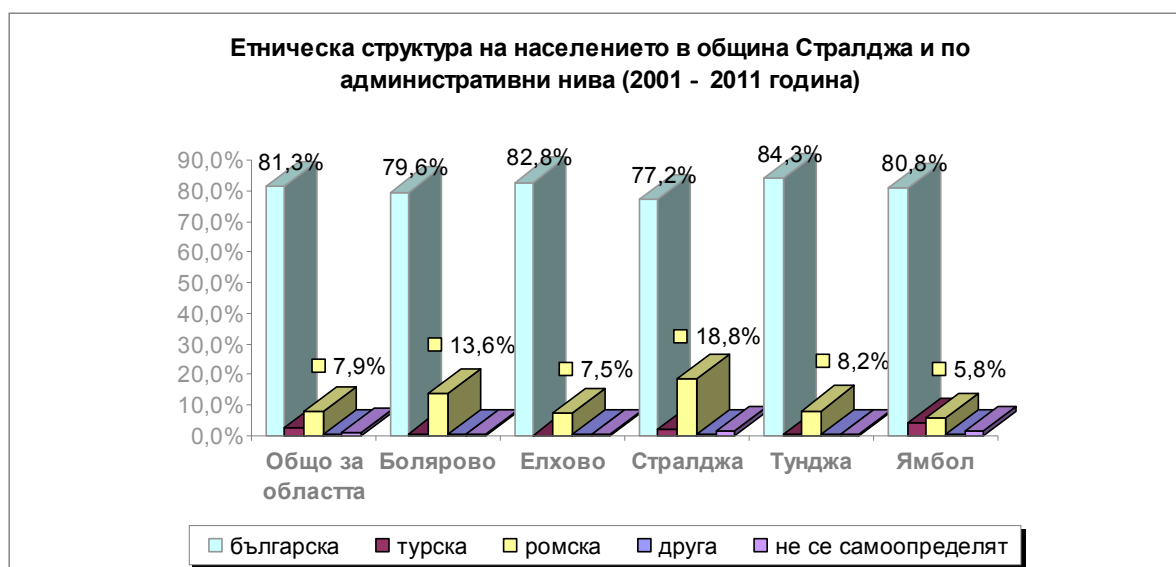

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

бъдеще. Миграциите на предимно млади хора ще допринесе за влошаването на възрастовия състав на населението в общината. И в бъдеще процесът на демографско остаряване ще зависи от емиграцията на млади семейства.

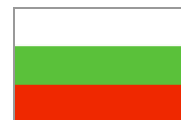
Една от важните характеристики на населението е етническият му състав. Той оказва влияние както върху възпроизводството на населението, така и върху общественото поведение и трудовата активност на лицата. През последните години не се наблюдава съществено изменение на етническата структура на населението в общината, поради факта, че демографските тенденции характерни за общината се отразяват върху броя на всички етнически групи.

Фиг.16. Етническа структура на населението на общ.Стралджа към 2011г.

Източник: НСИ – Преброяване на населението (2001-2011 година)

Община Стралджа се отличава с по- висок процент на ромско население, в сравнение с област Ямбол и другите общини от областта, като същевременно се отличава с малък процент на определилите се от турската и други етническа групи.

	Етнически групи				
	българска	турска	ромска	друга	не се самоопределят
Общо за областта	81,3%	2,7%	7,9%	0,5%	1,1%
Болярово	79,6%	0,8%	13,6%	0,6%	0,5%
Елхово	82,8%	0,2%	7,5%	0,7%	0,7%
Стралджа	77,2%	1,9%	18,8%	0,5%	1,4%
Тунджа	84,3%	0,4%	8,2%	0,6%	0,7%
Ямбол	80,8%	4,3%	5,8%	0,4%	1,5%

Табл.11 Етнически състав на населението в общ. Стралджа

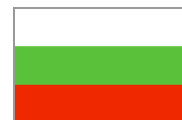
Източник: НСИ – Преброяване на населението 2011 година

От всички самоопределили своя етнос в община Стралджа 77.2% са българи, 1.9% са турци, 18.8% са роми, 0.5% други, 0.7% не се самоопределят, 0.9% не са отговорили на въпроса за етническа принадлежност при последното преброяване от 2011 година . Спрямо предходното преброяване от 2001 година в общината се е увеличило ромското население с +6.8%, а намалели са турското /-0.2%/ и българското /-7.5%/, като дял от общото население.

Един от най-важните показатели е образователната структура на населението. Образователната структура на населението е пряко свързана с неговата етническа принадлежност. Тя характеризира възможностите за развитие и качеството на живот в община Стралджа, тъй като от нея зависи мобилността на лицата на пазара на труда, която да гарантира по-висок жизнен стандарт, качество на живот и по-добро заплащане.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Население на 7 и повече години по степен на завършено образование								
Община	Общо	Степен на завършено образование					никога не посещавали училище	Деца на 7 и повече навършени години, които никога не са посещавали училище
		висше	средно	основно	начално	незавършено начално		
Общо за страната	100	19,6%	43,4%	23,1%	7,8%	4,8%	1,2%	0,2%
обл.Ямбол	100	14,0%	41,1%	26,6%	10,5%	5,5%	2,0%	0,2%
Стралджа	100	6,0%	29,1%	32,9%	20,0%	7,4%	4,1%	0,4%
Болярово	100	5,4%	29,6%	37,5%	16,5%	7,3%	3,7%	0,1%
Елхово	100	10,2%	39,0%	32,6%	11,5%	5,4%	1,1%	0,2%
Тунджа	100	5,4%	33,5%	37,8%	15,4%	5,3%	2,4%	0,2%
Ямбол	100	19,6%	46,8%	19,8%	6,8%	5,1%	1,6%	0,2%

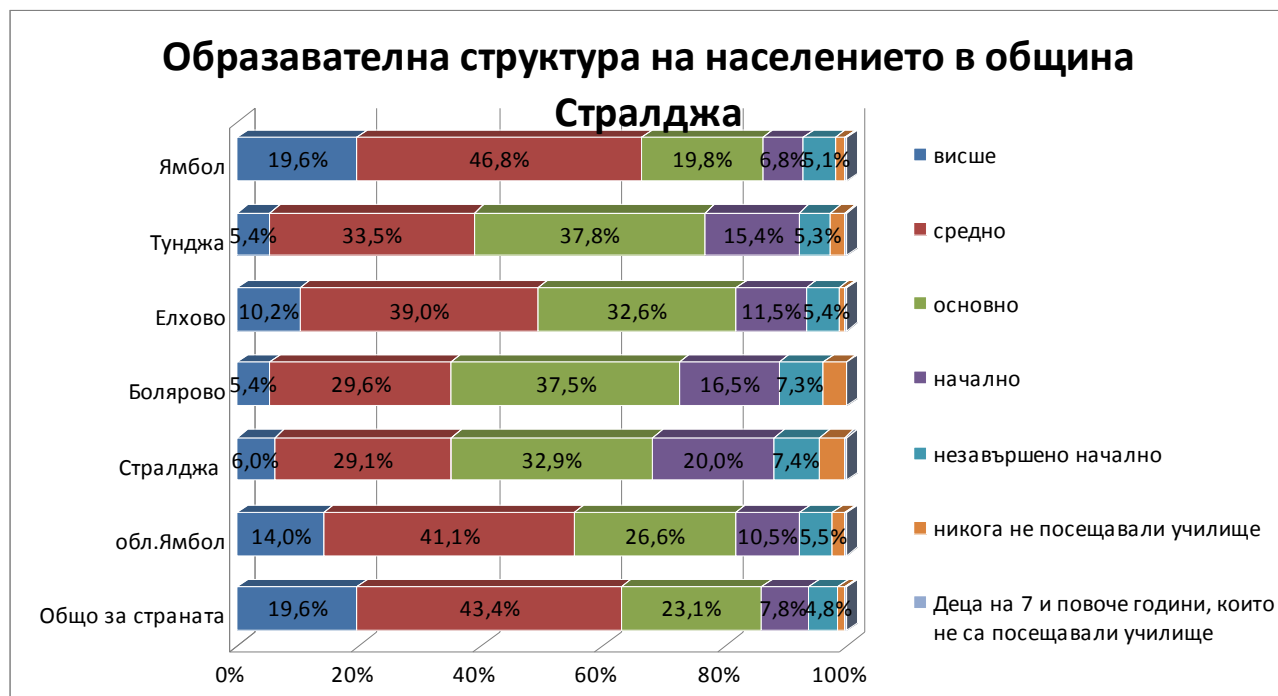
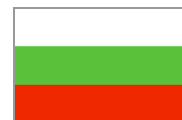
Табл.12. Образователна структура на населението в общ.Стралджа към 2011г.

Източник: НСИ – Преброяване на населението 2011 година

Община Стралджа се отличава с най-нисък процент на населението с висше образование - 6,0% , в сравнение със страната, област Ямбол и другите общини в областта, като същевременно се отличава и с най-нисък процент на населението със средно образование - 29,1 %. От сравнителната таблица се вижда , че в община Стралджа има най-много население с начално и незавършено начално образование - общо 27,4%. Също така е с най-висок процент на хората , които никога не са посещавали училище - общо 4,5%.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.17. Образователна структура на населението в общ. Стралджа към 2011г.

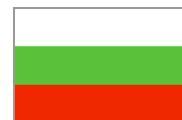
Източник: НСИ – Преброяване на населението 2011 година

4.3. Естествено възпроизводство и миграция

Възпроизводството на населението се състои в смяната на едно поколение с друго. Естественото движение на населението се характеризира с процесите раждаемост и смъртност. Изселванията на населението от общината в последните години водят до влошаване на демографските структури, стоящи в основата на проблемите в естественото възпроизводство на населението. Това ясно се вижда при тенденциите на основните демографски показатели – раждаемост и смъртност.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

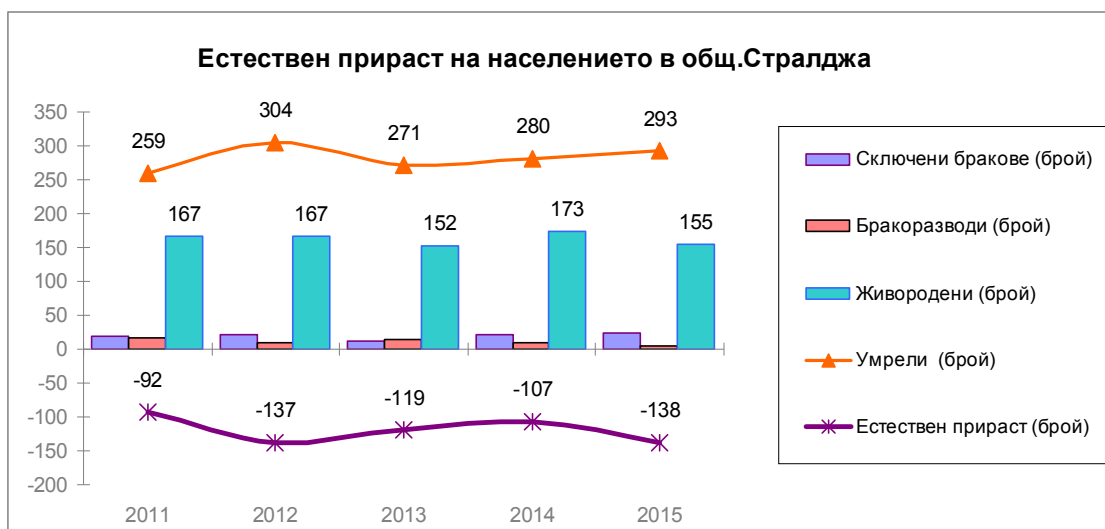
ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЛАСТИ И ОБЩИНИ

	Период	Сключени бракове (брой)	Бракоразводи (брой)	Живородени (брой)	Умрели (брой)	Умрели деца на възраст до 1 година (брой)	Естествен прираст (брой)
Стралджа	2011	19	17	167	259	6	-92
	2012	22	10	167	304	5	-137
	2013	13	15	152	271	3	-119
	2014	22	10	173	280	4	-107
	2015	24	4	155	293	2	-138

Табл.13 Естествен прираст на населението в общ.Стралджа към 2015г.

Източник: НСИ

В общината няма ясно изразена тенденция за увеличаване или намаляване на раждания и смъртност за наблюдавания период.

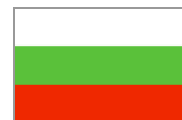
Фиг.18. Естествен прираст на населението на общ.Стралджа за период 2011- 2015г.

Източник: НСИ

Раждаемостта в община Стралджа е над средното за областта и страната за целия наблюдаван период от 2011-2015 година.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

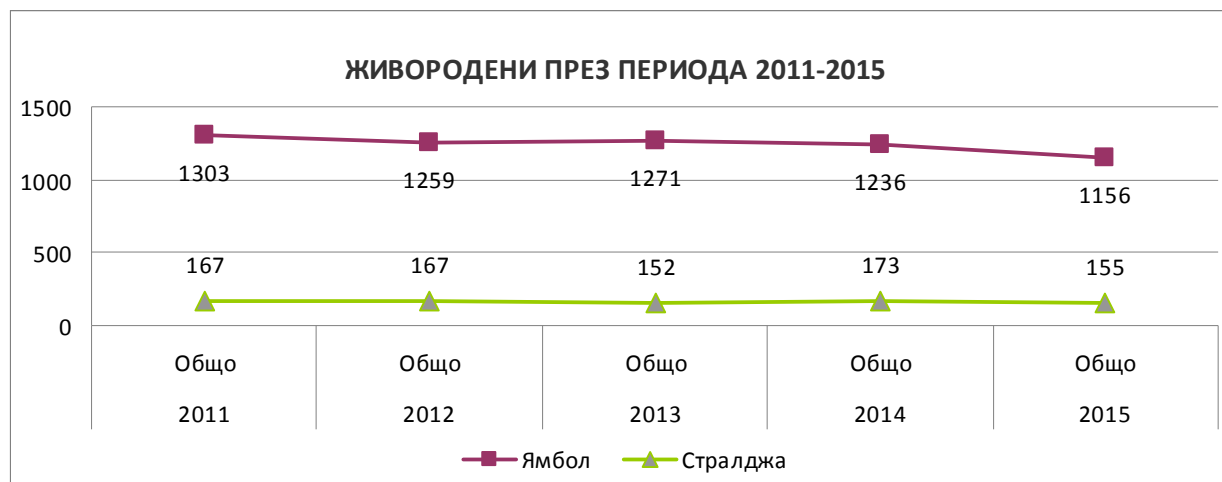
Естественият прираст представлява разлика между живородени и умрели за една година на 1000 души от средногодишното население. Благоприятни демографски тенденции има тогава, когато този показател има положителни стойности. Но, поради факта, че за периода от 2011 до 2015 година броят на смъртните случаи е по-голям от броя на ражданията, следва да заключим, че **естественият прираст на населението е отрицателен**. През 2011 година прираста в общината е бил -92 души, а за 2015 година той вече е -138. Това показва, че въпреки по-висока раждаемост, населението в община Стралджа намалява прогресивно.

ЖИВОРОДЕНИ ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ

	2011	2012	2013	2014	2015
	Общо	Общо	Общо	Общо	Общо
Общо за страната	70846	69121	66578	67585	65950
Ямбол	1303	1259	1271	1236	1156
Стралджа	167	167	152	173	155

Табл.14. Живородени по области и Общини към 2015г.

Източник: НСИ

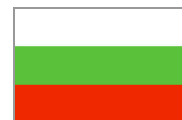
Фиг.19. Живородени в страната, област Ямбол и общ. Стралджа за периода 2011- 2015г.

Източник: НСИ

Ниските стойности на естествения прираст в общината са повлияни повече от високата смъртност, а не поради намаляваща раждаемост. Равнището на смъртността като социално явление се обуславя от много фактори, след които от решаващо значение са социално-икономическите. Върху нивото на смъртност в община Стралджа влияние

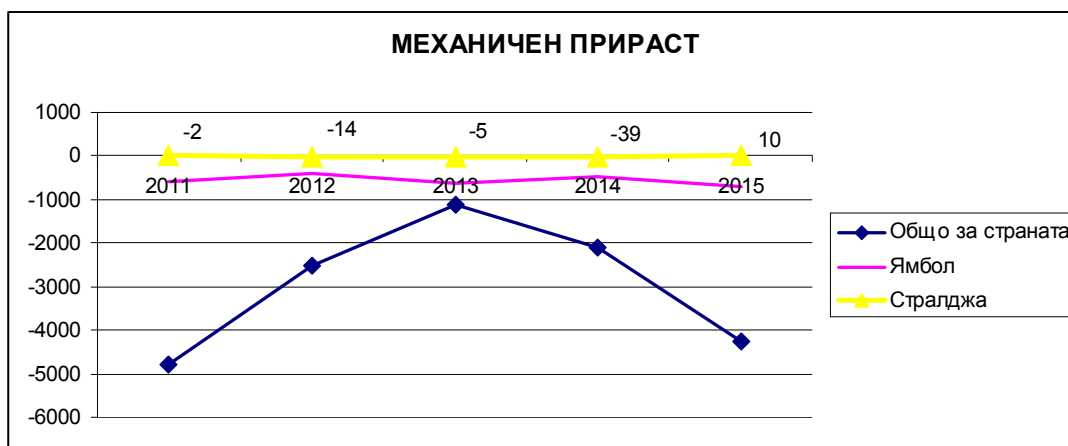

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

оказват жизненото равнище на населението, условията на работа, степента на интензификация на труда, културното равнище на населението, хигиената и благоустройството на жилищата и населените места, състоянието на медицинската наука, развитието на здравеопазването и т.н.

Голямо влияние върху демографското, социалното и икономическото развитие на община Смолян оказват миграциите и техните специфични особености.

Фиг.20. Механичен прираст на населението в страната, област Ямбол и общ.Стралджа за периода 2011- 2015г.

Източник: НСИ

Механичният прираст на населението в община Стралджа за 2015г е положителен и върви в обратна поска на тази за страната и областта.

МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ, ПОЛ И ОБЩИНИ

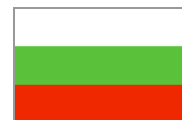
(брой)

	2011	2012	2013	2014	2015
Общо за страната	-4795	-2512	-1108	-2112	-4247
Ямбол	-577	-399	-642	-485	-718
Стралджа	-2	-14	-5	-39	10

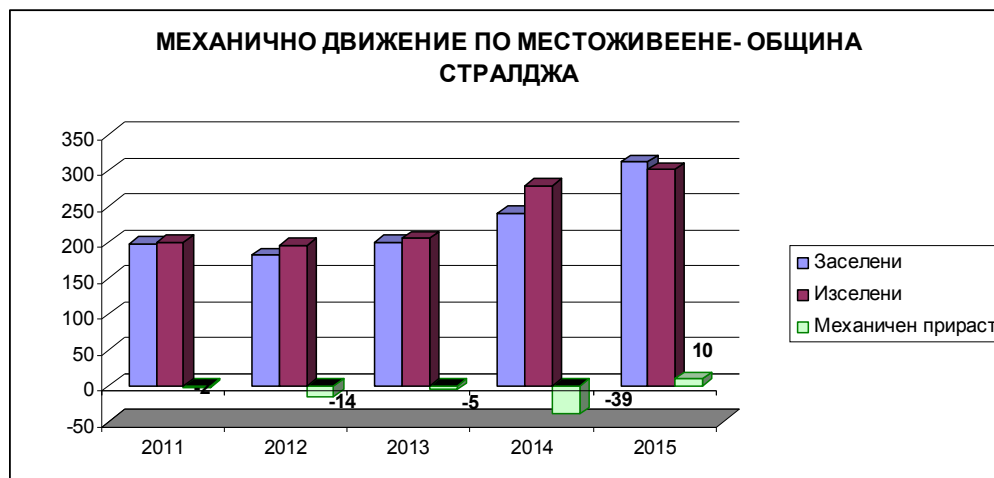
Табл.15. Механичен прираст на населението в страната, област Ямбол и общ.Стралджа за периода 2011- 2015г.

Източник: НСИ

Характерно за територията на община Стралджа е положителният механичен прираст през последната година от изследвания период. Емигранти в общината са предимно млади хора между 20 и 35 години. С увеличаване на възрастта, желанието на миграция намалява. По-ниският образователен ценз води и до по-малко желание за миграция и поради тази причина емигрирането на образовани, млади хора ще окаже негативно влияние върху

икономическото и социалното развитие на общината в бъдеще. Освен това емиграцията на млади хора има силен отрицателен ефект и върху възпроизводството на населението. Това ще доведе до намаление на образования контингент. Сред основните мотиви за емиграция през последните години са осигуряването на трудова заетост, по-висок жизнен стандарт и по-високи доходи, по-добра среда за живот, стремежът за образователна и професионална реализация.

Фиг.21. Механичен движение на населението в общ.Стралджа за периода 2011- 2015г.
Източник НСИ

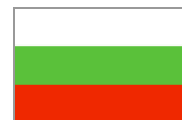
Механичният прираст е разликата между заселените и изселените хора от средногодишното население. Положителните стойности на индикатора се считат за благоприятна демографска тенденция.

МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ
(брой)

Година	Заселени	Изселени	Механичен прираст
2011	198	200	-2
2012	182	196	-14
2013	200	205	-5
2014	240	279	-39
2015	311	301	10

Табл.16. Механично движение на населението в общ.Стралджа за периода 2011- 2015г.
Източник НСИ

Тежката социално-икономическа ситуация в съчетание с ниската раждаемост, високата смъртност и емиграцията ще доведат до продължаване на процеса на депопулация на община

Стралджа. Развитието на тези основни демографски процеси ще доведе в бъдеще до съкращаване на постъпленията на млади поколения в трудоспособния контингент и увеличаване на демографското натоварване на трудово активното население главно поради нарастване на възрастните. Очаква се броят на населението на общината да продължи на намалява и през следващите 10-15 години, средно с по 1 % годишно.

5. Социален анализ

5.1. Пазар на труда

Стандартът на живот в една селищна система се определя от възможностите за намиране на работа, получените доходи и стойността на издръжката на един човек. Икономическата активност на населението определя до голяма степен качеството на живот.

Икономическа активност

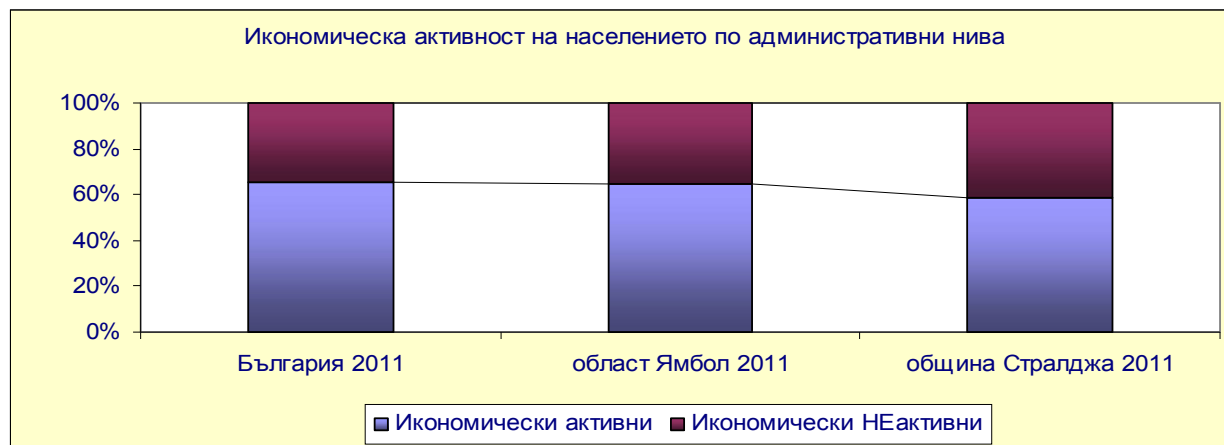
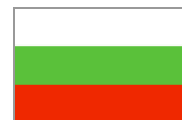
Според определенията на НСИ, използвани при преброяването на населението през 2011 г. в групата на икономически активни лица влизат заети лица и безработни лица. **Заети** са лицата на 15 и повече навършени години, които през периода 24 - 30 януари 2011 г. са извършвали работа за производство на стоки и услуги поне 1 час срещу заплащане (в пари или в натура) или друг доход; не са работили, но са имали работа, от която временно са отсъствали поради отпуск, болест, бременност, раждане и отглеждане на малко дете (за периода, през който са получавали пълния размер на възнаграждението си), неблагоприятни климатични условия, стачка или други причини. **Безработни** са лицата на 15 и повече навършени години, които не са имали работа през периода 24 - 30 януари 2011 г., като едновременно с това са търсили активно работа в продължение на четири седмици, вкл. наблюдаваната седмица, и са били на разположение да започнат работа до две седмици след 1 февруари.

По данни от последното преброяване на населението през 2011 г. в община Стралджа са регистрирани 41.5% икономически неактивни и 58.5% икономически активни лица. Съпоставено с областното и националното ниво се забелязва по-голям дял на неактивното население, което на национално равнище е 34,7%, а на ниво област Ямбол е 35%.

Сравнявайки етническата структура и икономическата активност е налице липса на драстични разлики между отделните етноси, като при ромския етнос делът на икономически неактивните е 45,4% по-голям от общото разпределение за община Стралджа

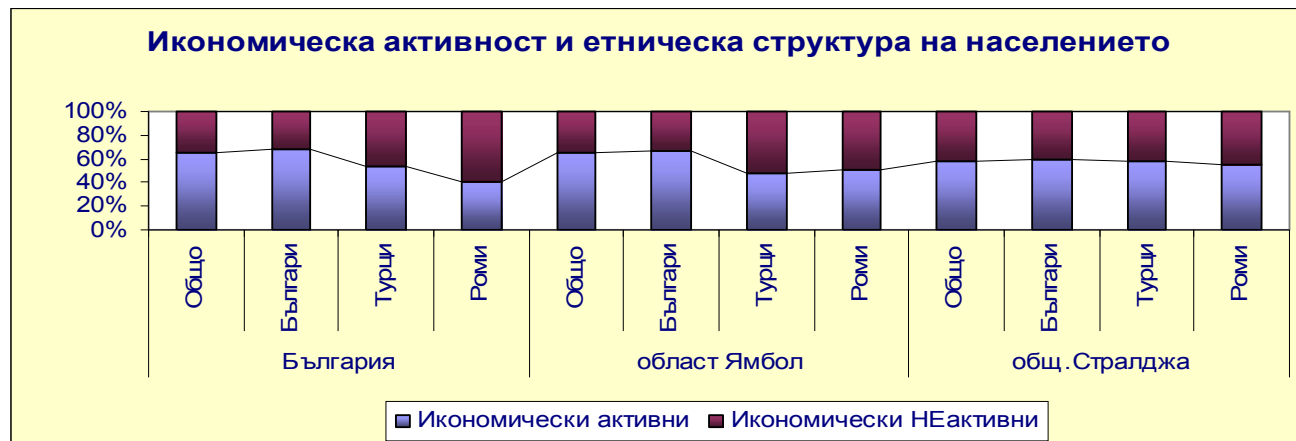
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фиг.22. Икономическа активност на населението на възраст от 15-64 години в община Стралджа и по административни нива (2011 година).

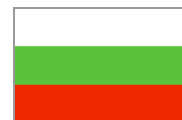
Източник: НСИ

Сравнявайки етническата структура и икономическата активност за населението в община Стралджа е налице липса на драстични разлики между отделните етноси, като при ромския етнос делът на икономически неактивните е 45,4% , при турския етнос е 41,4% и е най-нисък при българския етнос 40,10% .

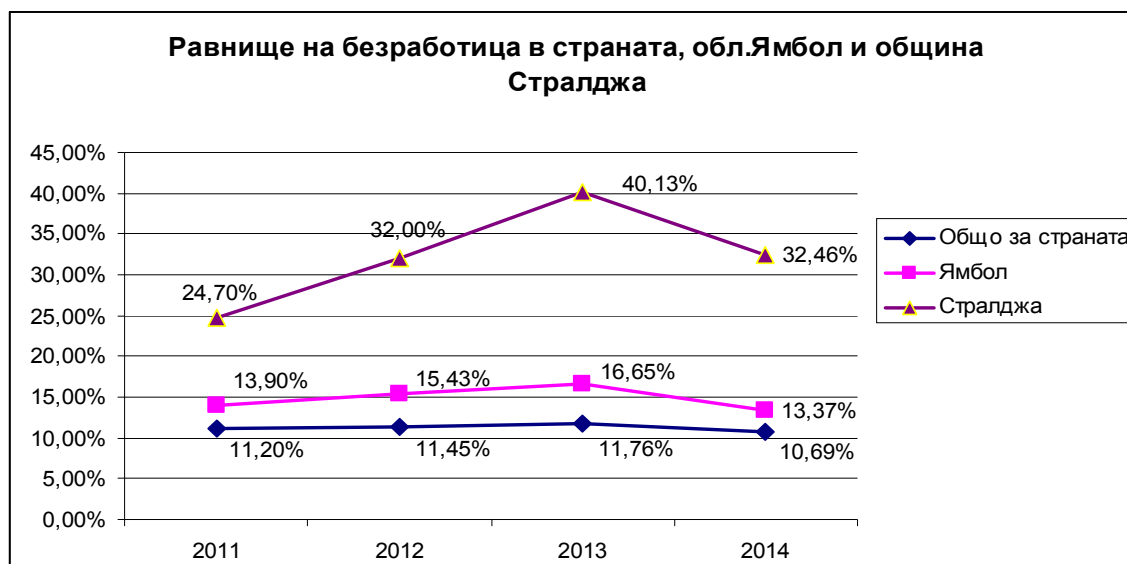
Фиг.23. Икономическа активност и етническа структура на населението на възраст 15-64 години в община Стралджа и по административни нива (2011 година)

Източник: НСИ – Преброяване на населението 2011 година

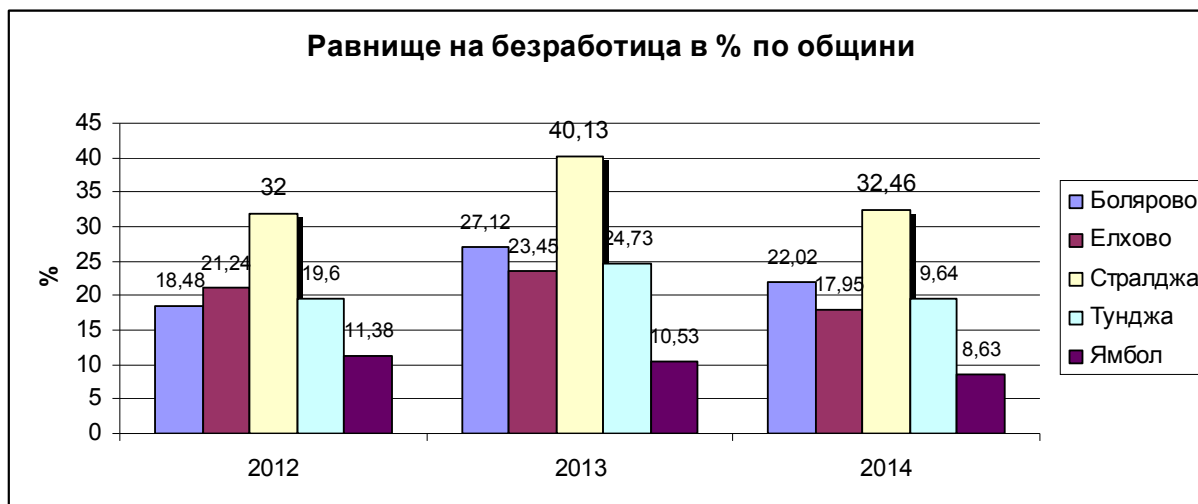
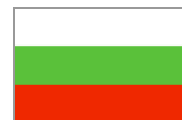
Безработица

По този показател община Стралджа заема незавидно място на национално и областно ниво. За 2014г регистрираните безработни обуславят безработицата в общината - 32,46% , която е три пъти по-висока от тази за България - 10,69%. Само в рамките на три последователни години безработицата нараства почти двойно като през 2013г. достига ниво от 40,13%.

Фиг.24. Регистрирани безработни лица в бюрата по труда и равнище на безработица по статистически зони, статистически райони и по области и общини за периода 2011-2014г
Източник: НСИ

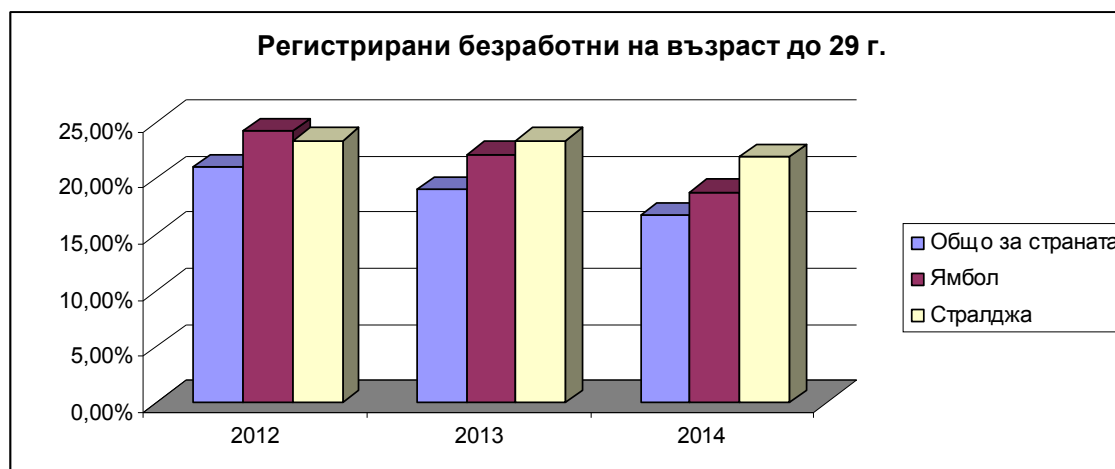
В сравнение с останалите общини в област Ямбол , община Стралджа също се нарежда на първо място по брой безработни лица. За периода 2011-2014г процентът на безработни расте най-бързо за община Стралджа, като за 2014г за гр.Ямбол е 8,63%, за общ.Елхово е 17,95%, за община Тунджа е 19,65%, за община Болярово е 22,02% и най-висок е за община Стралджа 32,46%.

Фиг.25. Регистрирани безработни лица в бюрата по труда и равнище на безработица по общини в област Ямбол за периода 2011-2014г

Източник: НСИ

По отношение на регистрираните безработни лица на възраст до 29 години включително за 2014г, община Стралджа отново е с един от най-големите проценти - 21,92% за 2014г в сравнение със тези на страната -16,74% , на област Ямбол -18,77% .

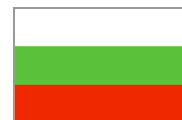
Фиг.26. Регистрирани безработни лица в бюрата по труда на възраст до 29г. вкл. и равнище на безработица по статистически зони, статистически райони и по области и общини за периода 2011-2014г

Източник: НСИ

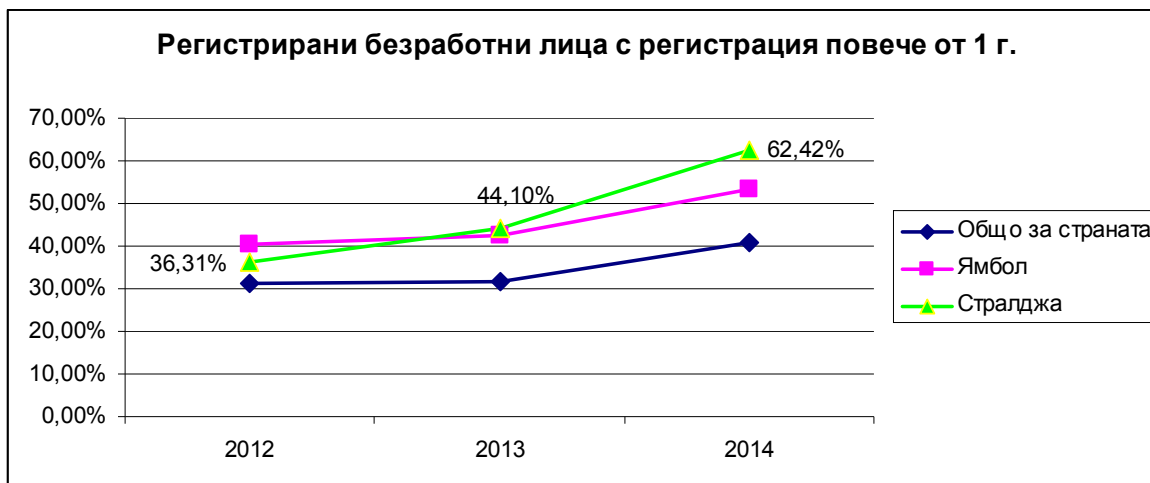
Най- голям е ръстът безработните лица с регистрация над 1 година. Като цяло ситуацията на пазара на труда е по-лоша, отколкото през 2012. Наблюдаваното нарастване

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

на заетостта в периода 2014-2015 г. (почти 2 процентни пункта за 2 години), не се отразява на дела на хората, останали продължително без работа. В рамките на три последователни години тези безработни са се увеличили приблизително два пъти като за 2012г техният брой е бил 36,3% от всички регистрирани, а за 2014г вече достига 62,42%.

Фиг.27. Регистрирани безработни лица с регистрация повече от 1г. по статистически зони, статистически райони и по области и общини за периода 2011-2014г

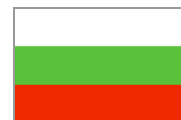
Източник: НСИ

В групите на неравносйно положение на пазара на труда попадат основно безработните лица до 29 години, безработните лица над 50 години, продължително безработните лица над 1 година и не на последно място лицата в намалена работоспособност. Към 2015 година те представляват значителна част от безработните лица.

5.2. Образование

В структурно отношение общинската система на средното образование е изградена в съответствие с действащата нормативна база. Община Стралджа осъществява държавната и общинската образователна политика, като изпълнява функции и дейности, регламентирани в Закона за местното самоуправление и местната администрация, Закона за народната просвета, Закона за професионалното образование и обучение и други специални закони, правилници и наредби.

За учебната 2015/2016 г. в община Стралджа година има две детски градини с общинско финансиране, разположени в град Стралджа . От 2010 година ЦДГ „Мати Рубенова” изпълнява функцията на средишна детска градина, като към нея са насочени ДГ „Здравец”, с. Войника и ДГ „Синчец” в с. Зимница. Към детските градини в общината са създадени филиали, които обслужват селата Зимница, Лозенец, Първенец и Войника.

Детски градини	Вид	Населено място	Финансиране
ЦДГ "Мати Рубенова"	Целодневна детска градина	Стралджа	Общинско
ЦДГ "Здравец"	Целодневна детска градина	Стралджа	Общинско

Табл.17. Детски градини в общ.Стралджа към 2016г.
Източник: НСИ

През учебната 2015/2016 г. броя на децата в детските градини е намалял с 70 деца, като през 2014/2015 година броят им е бил 490, а на местата в детските градини е 450 в общо 18 групи /Таблица 16/. За настоящата учебн година В община Стралджа има излишък от 7 места в детските градини, докато през предходните две години е имало недостиг от 8 места.

ДЕТСКИ ГРАДИНИ, ДЕЦА, ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ, МЕСТА И ГРУПИ В ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ В ОБЩ.СТРАЛДЖА

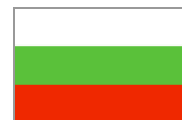
								(брой)
Учебна година	Детски градини	Деца		Места		Педагогически персонал ¹		Детски групи
		общо	в т.ч. момичета	общо	на 100 деца	общо	в т.ч. детски учители	
2015/2016	2	420	213	450	107,1	35	33	18
2014/2015	2	490	251	452	92,2	36	34	18
2013/2014	2	488	235	452	92,6	36	34	18
2012/2013	2	432	215	452	104,6	36	34	18
2011/2012	2	414	199	440	106,3	36	34	18

¹ Вкл. директори без групи, музикални ръководители, методисти и възпитатели.

¹ Вкл. директори без групи, музикални ръководители, методисти и възпитатели.

Табл.18. Детски градини , деца, персонал, места и групи в детските градини в общ.Стралджа за периода 2011-2015г.
Източник: НСИ

При съпоставяне на общината с другите общини в област Ямбол е видно , че местата в детските градини в гр.Стралджа съответстват ной-добре на броя на децата. През учебните 2013/2014г. и 2014/2015г, единствено в общ.Стралджа е имало недостиг на места. За сравнение през този период в гр.Ямбол на 100 деца е имало 102,9 места, в общ.Елхово -

110,4 места на 100 деца, в общ. Тунджа - 186,8 места на 100 деца и в общ. Болярово - 265,9 места на 100 деца.

В община Стралджа през учебната 2015/2016 година функционират 3 основни училища и едно средно общообразователно училище .

Училище	Вид	Населено място	Финансиране
СОУ"П.К.Яворов"	СОУ (I - XII клас)	Стралджа	Общинско
ОУ"Св.Св.Кирил и Методий"	основно (I - VIII клас)	Стралджа	Общинско
ОУ "Св.Св. Кирил и Методий"	основно (I - VIII клас)	Зимница	Общинско
ОУ "Христо Ботев"	основно (I - VIII клас)	Войника	Общинско

Табл.19. Училища в община Стралджа към 2016г.

Източник: РИО-Ямбол

В паралелките от I - IV клас и от V - VIII клас средният брой на учениците в клас е в рамките на максимално-минимално допустимите, определени в Наредба №7 от 29.12.2000 г. за определяне броя на паралелките и групите и броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата и детските градини и обслужващите звена .

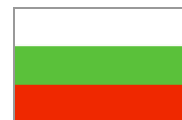
УЧИЛИЩА, ПАРАЛЕЛКИ, УЧИТЕЛИ, УЧАЩИ И ЗАВЪРШИЛИ В ОСНОВНИ ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИ УЧИЛИЩА ОБЩИНА СТРАЛДЖА

(брой)

Учебна година	Училища	I - IV клас				V - VIII клас				
		паралелки	учители	учащи		паралелки	учители	учащи		завършили
				общо	в т.ч. жени			общо	в т.ч. жени	
2015/2016	4	26	30	570	279	24	33	597	276	93
2014/2015	4	28	32	602	288	27	35	580	263	101
2013/2014	5	28	33	589	291	23	42	569	251	67
2012/2013	5	27	32	577	277	25	39	562	241	88
2011/2012	5	27	32	572	285	25	37	543	218	86

Табл.20. Паралелки, учителите и учащите се в основните училища в община Стралджа към 2016

Източник: НСИ

През 2016г паралелките в началното образование са намалели с 2 броя в сравнение с 2015г и с 1 брой в сравнение с 2013г., като средния брой на учениците е почти колкото допустимия максимален за една паралелка. За класовете от пети до осми, паралелките през 2016г. са намалени с 3 броя спрямо 2015г и с един брой спрямо 2013г., като средният брой на учениците за учебните 2015/2016г и 2013/2014г. е надвишавал максимално допустимия брой. Въпреки тези промени расте броят на завършилите 8-ми клас, като той е бил най-висок през учебната 2014/2015г.

**ПАРАЛЕЛКИ, УЧИТЕЛИ, УЧАЩИ И ЗАВЪРШИЛИ СРЕДНИ В
ОБЩОБРАЗОВАТЕЛНИ И СПЕЦИАЛНИ УЧИЛИЩА В
ОБЩ.СТРАЛДЖА**

(брой)

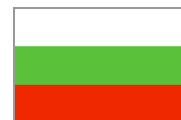
Учебна година	IX - XII клас				
	паралел ки	учители	учащи		завър шили
			общо	в т.ч. жени	
2015/2016	5	9	107	42	18
2014/2015	4	7	97	48	29
2013/2014	4	8	104	47	25
2012/2013	4	9	121	57	20
2011/2012	4	11	134	59	37

Табл. 21. Паралелки, учителите и учащите се в средните училища в община Стралджа към 2016

Източник: НСИ

В общината има само едно средно общообразователно училище, тъй като през 2014г. със Заповед № РД-14-76 от 12 септември 2014г. на МОН публикувана в ДВ бр.80/26.09.2014г. е закрит Социално–педагогическия интернат (СПИ).

За периода от 2015/2016 – 2014/2015 година средният брой на ученици в класовете от 9 до 12 клас не надвишава максимално допустимите, поради факта, че броят на учениците е по-малък, въпреки увеличаването на паралелките с 1 брой. За разлика от текущата година, през учебните 2013/2014, 2012/2013 и 2011/2012 средният брой учащи се чувствително е надвишавал максимално допустимия, поради факта, че през 2011г паралелките са с две по-малко от предходните 2 години. Не съществува опасност от превишаване броя на учениците в клас в бъдещи периоди, поради което е възможно броя на паралелките да бъде запазен.

5.3. Здравеопазване

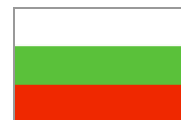
По данни на НСИ към 31.12.2014г. в общината има една детска ясла „Калина“ с капацитет от 30 места, която покрива потребностите за периода от 2010-2014 година . Сградата е обновена през 2010 година с финансиране по ОПРР.

Детски ясли и деца в детските ясли					
Показател	2010	2011	2012	2013	2014
Показател	2010	2011	2012	2013	2014
Детски ясли - общо	1	1	1	1	1
места	32	32	31	30	30
Деца - общо	32	31	31	30	30
момчета	19	17	17	9	12
момичета	13	14	14	21	18

Табл. 22. Детски ясли и места в детските ясли в община Стралджа (2010-2014 година)
Източник: НСИ

В община Стралджа **няма** действаща многопрофилна или специализирана болница или медицински център. Не голямата отдалеченост от областния град спомага за болничното обслужване на населението. На разположение на болните от общината са болниците описани в табл.23.

Лечебно заведение	Адрес
МБАЛ "Св. Пантелеймон" АД - гр.Ямбол	гр.Ямбол ул."П.Хитов" №30
МБАЛ "Св.Йоан Рилски" ООД - гр.Ямбол	гр.Ямбол ул."Българка" №2
МБАЛ "Св.Иван Рилски" ЕООД - гр.Елхово	гр.Елхово ул."Чаталджа"3

СБАЛ по кардиология-Ямбол"ЕАД-
гр.Ямбол

гр.Ямбол
ул."Д.Благоев" 69

Табл. 23. Лечебни заведения в област Ямбол

Източник: РЗИ-Ямбол

Според информация от РЗИ Ямбол медицинските лица с индивидуални практики за първична медицинска помощ, обслужващи населени места в община Стралджа и извън нея са общо 11 броя . Лекари специалисти обслужващи територията на общината са общо трима и една клинична лаборатория , намираща се в гр.Стралджа.

Средният брой жители, обслужвани от един лекар, е 828 за общината, докато средното за областта е 327 /НСИ - 2012 година/, за национално ниво броя е 254 /НСИ - 2012 година/.

Община Стралджа

(Брой)

Показател	2010	2011	2012	2013	2014
Медицински кадри към 31.12.					
Лекари - общо	5	6	6	5	5
в т.ч. Общопрактикуващи ¹	5	6	6	5	5
Лекари по дентална медицина	2	2	2	8	3
Медицински специалисти по здравни грижи	14	14	14	14	13

Табл. 24. Медицински кадри в община Стралджа за периода 2010-2014 година

Източник: НСИ

Аптеките в общината са 4 на брой, като три от тях се намират в гр. Стралджа и една в с.Зимница /Табл.25/.

Аптеки в община Стралджа		
№	Аптека	Адрес
1	БОРЯНА	гр.Стралджа, ул. Хемус, № 18
2	ЗДРАВЕ	гр.Стралджа, ул. Пеньо Кабаков, № 3
3	ЯНА -Зимница	с.Зимница, общ.Стралджа,ул. Хан Аспарух, № 4
4	АВИЦЕНА	гр.Стралджа, ул.Хемус №6

Табл. 25. Аптеки в община Стралджа

Източник: РЗИ-Ямбол

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

5.4. Социални услуги

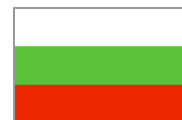
В община Стралджа има "Дневен център за възрастни хора с умствена изостаналост", "Център за социална рехабилитация и интеграция", "Център за обществена подкрепа" и Домашен социален патронаж : ДСП Стралджа, ДСП Войника, ДСП Каменец.

▪ "Център за обществена подкрепа" град Стралджа

Услугата е разкрита от 01.10.2010 г. като делегирана от държавата дейност. Център за обществена подкрепа – гр. Стралджа е с капацитет 15 потребители, деца в риск от 7 до 18 годишна възраст. Децата се насочват от Отдел Закрила на детето. През 2014 година средно месечният брой потребители е 18. Услугите, които предлага центърът са: превенция на отклоняващо се поведение при деца и работа с деца с отклоняващо се поведение - психологическо консултиране, педагогическо консултиране, психо-педагогическа подкрепа на детето; в подкрепа на образованието - индивидуална работа (работа с деца със СОП), групова работа, превенция на отпадането на децата от образователната система, работа с деца, отпаднали от образователната система; превенция на агресията сред подрастващите - индивидуална работа, групова работа. Във връзка с: хх-9102 / 0019 от 6.4.2015 г. 16:37:279 Заедно с разработените услуги се работи и в направление културно-масова дейност. Разработен е културен календар, дейностите са разпределени по месеци, включват празнуване на лични (рождени и именни дни) и официални (Великден, Коледа, Нова година и т.н.) празници, отбелязване на исторически събития, разходки до близките паркове, посещение на културни мероприятия, посещения на музеи, участие на децата в традиционния коледарски конкурс, участие в благотворителния великденски базар. Децата посещават центъра по предварително изготвен график, два или три пъти седмично според нуждите. При срещите с родители, учители, социални работници от отдел Закрила на детето споделят, че децата имат нужда от такъв тип дейност. При по-голяма част от тях се наблюдава постигане на заложените цели, работата продължава до постигане на положителни резултати. Проект „С отговорност и грижа за децата от 0 до 7 години от община Стралджа” - финансиран по Проекта за социално включване. Проектът стартира през 2011 година със строително - монтажни работи в Сградата за социални услуги по проекта и ЦДГ в селата Зимница и Лозенец. През 2013 година е извършено оборудване на създадените 9 помещения за предоставяне на интегрирани услуги за социално включване. От средата на същата година стартират процедури за подбор на консултанти – специалисти. На 5 август 2014 година стартира първата услуга по проекта „Допълнителна подготовка за равен старт в училище”. За реализиране на дейностите в услугата за всяка група работи екип от педагог и медиатор. След приключването на първата услуга на 05.09.2014 г. стартира услугата „Здравна консултация за деца”. Екипът за реализирането на дейностите по тази услугата включва: педиатър, стоматолог, медицинска сестра и медиатор. След проведени и съгласувани процедури са назначени: педиатър, медицинска сестра и медиатор. Тримата назначени консултанти работят в екип, като извършват: редовно наблюдение на здравето, физическото и психомоторното развитие на бебетата и

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

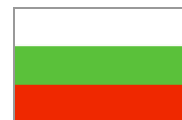
децата ползватели на услугата; превенция на детската заболяемост, смъртност, неполагане на достатъчна грижа в семейството и други рискове в ранна детска възраст; достъпност за родители на новородени и на малки деца, които са уязвими, изолирани и/или не са регистрирани при общопрактикуващ лекар или не го посещават; осигуряване на мобилност – посещения в домовете на родителите, работа в общността за превенция на заболяванията, информиране и консултиране и т.н. Другата стартирала услуга по проекта през 2014 г. е „Интеграция на децата в детските градини и предучилищните групи/класове“. Екипът, работещ по тази услуга включва социален работник и медиатор. Бяха реализирани следните дейности : Във връзка с: хх-9102 / 0019 от 6.4.2015 г. 16:37:2713 Работа с деца, интегрирани в детски градини; Работа с родителите на децата; Работа с останалите родители – организиране на срещи за преодоляване на предразсъдъците към новите деца, записани в детска градина; Съвместна работа с всички родители. Услугите „Формиране и развитие на родителски умения“ и „Семейно консултиране и подкрепа“ като процедури стартират в община Стралджа на 19.09.2014 г. За тях е предвидено да работи екип от 2 социални работници, 2 медиатори, лекар-педиатър, медицинска сестра, лекар-гинеколог, акушерка, юрист и психолог. Екипите, работещи по двете услуги по проекта , заедно със социалния работник – координатор по проекта: провеждат консултации, срещи, процедури; наблюдават здравето, физическото и психомоторно развитие на бебета и деца; осъществяват превенция на заболяемостта, грижи за семействата. Паралелно с това осъществяват посещения и по домовете - така наречената, работа на терен в общността за превенция заболяемостта, информиране и консултиране на децата от 0 до 7 години и техните родители. През 2015 г. ЦОП е обслужил 25 деца. Средномесечният брой потребители за 2015 г. е 18 деца с които са работили 2 специалисти – психолог и социален работник .

■ "Център за социална рехабилитация и интеграция" град Стралджа

ЦСРИ е делегирана държавна дейност, функционира от 2006 година. През 2014 година капацитетът на центърът е 35 места. В него работи мултидисциплинарен екип, който включва следните специалисти: управител, рехабилитатори – 2 бр., логопед-педагог, трудотерапевт – на пълно работно време, социален работник на 4 часов работен ден, психолог и лекар-физиотерапевт – почасово и обслужващ персонал - организатор СУ, сътрудник социални дейности, оперативен счетоводител на 4 часов работен ден и прислужник. Центърът предлага почасово разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности. Консултативните дейности са насочени, както към кандидат - потребителите и потребителите на социални услуги, така и към техните близки. Терапевтичните дейности имат за цел да развият нарушени или липсващи социални умения, да коригират нарушения в развитието. Рехабилитационните програми са насочени към възстановяване и социална интеграция. Дейностите по медицинска рехабилитация се провеждат след задължителна консултация и назначение от лекаря – физиотерапевт. Социалните услуги, които ЦСРИ предоставя и през 2014 година, индивидуално или групово са: медицинска рехабилитация - физиотерапия и лечебна Във връзка с: хх-9102 / 0019 от 6.4.2015 г. 16:37:2726 физкултура, логопедична терапия, психологична подкрепа и

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

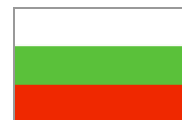
консултиране и занимателна трудотерапия за деца. Освен в сградата на Центъра някои услуги се предоставят и мобилно, с цел по-голяма гъвкавост на социалната услуга към потребностите на целевите групи. Такава е логопедичната терапия на деца в ЦДГ на град Стралджа, която се утвърди като добра практика през годините. Ежегодно в началото на учебната година логопедът провежда обследване на целеви групи - пет и шест годишните деца в детските градини за откриване на нови логопедични случаи. Логопедичните занимания се провеждат в детските градини два пъти седмично, след подадено заявление от страна на родителите и направление от отдел Закрила на детето. В домашна среда – мобилно се предоставя и услугата двигателна рехабилитация на лица с неврологични, костно-мускулни и други заболявания, които представляват обективна пречка за ползване на услугата в ЦСРИ. Освен рехабилитационните и терапевтични дейности Центърът планира мероприятия за Културния си календар – за отбелязване на различни традиционни, календарни и религиозни празници. През 2014 г. социални услуги в ЦСРИ са ползвали повече от 100 души, като от тях 56 са възрастни, а 44 – деца. Средномесечната заетост на социалната услуга през 2014 година е 37 потребители, при капацитет на ЦСРИ – 35 лица. Възрастните ползватели на услугата ползват предимно краткосрочни социални услуги, а дългосрочните ползватели са деца. Благодарение на усилията на екипа за привличане на деца, нуждаещи се от подкрепа в развитието, е постигната целогодишна заетост на капацитета на ЦСРИ и тенденция най-вече от последните месеци на 2014 г. за работа и над определения капацитет и през 2015г. по същия начин тенденцията за работа продължава да е над определения капацитет. В изпълнение на Наредбата за критериите и стандартите при предоставяне на социални услуги за деца, на персонала работещ с тях се осигурява супервизия и се дава възможност за участия в обучения и семинари за повишаване на квалификацията им. ЦСРИ работи в тясно взаимодействие с отделите Закрила на детето и Хора с увреждания и социални услуги към Дирекция Социално подпомагане – Ямбол. Регулярно се организират срещи и с родителите на децата - потребители на социални услуги, с цел запознаване с резултатите от рехабилитационната работа. През 2014 г. ЦСРИ обогати материалната си база: бяха закупени мебели и дидактични материали за кабинет логопед-педагог, което го направи по-функционален и уютен. През месец ноември са закупени два уреда за механомасаж: един за традиционен шиашу масаж и втория и за интензивно-проникващ масаж. Те ще допринесат за по-голяма ефективност на дейностите по медицинска рехабилитация на потребителите.

През 2015 г. в ЦСРИ са ползвали социални услуги повече от 80 възрастни и 56 деца. Средномесечната заетост на социалната услуга е 44 потребители, при капацитет 35, което и с 9 повече в сравнение с миналата 2014 година.

От началото на 2015г. ЦСРИ притежава специализиран бус с рампа за инвалидна количка. С него се извършва безплатен транспорт на лица и деца с увреждане до ЦСРИ за провеждане на планираните рехабилитационни дейности. До момента са транспортирани потребители освен от Стралджа, също и от с. Лозенец, с. Недялско и с. Атолово. През 2015г. беше закупен вертикализатор за деца с увреждания тип "Котка" 2. Той подпомага работата при деца с ДЦП, парези на долните крайници, дегенеративни заболявания на ЦНС и др. Апаратът може да се адаптира до 10 годишна възраст на децата и се използва

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

за подпомагане работата с едно дете с ДЦП. Физиотерапевтичната техника е обновена с 1 апарат за физиотерапия - „Медим”300, който заменя един от старите апарати „Тонус” , приложим при работа с лица с дискова херния, неврити и др.

За подобряване на материално - техническата база през 2015 година бяха закупени 2 броя медицински кушетки, масажна топка „тип „Фъстък” , както и нови дидактически материали за сензорна стимулация в логопедичния кабинет.

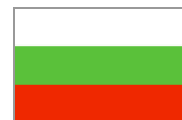
Освен рехабилитационните и терапевтични дейности Центъра организира дейности за отбелязване на различни традиционни, календарни и религиозни празници. За празника на мартеницата – 1-ви март в ЦСРИ се изготвиха мартеници за домуващите в ДВХУИ – с. Маленово. Със свои изделия се включиха и в благотворителната Великденска инициатива на Клуб „Надежда” за набиране на средства в подкрепа на нуждаещи се деца. Организиран бяха тържества за 1 – ви юни и за „Рожден ден” на ЦСРИ. Актьорите от ДКТ –гр. Ямбол направиха празника за рождениния ден на Центъра незабравим за децата с представлението „Детско царство”.

▪ **"Дневен център за възрастни хора с умствена изостаналост" с.Маленово, общ.Стралджа**

Домът е специализирана институция, в която се доставят комплекс от социални услуги, след изчерпване на възможностите за извършване на такива в общността осигуряващи: постоянна грижа; рехабилитация; терапия; медицинска и стоматологична грижи; групова и индивидуална работа; функционална и занимателна трудотерапия; специална педагогика; организиране на свободно време. За оптимизиране условията на живот, е заложено за периода 2010/2015 г. капацитетът да се намалее ежегодно с една бройка. Така капацитетът на дома за 2012 г е 62, а за 2013 г. е 61 потребители. Капацитетът на дома за 2014 г. е 60 души. От тях 52 жени и 8 мъже. С диагноза „Шизофрения” са 12 потребители, които не отговарят на профила на социалната институция. Преместването им в друго социално заведение е в компетенциите на Дирекция „Социално подпомагане” – Ямбол. Стартирала е процедура за преместването им.Капацитетът на дома през 2015г. е 59 души. В дома работят 32 специалисти и обслужващ персонал. От които 28 са заети. Незаети – 4 /логопед, специален педагог, сестра, санитарка/. Спазено е съотношението специалисти към общ персонал 40:60. С висше образование са 3 специалисти, 4 са специалистите с полувисше образование, 21 са със средно /с квалификация/ 1 без образование. Във връзка с: хх-9102 / 0019 от 6.4.2015 г. 16:37:2730 Потребителите в дома се хранят, съгласно разработено седмично меню, почасов режим на хранене за закуска, обяд и вечеря. През 2014 година в дома се реализира проект "Шанс за работа - професия Болногледач" на стойност 40 000 лв. Продължителността на проекта е 3 месеца, с устойчивост също 3 месеца. Участниците в проекта са 10 жени на възраст над 50 години – безработни. Завършилият курса, полагат изпит и получават Свидетелство за болногледач. Трима от тях работиха три месеца в дома, което е 30% от участниците в обучението.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

■ **Домашен социален патронаж : ДСП Стралджа, ДСП Войника, ДСП Каменец**

Домашен социален патронаж е общинска дейност и се финансира от общината. На територията на община Стралджа функционират три патронажа - град Стралджа, с. Войника и с. Каменец. Капацитетът и на трите е за по 50 потребителя. За функционирането им са определени по 4 щатни бройки включващи длъжностите – Във връзка с: хх-9102 / 0019 от 6.4.2015 г. 16:37:2738 домакин, готвач, работник кухня, шофьор и калкулант по 0.75 щат и медицинска сестра на 0.25. Услугата Домашен социален патронаж предоставя комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете свързани с: доставка на храна и медицинско обслужване. Ползвателите на услугата през 2013 година са 130 (през 2012 са 115). Ползвателите на услугата през 2014 година са както следва: ДСП гр.Стралджа - 109 бр. потребители от Стралджа, Зимница, Воденичане, Чарда, Джинот, Лозенец, Атолово и Палаузово; средно месечно – 44лица ; ДСП с. Войника - 74 бр. от селата Войника, Недялско, Тамарино, Първенец и Люлин ; средно месечно – 47лица; ДСП с. Каменец – 41 бр. от селата Каменец, Саранско и Поляна; средно месечно – 14лица. Ползвателите на услугата през 2015 година са 150 лица.

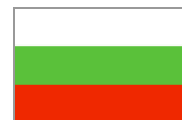
Личен асистент - община Стралджа: През 2013 г. ползватели на услугата са 31 потребители с 30 асистенти от Стралджа, Лозенец, Иречеково , Войника и Зимница. През 2014 г. ползватели на услугата са 48 потребители с 41 асистенти от Стралджа, Лозенец, Иречеково, Войника, Александрово, Поляна, Джинот, Чарда, Атолово и Зимница.

Община Стралджа По Национална програма "Асистенти за хора с увреждания" чрез дирекция Социално подпомагане в началото на 2014 г. услугата се предоставя на 3 потребители, а в края на годината потребителят е само един.

С ПМС № 4 от 15 януари 2015 година от държавния бюджет чрез Агенцията за социално подпомагане бяха предоставени средства на общината за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент“ на потребителите, за които е извършена социална оценка по Проект „Подкрепа за достоен живот“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007 – 2013 г. По този проект бяха подпомагани хора с увреждания и самотно живеещи хора. Продължителността на услугите бе от 02.02.2015г. до 25.04.2015г. Доставчиците на тези услуги бяха 41 „лични асистенти“, назначени от Кмета на общината и обгрижваха 48 потребители от Стралджа, Лозенец, Иречеково, Александрово, Поляна, Джинот, Чарда, Атолово, Зимница, Тамарино, Каменец, Правдино и Воденичане. Чрез Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ проект „Нови възможности за грижа“ бяха подпомагани също хора с увреждания и самотно живеещи хора. Проектът се реализира от 24.05.2015г. Ползвателите на тази услуга подаваха комплект от документи до Кмета на общината, които се представяха в Дирекция СП – Ямбол. Въз основа на това дирекцията изготви социална оценка, която бе представена в общината. В резултат на което кметът на общината сключи договори с които се предоставят комплекс от услуги, насочени към социалната работа и консултации на потребителите свързани с потребностите им и с организация на свободното им време. Доставчиците на тези услуги бяха „лични асистенти“, назначени от Кмета на общината

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

след направен подбор от комисия, назначена от него. Ползватели на тази услуга бяха 44 потребители с 39 асистенти от Лозенец, Войника, Джинот, Чарда, Атолово, Зимница, Александрово, Маленово, Тамарино, Каменец и Палаузово.

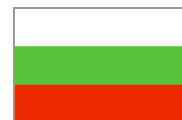
В община Стралджа функционират 14 клуба на пенсионера, като 2 от тях са в гр. Стралджа, а другите в селата: Воденичане, Палаузово, Джинот, Зимница, Лозенец, Поляна, Войника, Каменец, Чарда, Маленово, Тамарино и Първенец. В тях са обхванати над 400 лица от третата възраст. Активна дейност развиват клубовете в гр. Стралджа и селата: Воденичане, Палаузово, Джинот, Зимница, Лозенец, Поляна, Войника, Каменец, Чарда. Клуб на хората с увреждания, в който над 50 души поддържат лични и социални контакти. Клуб на диабетика - над 150 диабетно болни хора поддържат лични и социални контакти.

5.5. Култура и спорт

Община Стралджа има своята значима и древна история, за която свидетелства богатството на различните културно-туристически обекти – 11 църкви, 51 къщи архитектурно-художествени културни ценности, 40 археологически обекта и 51 исторически паметника. Най-известният храм – Църквата „Свети Архангел Михаил” – е с дълголетна история, която започва през 1857 година. В нея се помещават ценни икони и дърворезба с висока художествена и културна стойност. Всички културни ценности са от 18 местно значение, с изключение на останките от крепостта „Калето”, която е обект от национално значение. Най-забележителният археологически обект от античната епоха е крепостта „Калето”, развалините от която се намират на най-западната и най-високата част на Войнишките възвишения. Следи от антично селище са открити и в м. „Гърбушев кайнак”. В южната част на общината са съхранени останки от пограничния вал „Еркесията” – средновековната граница между България и Източната Римска империя. През османската епоха, в земите на общината осъществяват дейността си редица войводи – Индже войвода, Кара Кольо, Трифон и Добри. Тук е живеел и родът на Сарайлъ Димо или Хайдут Димо. Различни писмени източници от периода XVII-XIX век описват селището Стралджа. Неговото динамично развитие започва след построяването на жп линията Ямбол–Бургас (1890 година). Тогаващото село се превръща в стопанско и културно средище за региона. Доминиращо място има земеделието. Десетките занаятчийски работилници, първите индустриални предприятия, седмичният пазар, житните складове и железопътната гара, оживяват селото и го правят предпочитано място за живот. В края на XIX в. в Стралджа работи като телеграфист Пейо Яворов. Между двете световни войни (1919-1939) Стралджа става най-голямото българско село, известно с разнообразния си и разностранен икономически, политически и културен живот. В периода 1925-1926 година бежанци от Тракия и Македония се заселват в източния край на Стралджа. През 1943 година селището е обявено за образцово село, а през 1969 година – за град. Културен живот и културна инфраструктура Читалищната дейност се извършва от 21 читалища. Един от приоритетите на местната управа е подпомагане и подобряване

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

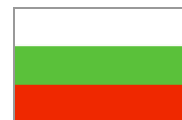

материалната база на читалищата за съхраняване местните културни традиции. Възстановена е опожарената сградата на НЧ „Просвета- 1892” гр. Стралджа, в която репетира и изнася концерти фолклорен ансамбъл „Въжички”. Съставът изнася представления, свързани с типичния стралджански фолклор и е известен и отвъд българските граници. В читалищата в Стралджа, Войника, Тамарино, Недялско, Воденичане, Зимница са доставени нови 18 компютърни системи, като резултат от успешно приключилия проект „Глоб@лни библиотеки-България”, в който те си партнират с община Стралджа, Министерство на културата и Програмата на за развитие на ООН. По този начин се съчетават традициите на българското читалище с новите технологии и се подпомага приобщаването на българските граждани към глобалното информационно общество. В град Стралджа се намира общинският музей, открит през 2007 година в сградата на бивш житарски склад, построен през 1893 година. През ноември 2009 година е открита първата експозиция на музея. Музеят развива дейността си в диалог с музеи от съседни общини. В етнографския музей в село Зимница се помещават селскостопански инвентар, предмети на бита и накити и носии от миналото на село Зимница. Съществуват и малки етнографски сбирки, обособени към читалищата в селата Войника, Лозенец, Джинот, Каменец, Палаузово, Воденичане, Маленово, Поляна и Тамарино. Стралджа е богата на фолклорни традиции и събития. Съществува ценен архив с местни коледарски песни. На Коледа се събират куди (сурвакари) от повечето селища в общината и се изпълнява автентичен ритуал.

Община Стралджа поддържа богат културен календар, който включва прояви като:

- 14 февруари гр. Стралджа и селищата от община Стралджа Общоградско тържество „Трифон Зарезан” Община Стралджа Кметства и кметски наместничества от община Стралджа
- Февруари Площад „Демокрация” гр. Стралджа Общински кукерски празник – „Стралджа – 2016” Община Стралджа Читалищата от община Стралджа
- 14 май – 15 май Площад „Демокрация“ гр. Стралджа Традиционен събор на народното творчество – „Мараш пее – 2016” Община Стралджа НЧ „Просвета – 1892” – Стралджа
- 25 октомври 08 ноември гр. Стралджа и селищата на община Стралджа Тържества и културни прояви, посветени на празника на община Стралджа – 8 ноември – Св. Архангел Михаил
- Декември гр. Стралджа НЧ „Просвета – 1892” Общински празник на коледарската песен „Стралджа – 2016” Община Стралджа НЧ „Просвета – 1892” – Стралджа
- Конкурс-надпяване „С ПЕСНИТЕ НА ВЪЛКАНА СТОЯНОВА” който се провежда през две години на 16 май.

На територията на община Стралджа функционират шест спортни клуба, като се развиват спортовете: футбол, спортна стрелба, волейбол, плуване и конен спорт.

В общината има стадион в гр.Стралджа, който разполага с обновена и добре оборудвана съблекалня, места за зрители, но остарял полуразрушен сграден фонд за тренировъчна дейност при лоши климатични условия. Към футболното игрище в с. Зимница има съблекалня, която е полуразрушена. Строена е през 60-те години на 20 век. Конната база в гр. Стралджа е полумасивна, построена през 1978 г., в която са изградени 10 бокса за коне. Спортният комплекс в СОУ “П.К.Яворов” – Стралджа разполага със съвременна спортна зала, два плувни басейна, един от които с олимпийски размери, но не се използват целогодишно, поради ограничените финансови възможности на училището.

Общината има ограничена материално-техническа база за отпих, изразяващи се в наличието на 4 хижи и един заслон, които не предлагат високо качество за настаняване. Има регистрирани едно туристическо дружество “Кале” и едно Ловно-рибарско дружество. Добри възможности за лов и риболов.

Парковете за отпих се нуждаят от цялостно преустройство, залесяване. Изградени са две детски площадки в гр. Стралджа. В сферата на поддържане качеството на зелената система през 2015 г. беше изпълнен проект **„Изграждане на зона за отпих, социални контакти, игри и забавления в с. Маленово, общ. Стралджа”**, финансиран от ПУДООС, Национална кампания „Чиста околна среда 2015 г.“ По проекта беше благоустроено площадното пространство пред читалището с. Маленово, находящо се в централната част на селото и изградена детска площадка чрез реализиране на следните дейности:

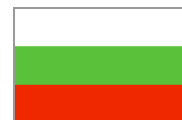
- почистване на терена;
- подходящо озеленяване /затревяване, засаждане на цъфтящи и вечнозелени храсти, зацвявяване/;
- доставка и монтаж на кошчета за отпадъци и пейки;
- доставка и монтаж на детски съоръжения - пързалка и люлка;

Основните предизвикателства в областта на културата и спорта са свързани с ограничените финансови ресурси на общината, която поддържа културните институции, културния и спортен календар. Проблем в сферата на спорта е недостига на средства за поддържане и основен ремонт на повечето от съществуващите спортни бази и за закупуване на спортни съоръжения и екипировки, за финансиране на спортни изяви; слабо е развит масовия туризъм сред младежите; недостатъчна спортна база за масово ползване от хора с увреждания; силно ограничени финансови средства за спорт и масов туризъм.

6. Икономически анализ

6.1. Общ икономически профил на община Стралджа

По икономически потенциал община Стралджа заема едно от последните места сред българските общини. Тук са регистрирани около 372 фирми (по данни за 2014г) със

сравнително ниска производителност, а процентът на безработицата е над средния за страната (32,46%).

След икономическата криза през 2008г. икономиката на страната бавно се съвзема. Въпреки че БВП на страната в абсолютна стойност се увеличава, с изключение на най-тежката – 2009 година, реално икономиката ни значително забавя своето развитие. Всичко това пряко се отразява на местните икономики и население, чиито доходи от такси, продажби и др. източници на приходи също значително се свиват. Тази тенденция продължава и до момента и, въпреки оптимистичните прогнози, българските общини по-скоро ще продължават да изпитват затруднения в привличането на финансови средства и осигуряването на по-добър жизнен стандарт на жителите си.

Показател	2011	2012	2013	2014	2015*
Брутен вътрешен продукт (млн. лв.)	80100	81544	81971	83612	86373
Брутен вътрешен продукт (годишен реален темп на изменение, %)	1,6	0,2	1,3	1,6	3
БВП дефлатор (изменение, %)	6,9	1,6	-0,7	0,4	0,3
Безработица (%)	10,4	11,4	11,8	10,7	10
Преки чуждестранни инвестиции в страната (млн. евро)	70607,4	73693	72949	79366	77350,8

* Предварителни данни

Табл. 26. Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2011-2015 година

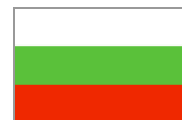
Източник: НСИ; БНБ

От наличните данни за икономиката на областно ниво може да заключим, че същата следва националните тенденции. Положителен е фактът, че през последните четири години на разглеждания период нивото на заетост се задържа на сравнително постоянно равнище, като през 2014 се е повишило с 5,79%.

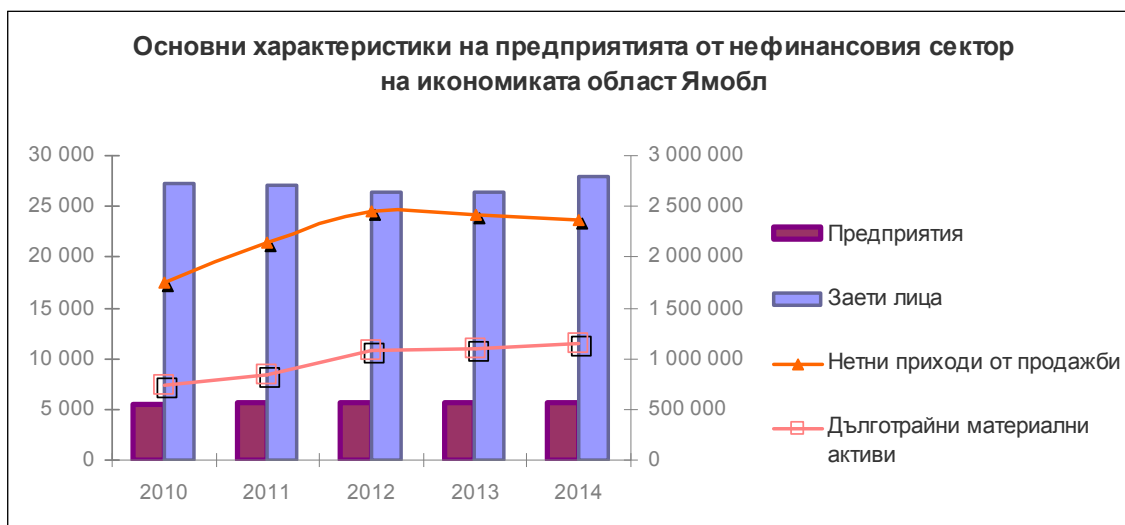
Показател	Мерна единица	2010	2011	2012	2013	2014
Предприятия	Брой	5 537	5 613	5 617	5 647	5 725
Заети лица ¹	Брой	27 334	27 012	26 376	26 334	27 952
Нетни приходи от продажби	Хил. лв	1 743 895	2 145 943	2 445 308	2 422 929	2 359 978
Дълготрайни материални активи	Хил. лв	745 559	840 146	1 079 749	1 099 747	1 148 621
Рентабилност на продажбите	%	3,9	5,6	7,1	5,0	7,0
Оперативна рентабилност	%	103,7	105,3	107,0	104,8	106,9

Табл.27. Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор на икономиката в област Ямбол за периода 2010-2014г.

Източник: НСИ

От друга страна броят на фирмите в областта също се задържа на сравнително постоянно ниво в периода 2010-2014 година, което говори за ниска икономическа активност на населението, което е отговорно за създаването на нови малки и средни предприятия – основа за динамиката на този показател. От показаните данни в табл.25 е видно, че нетните приходи от продажби за 2014 година са се увеличили с 35,33% спрямо 2010г., а дълготрайните материални активи са нараснали с 54,06%.

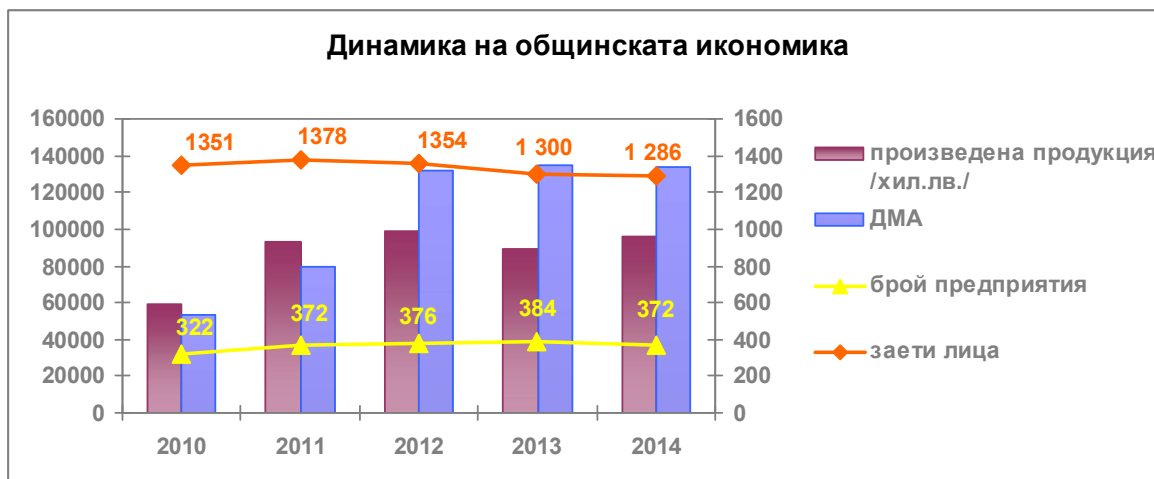
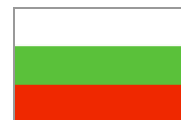

Фиг. 28. Развитие на областната икономика за периода 2010-2014 година

Източник:НСИ

Сравнителният анализ на ключовите икономически тенденции в периода 2010-2014 г. показват стабилен ръст на общинската икономика. Само за период от 5 години почти всички показатели бележат растеж от над 50%. Данните за броя на нефинансовите предприятия показват незначително изменение. Тези стойности са по-ниски от същите на областно ниво, което показва, че предприятията се увеличават по-бавно от тези в област Ямбол. Стойността на ДМА се увеличават отчетливо – с 152,86% за разглеждания период, което показва едни сериозни инвестиции в наличните предприятия. За разглеждания период стойността на произведената продукция е нараснала с 62,14%.

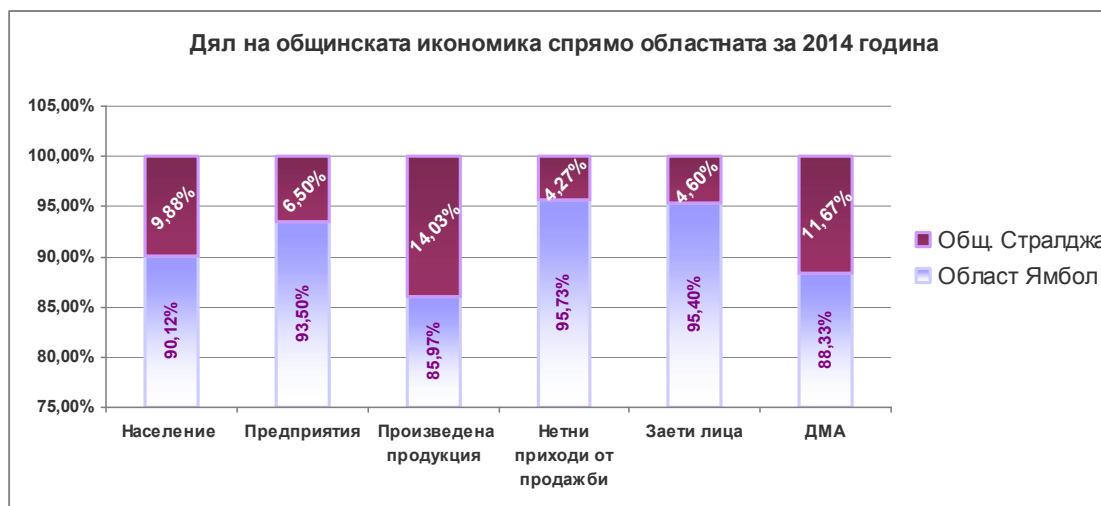
В същото време за 2014г. разходите за осъществяване на тези дейности са намалели с 8% спрямо 2013г., а печалбата за същия период е нараснала с 31,51%, което показва стръмен ръст на добавената стойност на произведените продукти и намаляване на загубите на предприятията с 30,08%.

Фиг. 29. Динамика на икономика в община Стралджа през периода 2010-2014 година

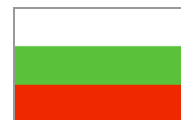
Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

Показатели, които пряко влияят на икономическото състояние на населението в общината са броя на заетите лица и разходите на предприятията за възнаграждения. Анализите им показват, че, за периода 2010-2014, броят на заетите лица е намалял с 4,81%, което вреди на високото ниво на безработица в общината. Разходите за възнаграждения през последните две години от разглеждания период бележат ръст едва с 5,08%, което отново е недостатъчно да компенсира разликите в работната заплата между националното и общинско ниво.

Фиг. 30. Дял на общинската икономика спрямо областната за 2014г.

Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

6.2. Анализ на икономическото развитие по сектори

Предприятията по основните икономически сектори за 2014 година в общината са разпределени както следва: аграрен сектор с 32% от всички нефинансови предприятия, индустриален сектор – 15%; и сектора на услугите – 53%. Сравнено с разпределението към 2012 година е видно, че предприятията в аграрния сектор е нараснал с 3%, докато тези в индустриалния са намалели с 1% , а сектора на услугите е намалял с 2 %.

Според тази показатели общината по-скоро би могла да бъде отнесена към неразвитите икономики, които се базират на развитието на третичния сектор /услугите/. Традиционно на индустриалния сектор принадлежат сравнително малко на брой предприятия, но в същото време те генерират приходи, съизмерими с тези на аграрния сектор.

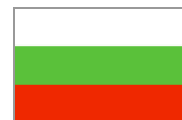
Делът, възлизащ на 32%, на предприятията в аграрния сектор, наред с високия дял на ДМА, потвърждават, че община Стралджа разполага със значителни площи използвана земя за земеделие и животновъдство, които в бъдеще биха могли да увеличават своя дял в местната икономика.

Фиг. 31. Разпределение на предприятията по икономически сектори в община Стралджа към 2014г.

Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

Анализът на разпределение на предприятията по броя на заетите в тях показва, че най-голям е броят на предприятията, които имат до 9 човека персонал - 94%. В същото време през 2013 година те са осигурили работни места на 595 човека, а през 2014 година - на 620 човека. Поради конфиденциалността на останалите данни може да заключим, че в община Стралджа средните и големите предприятия са незначителен брой - около 6%, но в същото време те създават значителен брой работни места, което ги прави особено важни

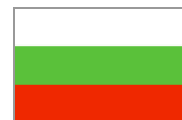

в социалното и икономическото развитие на жителите на общината. Тяхното евентуално закриване ще доведе до значителни промени в нивата на безработица. За да се избегне този риск местните власти следва да положат усилия за привличането на допълнително значими икономически субекти, които да осъществяват своята дейност на територията на община Стралджа.

Ролята на тези предприятия се подчертава и от факта, че произведената продукция от тях надвишава близо 2 пъти тази, генерирана от микропредприятията.

Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите в община Стралджа за периода 2013 - 2014 година

Групи предприятия	Предприятия	Заети лица ¹	Произведена продукция ²	Приход и от дейността	Нетни приход и от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой		Х и л я д и л е в о в е							
2013										
Общо	384	1 300	89 669	138 315	111 074	125 979	13 385	2 342	6 480	134 370
Микро до 9 заети	356	595	35 681	58 805	46 385	52 883	6 670	1 373	1 544	84 508
Малки от 10 до 49	25	465	25 950	41 609	..	37 041	4 942	969	3 014	21 760
Средни от 50 до 249	3	240	28 038	37 901	..	36 055	1 773	–	1 922	28 102
Големи над 250 заети	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2014										
Общо	372	1 286	95 664	132 883	100 759	116 030	17 602	1 497	6 809	134 016
Микро до 9 заети	348	620	39 579	62 792	47 226	51 399	11 745	1 288	1 719	82 675
Малки от 10 до 49	..	..	..	..	..	..	..	209	..	..
Средни от 50 до 249	..	..	..	..	..	..	..	–	..	..
Големи над 250 заети	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

¹ Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

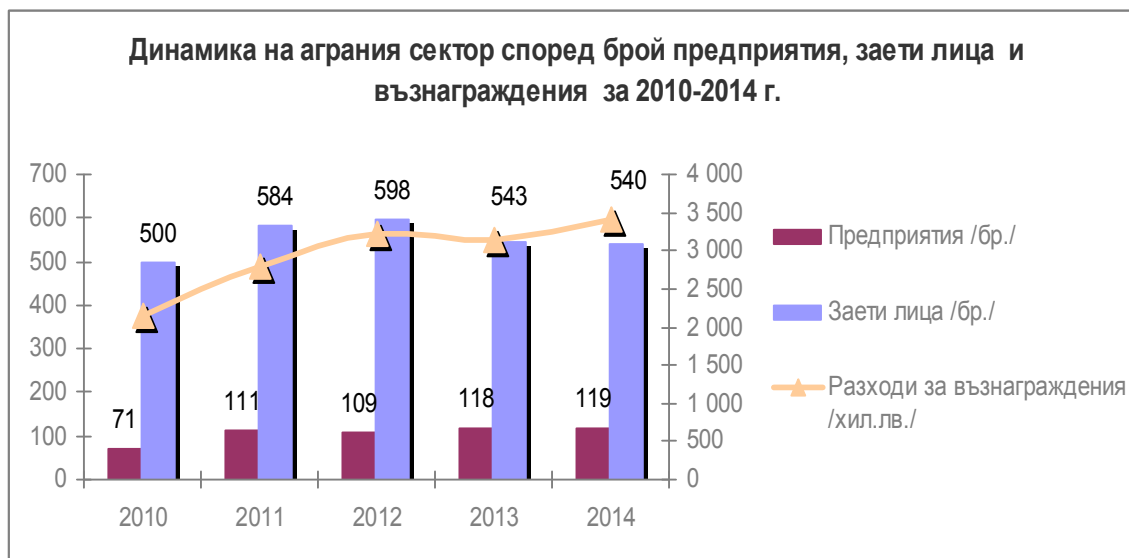
² Показателят е изчислен по методологията на Структурна бизнес статистика

Табл. 28. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите в община Стралджа за периода 2013 - 2014 година

Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

Аграрен сектор

През разглеждания период 2010-2014г. аграрния сектор е в подем, за което благотворна влияние са оказали Програмите за развитие на селските райони и Общата селскостопанска политика на Европейския съюз. Наблюдава се трайна тенденция на повишаване на показателите на сектора. Броят на предприятията, работещи в аграрната област се е увеличил със 67,6%, като през 2010г. те са били 71, а през 2014г. - 119 бр. Заедно с това, но с много по- малки темпове се е увеличил и броят на заетите лица в сектора - едва с 8%, като най- много заети лица е имало през 2012г.- 598 души, а през 2014 г. са 540 души. Подобрената модернизация в аграрния сектор води до по-голяма производителност на труда, което обосновава и малкия темп на растеж в броя на заетите лица. В следствие на по-добрата производителност на труда се очертава тенденция на възход на разходите за възнаграждения, които за петгодишния период са се увеличили с 58,55%.

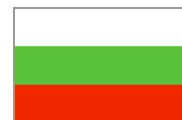

Фиг.31. Динамика на аграрния сектор според броя на предприятията, броя на заетите лица и разходите за възнаграждения за периода 2010-2014г.

Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

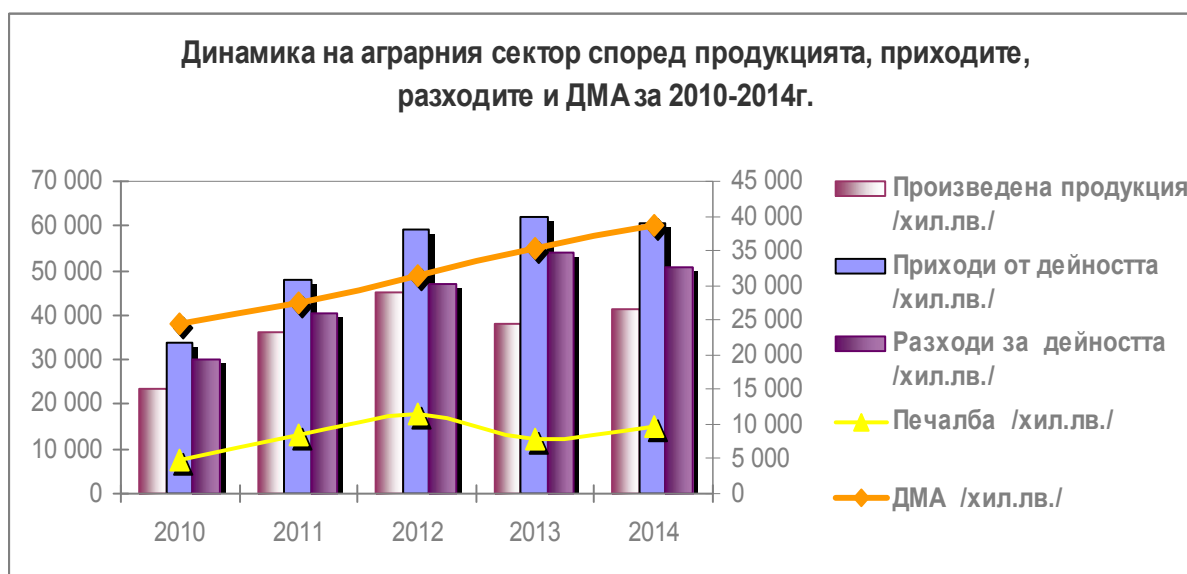

Подобна е тенденцията и във производството на продукция. По този показател статистическите данни показват ръст от 77,37% или почти двойно увеличение на земеделската продукция, която през 2010г. е била 23 433 000 лева, а през 2014г. достига 41 562 000 лева.

В същото време се увеличават и генерираните приходи от дейностите в сектора с 78,20% , което е почти двойно за 2014г в сравнение с 2010г.

ДМА бележат по-бавен ръст, но с по-постоянно темпо. Техният растеж към 2014г спрямо 2010г е 57,49%, като нарастват почти равномерно през всяка година.

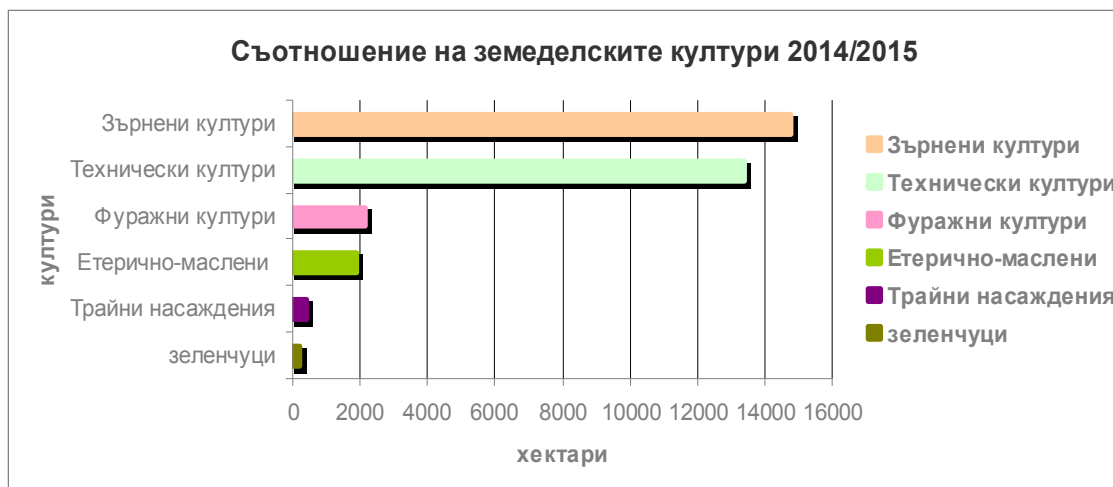
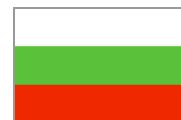
Разходите за дейностите в аграрния сектор следват темпа на увеличение на произведената продукция , но с по-малък процент - 58,55% . Като резултат от модернизацията и по-малките разходи към 2014г. се обуславя печалба от 97,11% , която е почти два пъти по-голяма от тази в началото на разглеждания период .

Фиг.32. Динамика на аграрния сектор според произведената продукция, приходите от дейността, разходите за дейността , печалбата и ДМА за периода 2010-2014г.

Източник:НСИ; ТСБ-Ямбол

Географското разположение и природните дадености на територията на община Стралджа дават възможност за отглеждане на голям брой земеделски култури.

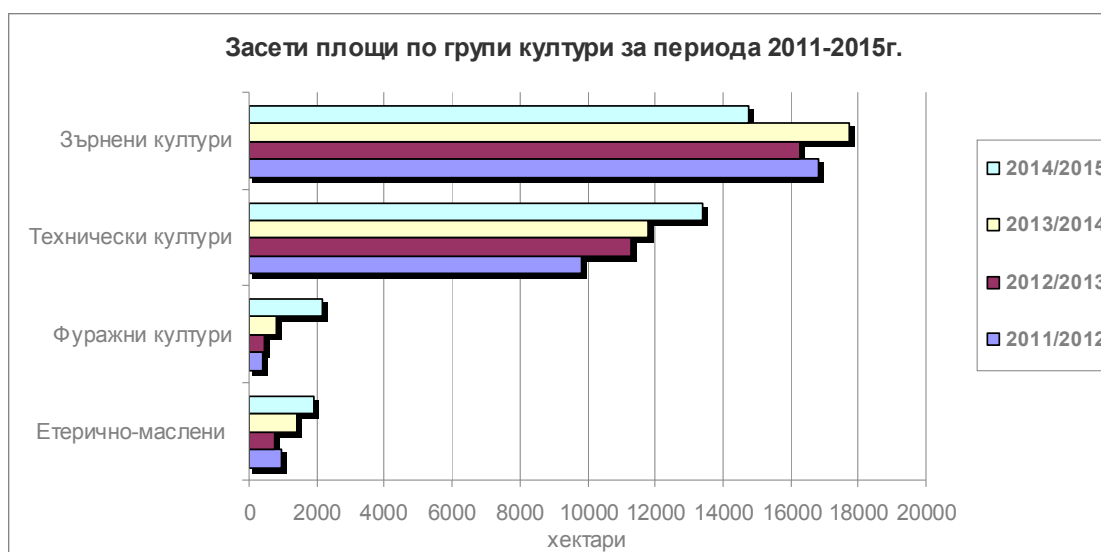

Фиг.33. Съотношение на земеделските култури в за стопанската 2014/2015 година.

Източник:ОДЗ на МЗХ -Ямбол

Основните култури, които се отглеждат в общината, са: зърнено-житните - пшеница, ечемик, царевица за зърно, просо и овес; техническите - рапица, слънчоглед, тютюн и соя; етерично-маслените - кориандър, лавандула и маслодайна роза; фуражните -люцерна, нахут, фасул, царевица за силаж и грах; трайни - лозя винени, лозя десертни и овощни насаждения ; зеленчуци - дини, домати, тикви, пипер, картофи, краставици.

Традиционно с пшеница, слънчоглед, рапица и ечемик са засети най-обширни територии от селскостопанските в общината.

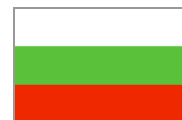

Фиг.34. Засети площи по групи култури в община Стралджа за периода 2011-2015г.

Източник:ОДЗ на МЗХ -Ямбол

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Положителна черта е, че през годините, площите, които за засети с тях постепенно се увеличават. При зърнените и етерично-маслените култури се наблюдава лек спад в големината на площите през стопанската 2012/2013 година, а най-много са били през 2013/2014 година.

Анализираните данни показват динамика в процесите на използваните площи и при отглеждането на зеленчуци и трайни насаждения.

Забележимо е увеличението на производството на зеленчуци, което плавно нараства през четиригодишния период и през 2015 година вече е със 69,43% повече от 2011г. Традиционно най-голям е делът на производството дини, с които през стопанската 2011/2012 година са били засети 59,91 ха, през 2012/2013 година - 71,81 ха, през 2013/2014 година - 80,45 ха и през 2014/2015 са 86,71 ха. Другите видове зеленчуци, които са най-предпочитани за отглеждане в община Стралджа са домати, тикви и пипер.

При трайните насаждения също се наблюдава плавен растеж на заетите с тях площи. Общо площта, използвана за тях се е увеличила за разглеждания четиригодишен период с 19,75%. През стопанската 2011/2012 година площите с трайни насаждения са били 331,16 ха и достигат до 396,57 ха през 2014/2015 стопанска година.

За община Стралджа винените лозя са традиционна култура и заемат 67% от общите площи на трайните насаждения. Въпреки нормативните ограничения, те са се увеличили с 8,93% през 2015г спрямо 2011г.

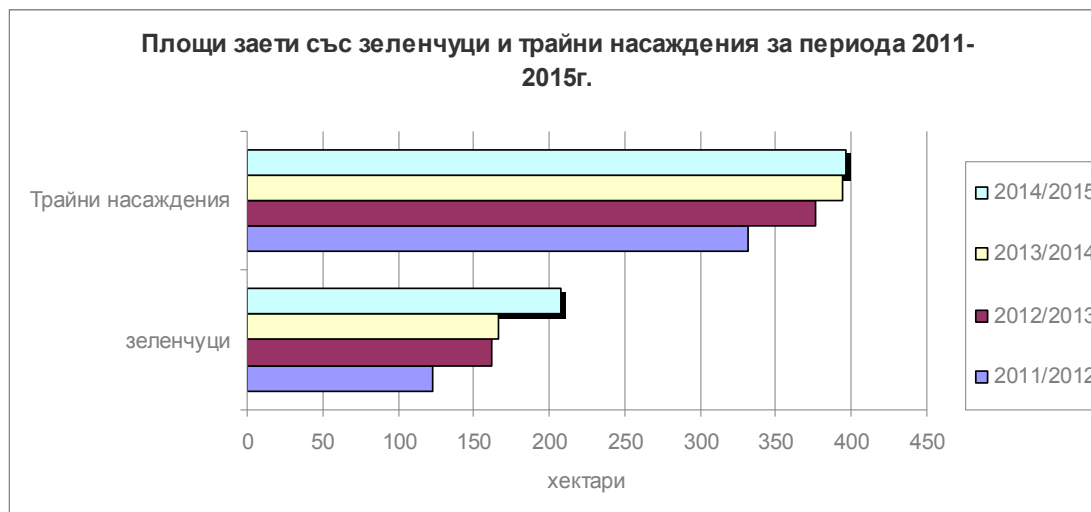
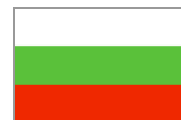
Десертните лозя заемат пето място по размер в сравнение с останалите насаждения, но бележат драстично увеличение от 156,01% за разглеждания период. През стопанската 2011/2012 големината им е била 7,14ха, а в края на периода 2014/2015 година са 18,2813 ха.

Бадемите са втори по големина на площите след винените лозя с размер 62,3152 ха към 2015 година. За последните четири години, те бележат ръст от 54,67% сравнено с началото на периода, когато са били общо 40,29 ха.

Следващи по размер и темп на увеличение на площите са орехите. Темпът на увеличение при тях е плавен като достига внушителните 73,15% за разглеждания период. В началото на периода през стопанската 2011/2012 година площта на ореховите насаждения е 18,95 ха и достига през стопанската 2014/2015 година 32,81 ха.

Тенденциите за бъдещи периоди е са за увеличение на ореховите и бадемови насаждения, въпреки дългия срок, който е необходим до влизането им в плододаване.

При другите овощни видове, като ябълки, праскови, круши, сливи, череши и др., не се наблюдава съществено изменение на обема на насажденията.

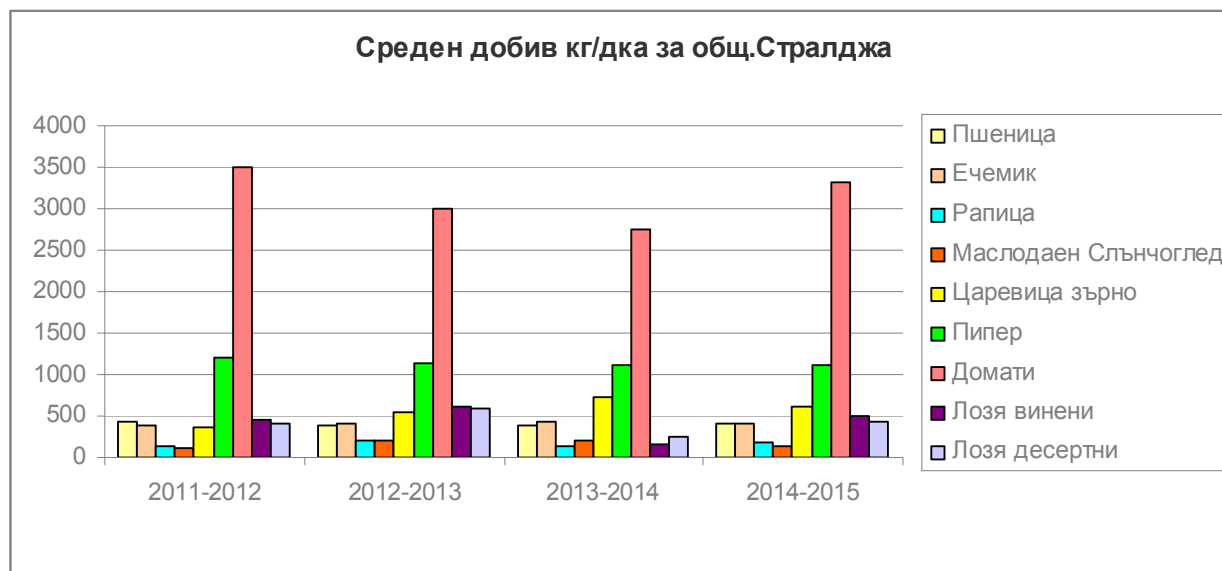
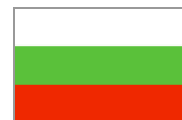

Фиг.35. Площи заети със зеленчуци и трайни насаждения в община Стралджа за периода 2011-2015г.

Източник: ОДЗ на МЗХ - Ямбол

Плодовете и зеленчуците са приоритетен сектор на земеделието на национално ниво, което видимо дава своите резултати.

Както показва анализа, използваните земеделски площи се увеличават с тенденция да достигнат оптимални размери. Това от своя страна не е достатъчно за да се постигне ефективност и ефикасност в растениевъдството. Важна характеристика за ефикасността на използваната земя е средният добив на продукция. Тук пряко влияние оказват метеорологичните условия в съответната година, които се отразяват по различен начин на земеделските култури. По данни на ОДЗ-Ямбол средният добив на пшеница е между 422 кг/дка през стопанската 2011/2012 година и 414 кг/дка за стопанската 2014/2015 година, като най-нисък от 385 кг/дка е бил през 2012/2013 година. При ечемика най-нисък е бил добивът през 2011/2012 стопанска година - 390 кг/дка, най-висок от 423 кг/дка е този през стопанската 2013/2014 година. Средният добив от рапица варира в по-големи граници като е бил най-нисък през 2011/2012 г. с 141 кг/дка, а най-висок през 2012/2013 г. - 210 кг/дка. При маслодайния слънчоглед също има значителни разлики в добитите количества, най-много е произведен през стопанската 2012/2013 година - 201 кг/дка. Данните от разглеждания период показват стабилно увеличение на средния добив при царевицата за зърно. От 360 кг/дка през стопанската 2011/2012 година той е нараснал със 72,5% и през 2014/2015 година вече е 621 кг/дка, като най-висок добив е имало през 2013/2014 година от 731 кг/дка. При винените лозя най-добра реколта е имало през 2012/2013 година от 605 кг/дка, а най-лоша от 150 кг/дка на следващата 2013/2014 стопанска година. Същото се отнася и за десертните лозя - най-голям е добива през 2013/2014 година от 583 кг/дка, а най-нисък през 2013/2014 година - 243 кг/дка.

Фиг.36. Среден добив от основни земеделски култури в община Стралджа за периода 2011-2015г.

Източник: ОДЗ на МЗХ - Ямбол

Важен приоритетен сектор в земеделието на национално ниво е животновъдството. Анализът на данни в този аграрен отрасъл показва увеличение на броя на животните и стабилизиране на произведената продукция. Значимо за икономиката на община Стралджа е отглеждането на говеда, биволи, овце, кози и пчели.

Новост в животновъдството е отглеждането на калифорнийски червеи с цел добив на био-тор, като при тях увеличението на заетите площи е 100%, т.е. двойно в сравнение с началото на разглеждания период от време. През 2011/2012 година за тази цел са били използвани 1335 кв.м. земя, докато през 2014/2015 година използваната земя достига до 2675 кв.м. Въпреки това бъдещото развитие на тази дейност не може да се предвиди поради факта, че няма изграден пазар и доходът от тази продукция е несигурен.

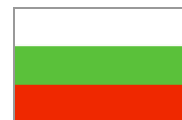
През последните години все по-голяма популярност придобива пчеларството. Броят на отглежданите в общината пчелни семейства се е увеличил с 38,21% през 2014/2015 стопанска година спрямо началото на разглеждания период. От 3701 броя през 2011/2012 година те нарастват плавно и през 2014/2015 година достигат до 5115 броя.

С по-малки темпове, но също плавно се увеличава и броят на отглежданите овце. Въпреки проблемите в отрасъла, броят на животните се е увеличил с 27,8% в края на разглеждания период. През стопанската 2011/2012 година овцете са наброявали 6092 единици, а през 2014/2015 те вече са 7754 единици.

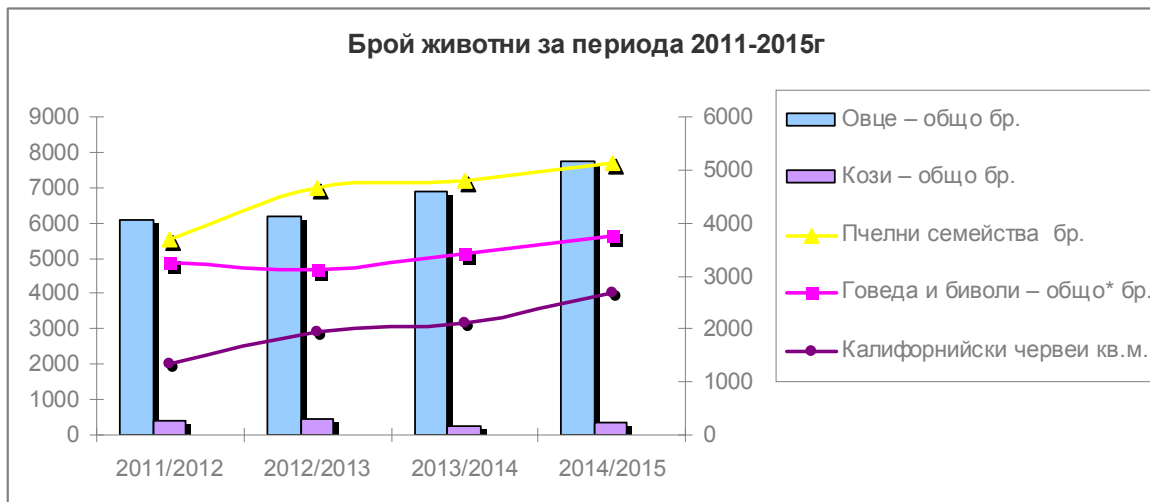
По отношение на едрия рогат добитък данните отново показват увеличение на животинските единици. През 2011/2012 стопанска година общият брой на говеда и биволи е бил 3237 бр., като през следващите години нараства със 16,43% и през стопанската 2014/2015 година вече е 3769 бр.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

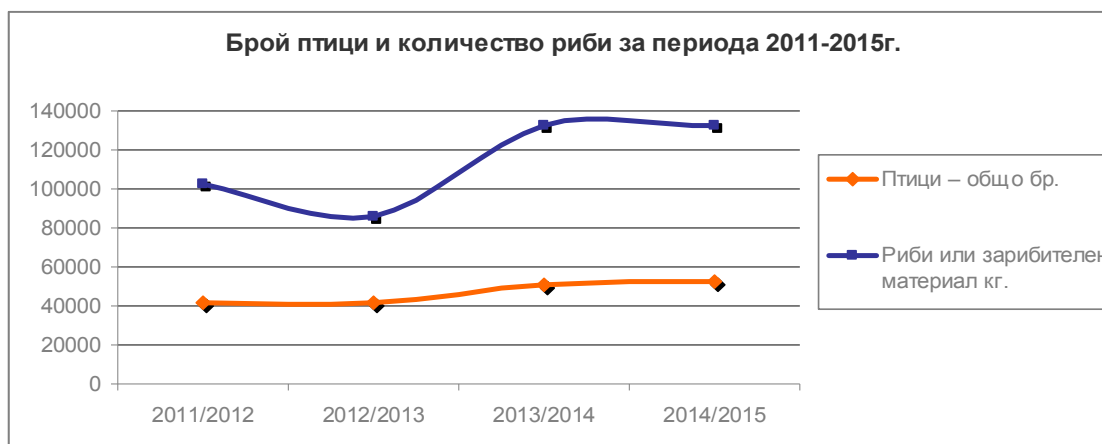
Единствено при козите има спад в броя на отглежданите животни, който е 15,4%, но поради твърде малкия им брой, не се отразяват на икономиката на общината.

Фиг.37. Брой на регистрираните животни в община Стралджа за периода 2011-2015г.

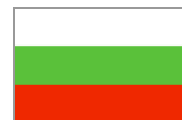
Източник: ОДЗ на МЗХ - Ямбол

Значителен дял в аграрния сектор имат птицевъдството и рибовъдството. Общият брой на птиците е нараснал с 26,09% за последните четири години. Основно в общината се отглеждат патици и бройлери, Ръстът на в този отрасъл се дължи на броя на отглежданите патици, които през 2014/2015 стопанска година са се увеличили с 27,51% спрямо 2011/2012 година и наброяват 49600 бр. При рибовъдството също има добър растеж от 29,27% , като към 2014/2015 стопанска година са декларирани 132500 кг риби и зарибителен материал.

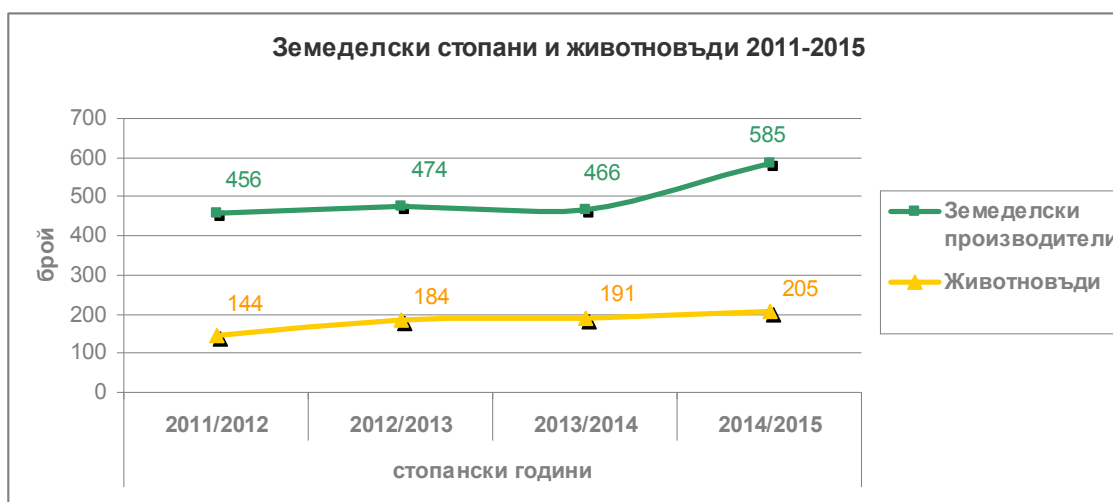

Фиг.38. Брой птици и количество риби в община Стралджа за периода 2011-2015г.

Източник: ОДЗ на МЗХ - Ямбол

Наблюдението на регистрираните земеделски производители разкрива динамиката в обработването на земята и дали тя се използва относително ефикасно. Прави впечатление, че, в периода 2007-2010 година, съществува голяма динамика в броя на регистрираните земеделски производители в общината, като техният брой драстично намалява през 2010г. От този момент до 2015г. броят им расте бавно и плавно, което показва стабилизиране на производството в аграрния сектор. Една от причините за този показател е окрупняването на земята и нейното по-рационално използване, тъй като по-големите площи улесняват механизираното обработване. Това неминуемо би следвало да окаже влияние върху по-ефикасното и добро използване на земеделската земя.

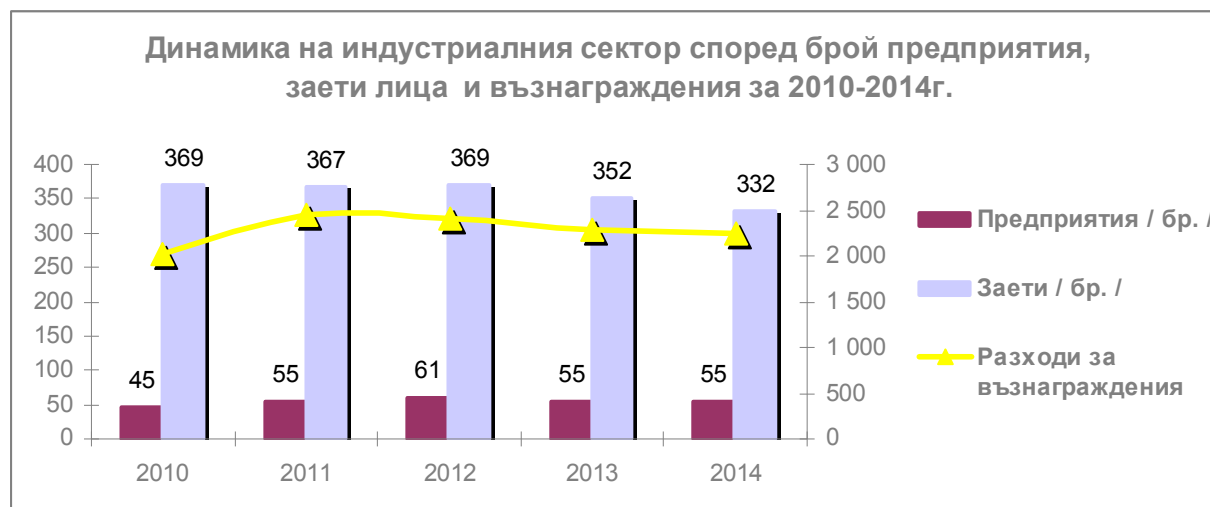
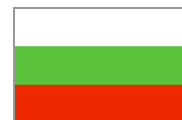

Фиг.39. Динамика на броя на регистрираните земеделски стопани за периода 2011-2015г.

Източник: ОДЗ на МЗХ - Ямбол

Индустриален сектор

Индустриалният сектор има най-малък дял от общия брой предприятия в община Стралджа, но оказва значително влияние върху общинската икономиката. Броят на предприятията за разглеждания период 2010-2014г е почти постоянен, като през 2010 те са 45 бр., през 2012г. са 61, а през останалите години 2011/2013/2014 е 55 бр. Броят на заетите лица в сектора са намалели с 10% към 2014 г спрямо 2010г. Това оказва лошо влияние върху безработицата и демографските тенденции. Въпреки това разходите за възнаграждения бележат значителен ръст. През 2014г. тези разходи са били с 10,74% по-големи от стойността им през 2010г. Анализът показва, че за петгодишния период, с намаляването на работните места трудовите възнаграждения са се увеличили с приблизително 20%.

Фиг.40. Динамика на индустриалния сектор според броя на предприятията, броя на заетите лица и разходите за възнаграждения за периода 2010-2014г.

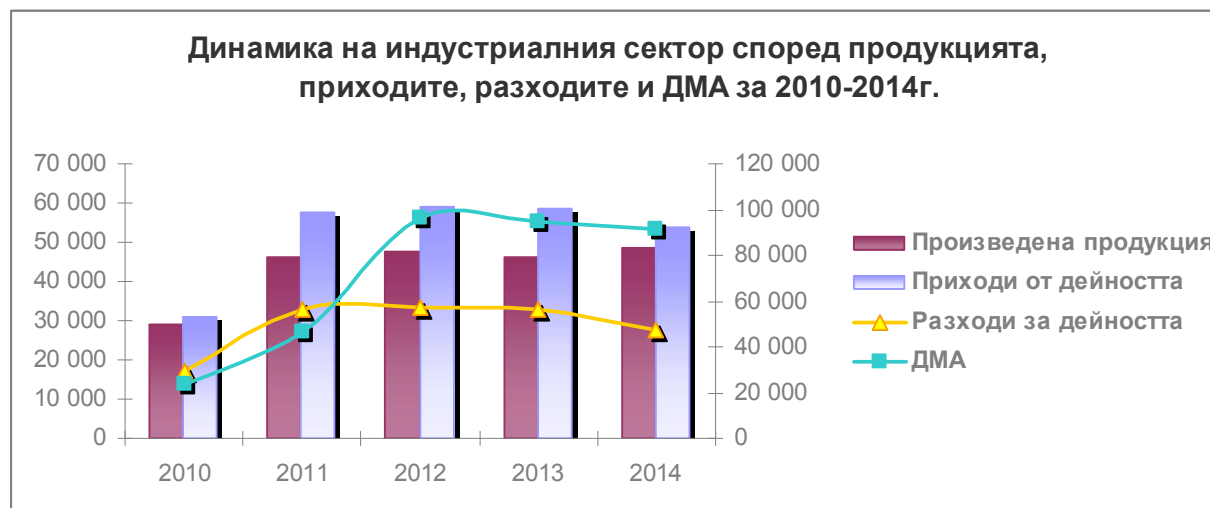
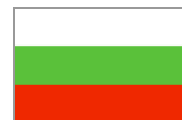
Източник:НСИ; ТСБ-Ямбол

Тенденцията производството на продукция е за значително по-голям ръст от този на заплатите. По този показател статистическите данни показват ръст от 67,89% или почти увеличение с две трети, която през 2010г. е била 28 926 0000 лева, а през 2014г. достига 48 563 000 лева.

В същото време се увеличават и генерираните приходи от дейностите в сектора с 74,88% , което е почти двойно за 2014г в сравнение с 2010г.

Огромен е скокът на инвестициите в ДМА за индустриалния сектор на общинската икономика. Техният растеж към 2014г спрямо 2010г е 287,17%, като през 2012г. стойността им е най-голяма 96 172 000 лв. , т.е. увеличена е двойно спрямо 2011г.

Разходите за дейностите сектора следват темпа на увеличение на произведената продукция , но с по-малък процент 61,65% . Като резултат от модернизацията, по-високата производителност на труда и по-малките разходи към 2014г. се обуславя печалба от 6 814 000 лв., която е с 302,96% по-голяма от тази в началото на разглеждания период .

Фиг.41 Динамика на индустриалния сектор според произведената продукция, приходите от дейността, разходите за дейността, печалбата и ДМА за периода 2010-2014г.

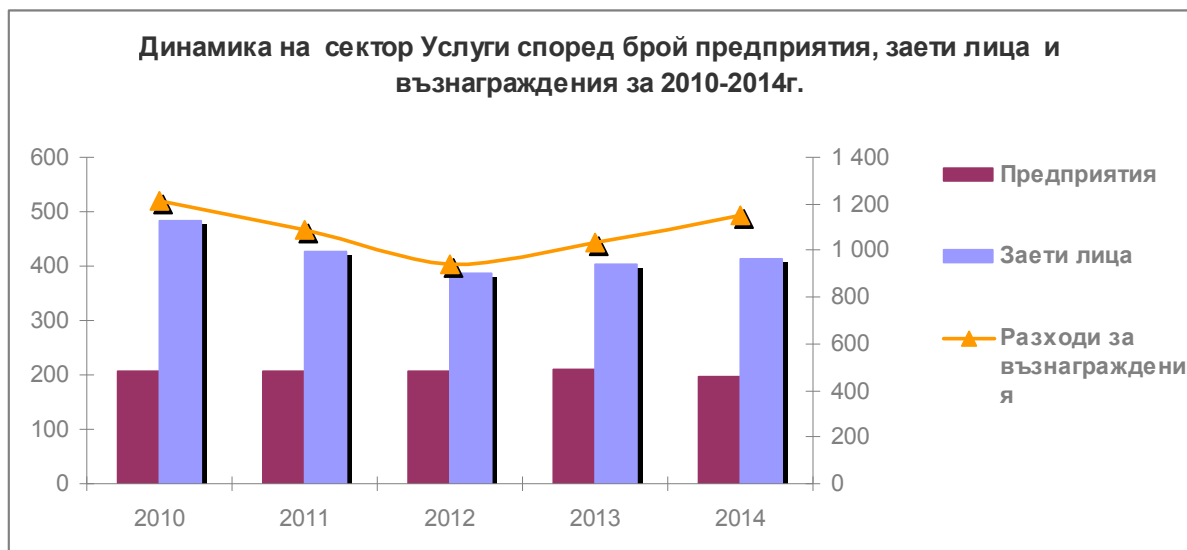
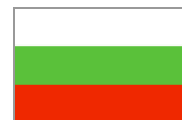
Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

Сектор Услуги

Сектор има най-голям дял от общия брой предприятия в община Стралджа, но не оказва значително влияние върху общинската икономиката. Броят на предприятията за разглеждания период 2010-2014г е показва лек спад, като през 2010 те са 206 бр., през 2013г. са 201, а през 2014 са 198 бр. Броят на заетите лица в сектора са 32% от заетите във всички сектори на икономиката, но бележи равномерен спад с 14,11% към 2014 г спрямо 2010г. Това оказва лошо влияние върху безработицата и демографските тенденции. Въпреки това разходите за възнаграждения бележат по-бавен темп на намаляване. През 2014г. тези разходи са били с 5,19% по-малки от стойността им през 2010г. Анализът показва, че за петгодишния период, с намаляването на работните места трудовите възнаграждения са се увеличили с приблизително 9%, което значително по-малко от тези в останалите сектори.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

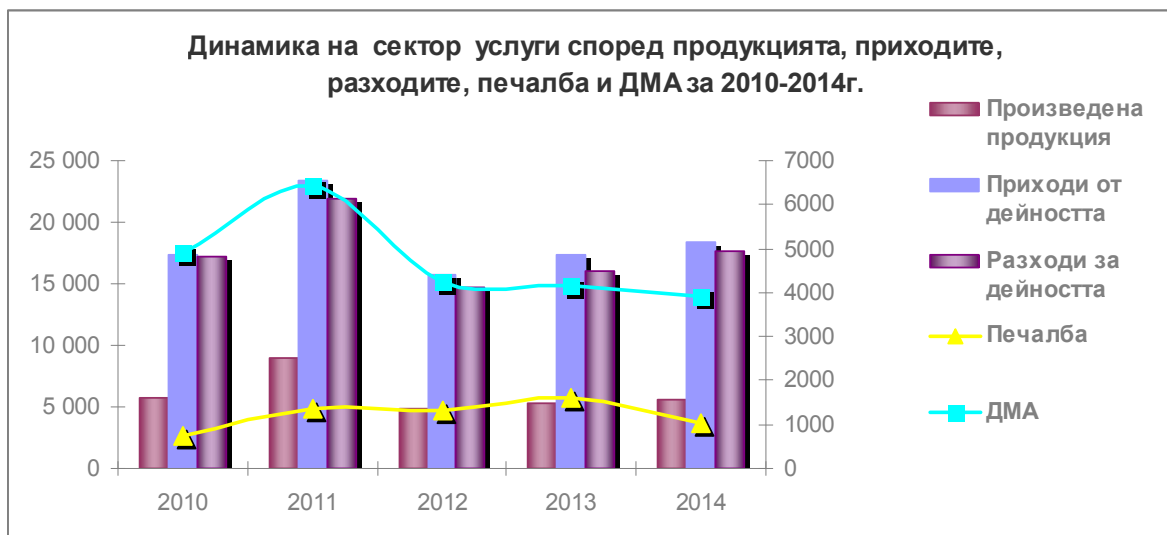
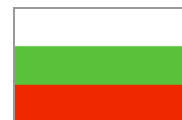
Фиг.42. Динамика на сектор Услуги според броя на предприятията, броя на зетите лица и разходите за възнаграждения за периода 2010-2014г.

Източник:НСИ; ТСБ-Ямбол

В сектор услуги има най-много предприятия, но произведената от тях продукция е едва 6% от общата продукцията. За периода 2010-2014г. продукцията в този сектор е намаляла с 2,55% ,като най-голям обем е имала през 2011г - 9 008 000 лв. , което сравнено с намаления брой предприятия и заети лица показва увеличена производителност на труда. Въпреки това приходите от дейността в сектора са били по-високи с 6,16% през 2014г. от тези през 2010г., което се дължи на подобрената пазарна среда в региона и страната .

В същото време значително са намалели на инвестициите в ДМА за сектор услуги на общинската икономика. Техният растеж към 2014г спрямо 2010г е отрицателен -19,63% %, като най-голям е бил 2010 с размер 4 890 000 лв.

Разходите за дейностите в сектора обаче са се увеличили с 2,82% през петгодишния период 2010-2014г. Все пак в резултат от модернизацията, по-високата производителност на труда и по-добрата пазарна среда към 2014г. се обуславя печалба от 1 019 000 лв., която е с 38,45% по-голяма от тази в началото на разглеждания период .

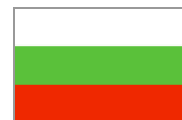
Фиг.43. Динамика на сектор Услуги според произведената продукция, приходите от дейността, разходите за дейността, печалбата и ДМА за периода 2010-2014г.

Източник: НСИ; ТСБ-Ямбол

Данни по основните икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически сектори в община Стралджа са показани в таблица 29.

Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически сектори (А3) в община Стралджа за периода 2010 - 2014 година

Икономически сектори (А3)	Предприятия	Заети лица	Произведена продукция	Приход и от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой					Х и л я д и л е в о в е				
2010										
Общо	322	1 351	58 043	82 138	66 215	76 358	7 383	1 748	5 394	53 080
Аграрен	71	500	23 433	34 036	22 789	29 852	4 956	660	2 152	24 595
Индустрия	45	369	28 926	30 801	26 411	29 303	1 691	351	2 029	23 595
Услуги	206	482	5 684	17 301	17 015	17 203	736	737	1 213	4 890
2011										
Общо	372	1 378	91 293	128 992	96 260	118 251	12 399	3 261	6 337	80 570
Аграрен	111	584	36 050	48 050	31 674	40 176	8 419	1 723	2 793	27 554
Индустрия	55	367	46 235	57 595	42 696	56 092	2 631	1 402	2 454	46 590
Услуги	206	427	9 008	23 347	21 890	21 983	1 349	136	1 090	6 426

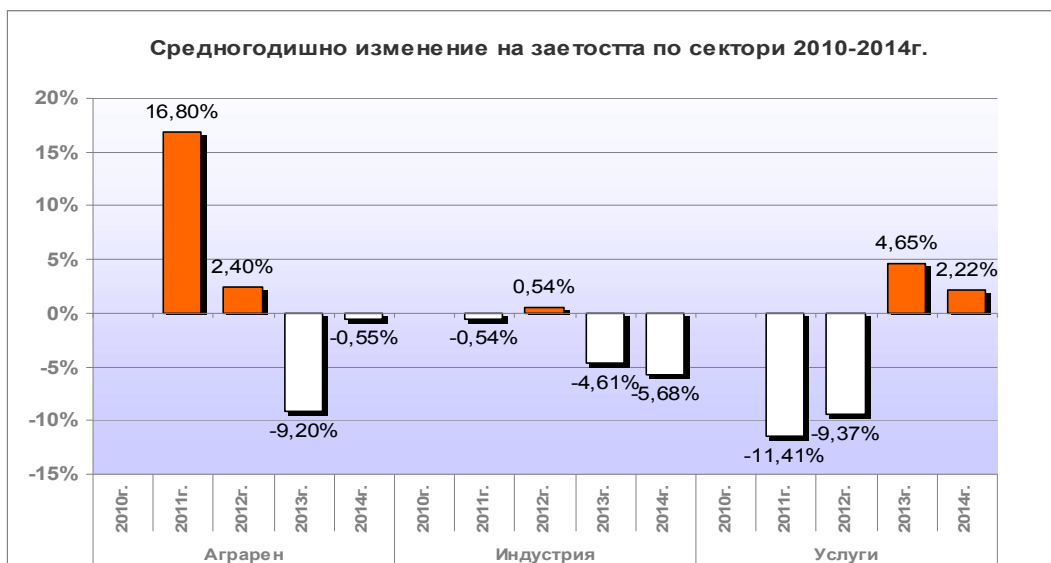
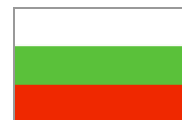

2012										
Общо	376	1 354	97 775	133 971	107 175	118 796	15 593	1 907	6 563	131 835
Аграрен	109	598	45 123	58 985	39 180	47 016	11 333	633	3 210	31 433
Индустрия	61	369	47 751	59 183	52 602	57 039	2 946	885	2 411	96 172
Услуги	206	387	4 901	15 803	15 393	14 741	1 314	389	942	4 230
2013										
Общо	384	1 300	89 669	138 315	111 074	125 979	13 385	2 342	6 480	134 370
Аграрен	118	543	38 213	62 217	41 629	53 956	8 002	959	3 149	35 444
Индустрия	55	352	46 140	58 804	52 833	56 011	3 782	928	2 293	94 765
Услуги	211	405	5 316	17 294	16 612	16 012	1 601	455	1 038	4 161
2014										
Общо	372	1 286	95 664	132 883	100 759	116 030	17 602	1 497	6 809	134 016
Аграрен	119	540	41 562	60 651	37 189	50 973	9 769	474	3 412	38 734
Индустрия	55	332	48 563	53 865	45 840	47 369	6 814	597	2 247	91 352
Услуги	198	414	5 539	18 367	17 730	17 688	1 019	426	1 150	3 930

Табл.29. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически сектори (А3) в община Стралджа за периода 2010 - 2014 година

Източник:НСИ; ТСБ-Ямбол

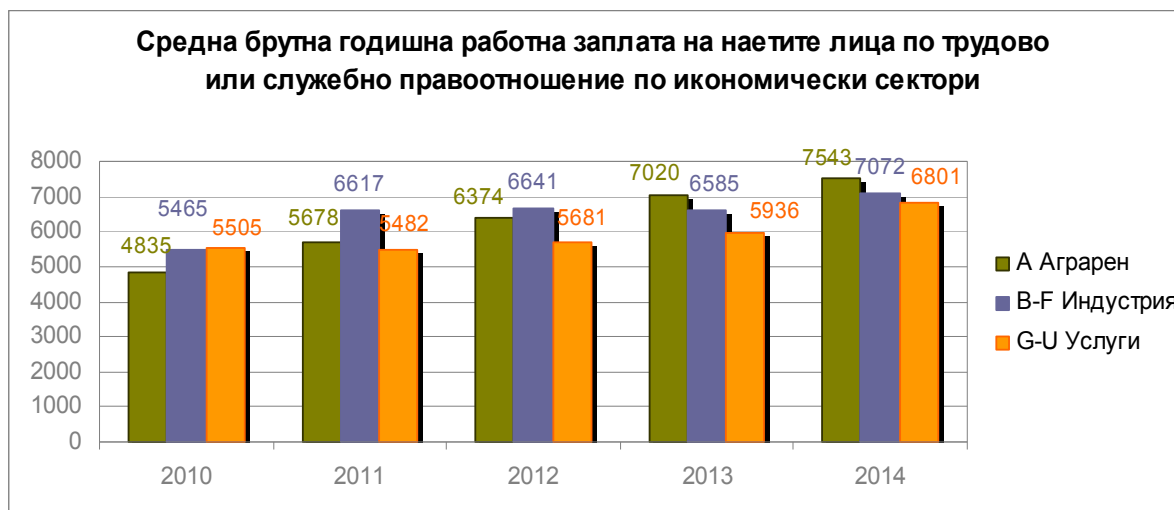
Анализът на процесите показва уязвимите сектори на икономиката, които се нуждаят от специално внимание и целенасочени политики към тях. От данните е видно, че индустриалният сектор е сравнително стабилен и без големи колебания, което показва, че заетостта в него е оптимална и, за да се покачи, би следвало да се привлекат нови производства. В сектора на услугите се наблюдават най-големите динамики от 2010 година има постоянен спад, което показва липсата на предприемаческата инициатива на местните хора да започнат да развиват своя дейност и слабото обслужване, което се предоставя на населението. Усилията на местната общност и финансирането по европейски програми е дало своя положителен дял в ускореното развитие на аграрния сектор, който и в бъдеще би допринесъл за по-високи приходи и по-голяма трудова заетост.

Фиг.44. Средногодишно изменение на заетостта по икономически сектори в община Стралджа през периода 2010-2014г.

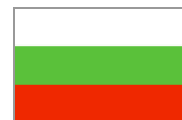
Източник:НСИ; ТСБ-Ямбол

През периода от 2010г. до 2014 г.а средната заплата расте с плавни темпове във всички икономически сектори. През 2014 година в община Стралджа най-висока е заплата в аграрния сектор, следван от сектор индустрия и услуги. Аграрния сектор изпреварва по средна работна заплата от 2011година насам, достигайки стойност от 7543 лева годишно.

Фиг.45. Средна брутна годишна работна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение по икономически сектори (A3) в община Стралджа за периода 2010 - 2014 година.

Източник:НСИ; ТСБ-Ямбол

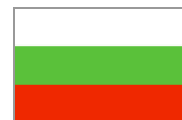
7. Анализ на инфраструктурна осигуреност на територията

7.1. Транспортна инфраструктура и улична мрежа

Транспортна инфраструктура на общината е сравнително добре развита, като всички населени места са свързани с общинския център. Общата дължина на пътната мрежа към 2013 г. е 250,532 км. и обхваща магистрала и пътища от I-ви до IV-ти клас. Това са близо 19 км автомагистрала, 20 км пътища I клас, 12,5 км – втори и 93,7 км – трети; пътищата IV-ти клас са 79,3 км и местни пътища – 23,6 км. Пътен възел на Ам „Тракия” с път I – 7 „Зимница – Веселиново” – с обща дължина 2,589 км. Те съставляват близо 58,5% от общата пътно-транспортна мрежа в община Стралджа. С въвеждането в експлоатация на Ам „Тракия”, по показателя относителен дял от общата дължина на РПМ е с по-високи от средните за страната, района за планиране и област Ямбол. Благодарение на новоизградената автомагистрала интензивния трафик по първокласните пътища на територията на общината е облекчен. С голямо значение за община Стралджа е наличието на ПВ „Ямбол-изток”, чрез който се осъществява връзката на жителите на общината с Ам „Тракия”. Друг пътен възел от голямо значение за транспортно-комуникационната система на страната, намиращ се на територията на общината, е пътен възел „Петолъчката”. Гъстотата на републиканската пътна мрежа в Община Стралджа е 0,218 км/кв.км. Пътищата от първи клас са в добро състояние. Изключение са само 3,5 км. от път I-6 Лозенец – Бургас, които подлежат на ремонт. Задоволително е състоянието на второкласния път II – 53 / Ямбол-Средец – Бургас/, като в много участъци настилка вече е износена и има нужда от рехабилитация – общо 7 км. Същото се отнася и за третокласните пътища III–707 /Петолъчката-Голямо Крушево-II 79/, III 7007 / Зимница – Стралджа – Лозенец / особено в участъците през населените места, III-5308 / Саранско – Каменец /, III-7009 / Борисово – Леярово / и III-7072 /Търнава – Иречеково – Недялско / - общо от ремонт се нуждаят 57,3 км. Най-лошо е състоянието на пътищата от четвъртокласната пътна мрежа. Всяка година се извършват основни ремонти от бюджета на общината на малка част от общинската пътна мрежа. Средствата, които се отпускат от държавния бюджет за строителство и основен ремонт на пътищата от общинската пътна мрежа, както и уличните мрежи в населените места са крайно незадоволителни. Ето защо Община Стралджа кандидатства с проекти за рехабилитация на общинските пътища по ПРСР 2007-2013 г. Уличната мрежа в града и селата е изградена през 70-те и 80-те години. Тя е силно амортизирана и се нуждае от текущ и среден ремонт. В града все още има улици с неизградена настилка, а някои останали само на запечатка и не можаха да бъдат асфалтирани. В селата уличната мрежа не е изградена изцяло, като процентът на изграденост за всяко село е различен. Изградената улична мрежа с асфалт за гр. Стралджа е 89%, а за селата – 30%. Най-благоустроено е с. Зимница. Общата оценка на транспортната система е задоволителна. Общината има добре изградена пътна мрежа. Пространствената организация на тази мрежа позволява сравнително удобен достъп на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

населението от отделните населени места до центъра, а от там и връзка с останалата част на областта и страната. Лошото състояние на пътната мрежа налага нейната рехабилитация. Сериозно е положението и с местната пътна мрежа, където само 10 % от дължината ѝ е рехабилитирана. Сериозни проблеми в експлоатацията и ползването на пътната мрежа възникват през зимния сезон, в тази връзка се изготвя проект за изграждане на „Площадка за зимно поддържане” в близост до АМ „Тракия”. Интензивният трафик по първокласни пътища на територията на общината е облекчен с въвеждане в експлоатация на участъка от АМ „Тракия” пресичащ общината.

Най-благоустроено от селата, намиращи се на територията на общината, е с. Зимница. Всички населени места от общината се обслужват от обществен транспорт с изключение на село Богорово. Селата Александрово, Леярово и Правдино нямат директна връзка с общинския център - град Стралджа.

През територията на община Стралджа преминават две от деветте главни железопътни линии, част от железопътната мрежа на България.

На територията както на община Стралджа, така и на област Ямбол, няма действащи летища и летателни площадки от гражданската авиация. Най-близко до общината се намира международното гражданско летище „Бургас”, намиращо се в квартал „Сарафово”, град Бургас. Бързия и лесен достъп до летището, благодарение на новоизградената АМ „Тракия”, е предпоставка за постигане на бъдещ икономически просперитет. На територията на община Стралджа е разположено летище "Зимница", намиращо се северно от село Зимница. Площадката се използва рядко за военни и селскостопански полети. Полосата е с дължина 2,5 км. Инфраструктурата на летището е амортизирана и неподдържана. Летище "Зимница" е бивше военно летище, като настоящият собственик е община Стралджа.

През 2015 г. за основен ремонт на общинската улична мрежа са изразходвани **392 090 лв.** Извършен е основен ремонт на следните улици :

- ул.„Радецки”, гр.Стралджа ;
- ул.„Тракия”, гр.Стралджа ;
- ул.„Харизан Харизанов”, гр.Стралджа;
- ул.„Христо Ботев” гр.Стралджа;
- ул.„Иван Вазов” с.Зимница;
- ул.„Мараш” с.Зимница;
- ул.„Освобождение” с.Воденичане;
- ул.„Г.Димитров” с.Воденичане;

За поддържане на съпътстващата ги инфраструктура е извършен ремонт на парково осветление с.Александрово и ремонт на тротоар в с.Войника.

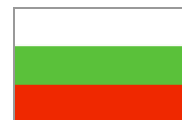
Чакълирани са улици в гр.Стралджа и селата Лозенец, Маленово, Иречеково, Чарда и Джинот .

По проект по мярка 321 от ПРСР 2007 – 2013 г. беше рехабилитирана 7,6 км. от четвъртокласната пътна мрежа от Общината – двата пътя ЯМ 1059 /III – 707 Стралджа – Атолово/ и ЯМ 2058/III – 707 Воденичане – Недялско/ - Джинот.

През 2015 г. с целева субсидия от 245 400 лв. бяха ремонтирани следните пътища:

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- JAM 2057 - от р-н III – 707 до с.Иречеково;
- JAM 2054 - от р-н III – 707 до с.Правдино;
- IV път Стралджа - Маленово;
- JAM 2053 – от с.Александрово до с.Поляна;
- JAM 2056 от III 7072 до с.Люлин;
- JAM 3066 от III 5308 през с.Каменец;
- JAM 1052 – I-7/Зимница/ - с.Чарда – с.Джинот

Продължава поддържането на общинската пътна мрежа – търсят се възможности от програми и от държавата за нейната реконструкция.

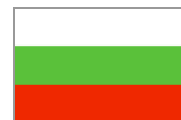
7.2. Водоснабдителна мрежа за питейно-битово водоснабдяване и мрежа за отпадни води

Водоснабдяване

Водоснабдяването в общината се осигурява от 32 източника, а общата дължина на водопроводната мрежа към 2011 година, е 372 км и тя покрива 100% от населените места в общината. Към 2012 година голяма част от водопроводната мрежа в населените места е силно амортизирана – външните водопроводи са основно от етернитови тръби /около 78 000 м/. Стоманените тръби са около 3 500 м – една част са вече корозирали и често аварират. Сменени са само около 3 000 м за с. Чарда от ПС Могила с полиетиленови тръби през 2001-2002 година. Това води до огромни загуби при преноса на питейна вода – 79%. Голям процент от външните водопроводи са от етернитови тръби, които са канцерогенни и вредят на човешкото здраве. Качеството по химически показатели на питейната вода също е под установения стандарт (75%) в голяма част от населените места. Част от големите предприятия в общината имат изградени собствени водоизточници за промишлени нужди – „Керамична къща Стралджа” ЕООД, „ЗПТ” АД, както и Компресорна станция „Лозенец” на „Булгартрансгаз” ЕАД. Останалите ползват води за технологични и питейни нужди от селищните водопроводни мрежи. Тревожни са данните за дела на обитаваните жилища в общината, които нямат източник на вода – цели 2,3%. За сравнения средният дял за страната на тези домакинства е 0,7%.

Канализационна мрежа

Изградената канализационна мрежа в община Стралджа е крайно недостатъчна за обслужването на всички населени места и не отговаря на изискванията за опазване на околната среда. От всички населени места с почти изградена канализационна мрежа е само село Зимница – почти 65%. Всички обекти в град Стралджа са с локални септични ями. Функционират отделни локални пречиствателни станции за отпадни води, които обслужват „ЗПТ” АД, „Булгартрансгаз” ЕАД и компресорна станция „Лозенец”. На територията на град Стралджа функционира покрит стоманобетонен канал за отводняване на битови и дъждовни води. Общината има изготвени два технически проекта за доизграждане на канализационните системи на гр. Стралджа и с. Зимница и строеж на ПСОВ, които са в резултат от успешно приключили проекти за техническа помощ по

ОПОС. Наблюдава се желание от общината за постепенно проектиране и изграждане на канализационни системи в населените места от общината. За осъществяване му е изготвен технически проект за водопроводната и канализационната система, както и изграждане на ПСОВ в с. Воденичане. Проблем за област Ямбол и респективно за община Стралджа е ниският дял на домакин-ствата, свързани с обществена канализация – 10,5%. За сравнение средният показател за страната е 72,5%.

Хидромелиорации

В община Стралджа има изградени 42 язовира и микроязовира с местно значение. На територията на общината действа напоителна система „Средна Тунджа“, като напояването се осъществява основно от язовир „Жребчево“. Водата, използвана за напояване, се пренася чрез 1 магистрален напоителен канал – от яз. Жребчево до дюкера при с. Драгоданово и главен стоманен тръбопровод – Стралджа. Актуалното състояние на напоителните системи е силно амортизирано и липсват средства за ремонт и поддръжка. Друг основен проблем е липсата на адекватно управление, контрол и охрана на съществуващите съоръжения. Това води на намаляване на поливните площи в общината, които към 2013 година са 77 198 дка

През 2015 г. приключи изпълнението на проект „Реконструкция на водопроводната мрежа в с. Воденичане и рехабилитация на общински пътища Стралджа – Атолово и Воденичане – Джинот в община Стралджа“, финансиран от Програмата за развитие на селските райони. Стойността на договора за безвъзмездна финансова помощ е 6 506 878 лв. По проекта беше реконструиран 3,0 км. вътрешен водопровод.

7.3. Електроснабдяване

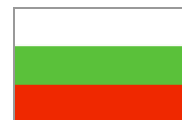
Електроснабдяването в община Стралджа се осъществява от националната енергийна мрежа, като електропреносната и електроразпределителната система и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат и реконструират от EVN - Пловдив, КЕЦ Ямбол. Всички населени места в общината са електрифицирани и се захранват от три подстанции. Единствената подстанция, попадаща на територията на общината, е ТП „Стралджа“, логично захранваща най-голяма част от населените места. В община Стралджа има изградени 86 трансформаторни постове, като във всички са монтирани часовници за двойно тарифно отчитане. Осигурената мощност задоволява напълно нуждите на местното население и бизнеса. През последните години са реализирани проекти по подмяна на електропреносната мрежа в част от гр. Стралджа и следните села Поляна, Първенец, Лозенец, Джинот и Чарда.

Възобновяеми източници на енергия

В управлението на община Стралджа е залегнало развитието на възобновяеми източници на енергия. В общината има няколко изградени фотоволтаични парка (ФВП), в землищата на селата Палаузово, Атолово, Люлин, Воденичане и Зимница. В регулацията на следните населени места – Стралджа, Недялско, Тамарино и Маленово - също има изградени

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

фотоволтаични централи. Потенциала на тази енергия се използва активно от общинските власти. За периода 2004- 2013 година са подменени около 95% от осветителните тела с енергоспестяващи лампи. Изпълнен е проект за изграждане на улично осветление захранвано със слънчева енергия в четири населени места – гр. Стралджа и селата Лозенец, Воденичане и Зимница. В община Стралджа има потенциал за добив на енергия от въздушните течения. Монтирани са три вятърни турбини в регулацията на с. Воденичане и три в района на пътен възел „Петолъчката”. В процес на подготовка е изграждането на ветроенергиен парк, на стойност 250 млн. лв., попадащ в землищата на селата Недялско, Маленово и Палаузово, състоящ се от 38 ветрогенератора. Ветрогенераторите ще бъдат изградени по начин, по който 99% от земеделските площи, на които ще се разполагат, да останат на разположение за обработка. На територията на общината се намират няколко находища на минерални води – в землището на гр. Стралджа, в с. Лозенец и землището му и в с. Правдино.

През 2015 г. започна изпълнението на подписан договор за безвъзмездна финансова помощ по програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“ по Финансов механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014 към Министерство на енергетиката за проект: "Оползотворяване на местния потенциал от хидротермална енергия в отоплителни инсталации на училища, ОДЗ и ЦДГ в гр.Стралджа, обл.Ямбол". По проекта ще се извършат следните дейности:

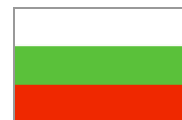
1. Изграждане на водовземна помпена станция на съществуващ хидротермален сондаж;
2. Изграждане на довеждащ водопровод до котелните на СОУ”П.К.Яворов”, ОУ”Св.Св.Кирил и Методий” , ОДЗ „Здравец” и ЦДГ „Мати Рубенова” гр.Стралджа;
3. Доставка и монтаж на топлообменници към действащите котли на СОУ”П.К.Яворов”, ОУ”Св.Св.Кирил и Методий” , ОДЗ „Здравец” и ЦДГ „Мати Рубенова” гр.Стралджа;

7.4. Газоснабдяване и топлофикация

Община Стралджа има стратегическо значение в газопреносната мрежа на България. На територията на общината се намира компресорна станция „Лозенец” и преминава транзитен газопровод, свързващ Турция и Румъния. През територията на община Стралджа се предвижда да премине новоизградена междусистемна газова връзка Турция-България (ITB). Към момента град Стралджа е частично газоснабден, като се очаква поне големите общински сгради и големите предприятия да използват природен газ. Ако едновременно с изграждането на газоразпределителната мрежа за обществените сгради, се позволи включването на битови абонати, значително биха се намалили емисиите на прахови частици, изхвърляни в атмосферата, следствие използването на твърди горива.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

7.5. Комуникационни мрежи, далекосъобщения и пощи

Съобщителната система на община Стралджа е сравнително добре развита. В голяма част от населените места (14 бр.) съществуват пощенски станции. На територията на община Стралджа няма работещи офиси на големите фирми, предлагащи куриерски и спедиторски услуги.

Информационни и комуникационни технологии

Територията на общината е покрита изцяло от опериращите в България мобилни телефонни оператори, като на почти 100% от територията има наличие на мобилен интернет. Проблеми с мобилния сигнал се наблюдават в селата Правдино, Александрово, Недялско и Първенец. Във всички населени места е осигурен достъп до кабелен или безжичен интернет. По данни на НСИ се наблюдават неблагоприятни стойности на дела от жителите на община Стралджа, ползващи интернет – 20,4%, като за сравнение стойностите за страната са почти 2,5 пъти по-големи.

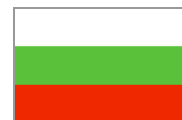
8. Анализ на екологичното състояние

8.1. Качество на атмосферния въздух

Състоянието на атмосферния въздух в приземния слой до голяма степен зависи от въздействието на антропогенните фактори. Същите действат комплексно с различна степен и сфера на влияние.

На територията на Община Стралджа няма изграден пункт, като част от НАСЕМ – Подсистема “Въздух” за оценка качеството на атмосферния въздух. Това се дължи на факта, че на територията общината липсват крупни източници на замърсители. За качеството на въздуха може да се съди по наличната за гр. Ямбол информация от проведени през последните три години изследвания. Тази информация не показва системно замърсяване на въздуха, изразено с наднормени концентрации на вредни газове и прах. Регистрирани са единични случаи на превишаване на ПДК за прах, серен диоксид, азотен оксид и въглероден оксид. По данни на Националния център по околна среда и устойчиво развитие към Министерството на околната среда, районът около и в гр. Ямбол спада към слабо замърсените въздушни райони на България. Типични замърсители на района са: въглероден оксид – CO, серен диоксид – SO₂, азотен диоксид – NO₂, сероводород – H₂S, амоняк – NH₃, въглеводороди – CmHn и прах.

Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух са автомобилният транспорт, изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) в битовия сектор, промишлените инсталации, както и дейности с неорганизирано изпускане на вредни вещества от кариери за добив на инертни материали, трошачно-сортировъчни

инсталации, зърнобази, строителни и ремонтни площадки, неблагоустроените територии в населените места.

На територията на Община Стралджа не са ситuirани крупни обекти замърсители на атмосферния въздух. Основните точкови източници на вредни емисии са Компресорна станция «Лозенец», с. Лозенец на «Булгартрансгаз» ЕАД, база за обезвреждане на боеприпаси, с. Лозенец на «Берета трейдинг» ООД, «Керамична къща Стралджа» ЕООД и «Завод за Поливна Техника» АД гр. Стралджа. Емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от производствените дейности са с основна качествена характеристика: серни оксиди, азотни оксиди, въглероден оксид и диоксид, въгледороди, прах. Емисионният мониторинг показва спазване на регламентираните норми за допустими емисии и условията на разрешителните за емисии парникови газове и плановите за мониторинг към тях. Единствено по отношение на Компресорната станция «Лозенец» през последните години не се спазват регламентираните Норми за допустими емисии по показатели въглероден диоксид и азотни оксиди, за което на дружеството е наложена санкция.

През юни 2012г., в следствие на възникнала авария в базата за обезвреждане на боеприпаси, с. Лозенец на «Берета трейдинг» ООД, бяха извършени измервания на няколко показателя за качеството на атмосферния въздух с Мобилна автоматична станция от РИОСВ – Стара Загора. Анализът и оценката на съответствието с праговите стойности на регламентираните норми за изследваните показатели показаха липсата на превишения и нарушаване на качеството на атмосферния въздух.

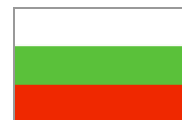
Във връзка с европейската и национална политика, насочени към намаляване на емисиите от парниковите газове и пряко свързаната с този факт промяна на климата, община Стралджа е предприела мерки, свързани с повишаване на енергийната ефективност и внедряване на възобновяеми енергийни източници. Редица обществени сгради, училища, детски градини са санирани в съответствие с изискванията за енергийната ефективност. Най-много използвани от възобновяемите енергийни източници са вятърната и слънчевата енергия. Към настоящия момент общината изпълнява проект за монтиране на улично осветление с 220бр. LED лампи захранвани със слънчева енергия в четири населени места от Общината - гр.Стралджа, с.Лозенец, с.Воденичане и с.Зимница.

За подобряване качеството на въздуха е необходимо да се предприемат действия за осигуряване на нов енергиен източник за промишлеността, обществения сектор и бита. В тази връзка през 2013 г. общината разработи проект за използването на геотермалната енергия на разположените в близост до гр. Стралджа сондажи на минерални води за отопление на сградите от образователната инфраструктура на територията на гр. Стралджа.

Като положителна тенденция по отношение подобряване качеството на атмосферния въздух е газификация на промишлени обекти, какъвто е «Керамична къща Стралджа» ЕООД, работещ до скоро на гориво мазут. Газопроводът, с който е захранено предприятието преминава през гр. Стралджа и предоставя реална възможност за включване на обществени сгради и битови потребители в газопреносната мрежа, с оглед намаляване на емисиите на замърсителите от този сектор.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Едно от основните антропогенни въздействия върху околната среда е замърсяването на атмосферния въздух. Фактор, допринасящ за това е автотранспорта. Подобряването на състоянието на уличната и пътната мрежа подпомага намаляване запрашеността на въздуха и по този начин благоприятства състоянието на този компонент на околната среда. През 2015г. като дейност в тази сфера може да се отчете изпълнението на проект „Реконструкция на водопроводната мрежа в с. Воденичане и рехабилитация на общински пътища Стралджа – Атолово и Воденичане - Джинот в община Стралджа, област Ямбол”, финансиран от ПРСР 2007 – 2013г. Дължината на рехабилитираната пътна мрежа е 7,6 км.

8.2. Води

Повърхностни води

Водите в област Ямбол принадлежат към Източнорелски район за басейново управление на водите, който включва басейните на реките Марица, Тунджа, Арда. В община Стралджа по-големите реки са Мочурица, приток на Тунджа и Мараш, която се влива в Мочурица. В Плана за управление на речните басейни / ПУРБ / в Източнорелски район, р. Мочурица и притоците и са определени като Водно тяло с код BG3TU600R02. Всяко водно тяло е речен участък с еднакво екологично и химично състояние, който има важна роля при управлението на водите. В ПУРБ в Източнорелски район за водните тела са подготвени конкретни програми от мерки, чрез реализацията на които трябва да се постигне добро състояние на водите.

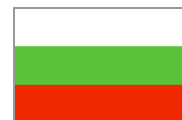
Река Мочурица представлява ляв приток на р.Тунджа, като се влива в нея малко преди гр.Ямбол. Извират от южните склонове на Спидовска планина, западно от с.Ново село. Има дължина 85,9 км и водосборна площ 1278 км². Реката има ниски брегове, слаб наклон и тече бавно, като често се разлива. Коритото ѝ е гъсто обрасло с висока водна растителност. През 2012 - 2013г. «Напоителни системи» ЕАД извършиха почистване на коритото от с. Деветак, община Карнобат до с. Зимница, община Стралджа.

Многоводната фаза на реките Мочурица и Мараш е от ноември до април, което се отразява и на качеството на повърхностно течащите им води – през тези месеци нивото на замърсяващите вещества е по-малко в резултат на по-голямото разреждане на постъпващите отпадъчни води.

Основни замърсители на повърхностните води са битово-фекалните, отпадъчните води от животновъдството и промишлените отпадъчни води. На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за битови отпадъчни води /ПСОВ/. Заустването на каналите и деретата става директно в открити водоеми, най-вече в реките Мараш и Мочурица. Град Стралджа и с. Зимница са най-големите източници на отпадъчни води - промишлени и битови. В река Мочурица е заустена и градската канализация на гр. Карнобат, който също няма ПСОВ. След 2002 година почти ежегодно през летните месеци се констатира отравянето на ихтиофауната в р. Мочурица. Със заповед № РД – 970 от

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

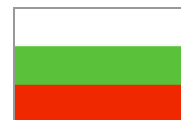
28.07.2003г. на МОСВ р. Мочурица от изворите до вливането и в р. Тунджа е определена за чувствителна зона.

По-големите действащи обекти на територията на Община Стралджа - „Керамична къща Стралджа“ ЕООД, „Булгартрансгаз“ ЕАД, Компресорна станция „Лозенец“ и «ЗПТ» АД са с изградени и действащи локални пречиствателни съоръжения за пречистване на заустваните отпадъчни води.

На територията на община Стралджа на р. Мочурица и р. Мараш няма пунктове за контролен и оперативен мониторинг. За мониторинг по биологични елементи за качество са определени 5 пункта в с. Маленово, с. Воденичане, с. Чарда, преди с. Лозенец и след с. Лозенец.

По данни на Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ от май 2014 година основните физико-химични показатели, по които се наблюдават отклонения, са свързани с органично замърсяване – БПК, азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, общ азот, фосфати, общ фосфор като тенденция е за леко подобряване на качеството на повърхностните води, но то остава лошо като общо състояние. Заключение е, че силното органично замърсяване е причинено от непречистени битови отпадъчни и промишлени води, което се предизвиква от отпадъчните води на гр. Карнобат и населените места след него. Подготвен е проект за изграждане на ГПСОВ на гр. Карнобат.

През 2015г. не са постъпвали сигнали и не са констатирани видими резултати от замърсявания. В изпълнение на взето през 2013г. на среща на всички компетентни институции – Басейнова дирекция Пловдив, РИОСВ – Стара Загора, РИОСВ – Бургас и Регионалните лаборатории Стара Загора и Бургас към Изпълнителната агенция по околна среда решение за провеждане на мониторинг по биологични и физико-химични елементи за качество, на проведената през месец декември 2015г. среща, във връзка с резултатите от мониторинга, беше отчетено, че в пунктовете на р.Мараш преди и след заустването на Дермен дере, се констатира превишаване на нормите за добро състоянието по електропроводимост, разтворен кислород, БПК₅, азот амониев, ортофосфати, общ азот и общ фосфор, както и превишаване на нормите за желязо и манган. През 2015г. се констатира влошаване на състоянието в сравнение с 2014г. В пункта на р.Мочурица при с. Маленово е установено недобро състояние на показателите електропроводимост, азот нитратен, азот нитритен, ортофосфати, общ азот и общ фосфор. Вовните проби от пункта на р. Мочурица при с. Воденичане, след вливане на р. Мараш показват недобро състояние по показателите електропроводимост, разтворен кислород, азот нитратен, ортофосфати и общ азот. На срещата беше предложено и през 2016г. да продължат мониторинга на р. Мочурица и р. Мараш и допълнителния контрол на обектите, заустващи отпадъчни води в тези реки.

Подземни води

Подземните води на територията на община Стралджа попадат в Подземно водно тяло BG3G00000N015 /Порови води в Неоген - Кватернер - Сливенско- Стралджанска област/, разположено в едноименната котловина. Тя е една от най-големите по площ у нас, започва от с. Бинкос на запад и стига до с. Нейчово на изток, през западната и част преминава р. Тунджа, а през източната – р. Мочурица. ПВТ има площ от 800 кв. км. Покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване са глинести пясъци. Водоносният хоризонт е изграден от чакъли, гравелити, пясъци, пясъчници и глини. Средна дебелина на ПВТ - 118 м, средна водопроводимост на ПВТ - 1770 м²/ден, среден коефициент на филтрация на ПВТ - 15 м/ден. Подхранване на ПВТ в Стралджанската част - инфилтриращите се валежни и речни води, потока се движи от север на юг. Среден модул на подземния отток е 3,2 л/сек/км².

МОСВ има два пункта за контролен и оперативен мониторинг на подземните водни тела в общината – при гр. Стралджа и при с. Зимница. При измерванията за 2013 година в пункт Стралджа се наблюдават значителни отклонения от стандарта по показателите хлориди (Cl⁻), сулфати (SO₄ 2⁻), твърдост, калций (Ca 2⁺), магнезий (Mg 2⁺), електропроводимост, нитратни йони (NO₃⁻) и натрий. При измерванията в пункт с. Зимница няма отклонения от стандарта, освен по показател нитратни йони (NO₃⁻). Общата оценка за химическото състояние на ПВТ за 2013г. е „лошо“.

На територията на общината се намират няколко находища на **минерални води** – в землището на гр. Стралджа, в с. Лозенец и землището му и в с. Правдино. Министерът на Министерството на околната среда и водите предостави безвъзмездно за управление и ползване от община Стралджа за 25 – годишен срок находище на минерални води „Стралджа“, гр. Стралджа с водовземни съоръжения Сондаж № Я-2, Сондаж № Я-12, Сондаж № Я-50 и Сондаж № Р-1х. Находището е № 86 от Приложение № 2 към чл. 14, т. 2 от Закона за водите. За сондажите е изготвен доклад за оценка на експлоатационните ресурси и е издадена заповед за утвърждаването им. За Сондаж № Р-1х е издадено разрешително на Община Стралджа за водовземане от минерална вода с цел „Използване на геотермалната енергия на водата за отопление на обществени сгради“.

В изпълнение на тази дейност през 2015 година беше кандидатствано за финансиране от Европейското икономическо пространство с проект „Оползотворяване на местния потенциал от хидротермална енергия в отоплителни инсталации на училища, ОДЗ и ЦДГ в гр. Стралджа“. Проектът беше одобрен и е сключен договор за изпълнението му на 18.08.2015г. Към края на 2015г. проектът е на фаза провеждане на обществени поръчки за избор на изпълнители. Проектът трябва да приключи през 2016г.

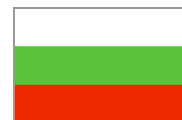
8.3. Почви

Почви и нарушени терени

По отношение на почвеното – географско райониране на България /по Нинов, 1997 и 2002 г./, територията на общината попада в Балканско – Средиземноморска почвена подобласт,

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

която е част от Средиземноморската област. В границите на тази подобласт, основният почвен тип на равнинните части и планинските склонове са най-вече лесивираните канеловидни и канелените почви. В котловинната част на Стралджанското поле са разпространени смолниците и черноземсмолници. По поречието на реките се срещат алувиално – ливадни почви и солончаци. Почвеното разнообразие на този район е благоприятно за отглеждането на редица земеделски култури: лозя, тютюн, зърнени култури, овощия, зеленчуци и др.

През последните години се налага тенденция за намаляване замърсяването на земите и почвите. Основни източници на замърсяване на почвите са промишлените предприятия, автомобилният транспорт, използваните химически средства, битовите отпадъци. Поради стагнацията в селскостопанския сектор, замърсяването на почвите с пестициди през последните години значително е намаляло.

РИОСВ – Стара Загора извършва контрол на качеството на почвите по отношение на ерозия, киселяване и засоляване. Ерозирани почви на територията на общината няма. Системният мониторинг за промени в киселинно-алкалните свойства на почвите установи кислени почви в района на с. Иречеково.

При с. Палаузово има пункт на мрежата за мониторинг за замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди, но през 2011 и 2012 година не е провеждан мониторинг на този пункт. В района на Стралджа не са констатирани нарушения за замърсяване на почвите над МДК с тежки метали, металоиди и устойчиви органични вещества (пестициди. Също така органохлорните пестициди, полихлорирани бифенили и полицикличните ароматни въглеводороди са в граници много под ПДК.).

Ежегодно се осъществява мониторинг на почвите за засолявания. На територията на община Стралджа пунктът се намира южно от селищните граници на гр. Стралджа. Анализните резултати за 2012 и 2013 година показват, че почвите се определят като слабо солонцовати до солонци. В състава на солите преобладават хидрокарбонатите и сулфатите на натрия.

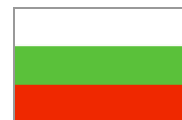
Както навсякъде в страната, така и в общината има увредени почви в резултат на опожаряване на стърнищата.

В резултат на добивни дейности има и физически нарушени почви. На територията на община Стралджа са разположени следните кариери:

- Находище "Конак Тарла" в землището на гр. Стралджа, с площ 105 503 дка - добив на подземни богатства - строителни материали /глини/, държавна концесия.
- Находище "Блатото" в землището на с. Лозенец, с площ 308 904 дка - добив на подземни богатства – строителни материали /глини/, държавна концесия
- Находище "Кояджика" в землището на с. Палаузово, с площ 203 694 м². - добив на подземни богатства - строителни материали /трахити/, държавна концесия.
- Находище "Каменец" в землището на с. Каменец, с площ 0,568 км². - добив на подземни богатства - строителни материали / мрамори и мраморизирани варовици /, държавна концесия.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Находище "Иречеково" в землището на с. Иречеково, с площ 413 дка - добив на подземни богатства - строителни материали /трахибазалти/, държавна концесия.
- Общинска концесия за добив за строителни материали /варовици за добив на негасена вар /, с площ 118 651 м², в землището на с. Каменец.

Общо нарушените терени от добивната промишленост, които се нуждаят от рекултивация са 290,397 дка.

Проблем с продуктите за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност и с неизвестен произход на територията на общината към август 2013 година не е налице.

Всички събрани през годините количества пестициди са безопасно съхранени и експортирани в склад в с. Меден кладенец, община „Тунджа“.

8.4. Управление на отпадъците

Отпадъците са пряк замърсител на въздуха, водите и почвата и носят непосредствен риск за здравето на човека, затова решаването на проблемите, свързани с управлението на отпадъците, се явяват едни от най-сериозните. От друга страна, голяма част от отпадъците притежават ценни суровинни качества и могат да бъдат рециклирани и отново оползотворени в производството и селското стопанство.

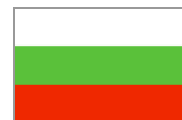
Община Стралджа депонира отпадъците си на депо за неопасни отпадъци намиращо се в землището на гр. Стралджа, местност „Дружба“, ПИ с идентификатор 69660.420.1. Площта на депото е 56 620,20 кв. Капацитетът му е изчерпан, но експлоатацията му ще продължи до изграждането на регионално депо в с. Хаджидимитрово.

Бъдещото регионално депо за битови отпадъци се намира в землищата на селата Дражево и Хаджи Димитрово, община «Тунджа». Към момента депото функционира като общинско депо на община Ямбол.

Община Стралджа, съвместно с общините Ямбол /в качеството ѝ на водеща община/, Сливен, Тунджа и Нова Загора кандидатства за финансиране по Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013г.“, Приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци“, процедура BG161PO005/10/2.10/07/22 „Изграждане на регионални системи за управление на отпадъците в региони: Борово (Бяла, област Русе), Варна, Велико Търново, Габрово, Добрич, Костенец (Самоков), Левски (Никопол), Луковит, Панагюрище, Плевен, Разлог, Стара Загора и Ямбол“. Проектното предложение беше одобрено и на 17.10.2012г. се сключи договор за безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Ямбол – Първа фаза“. Съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013г., генерираните на територията на община Стралджа битови отпадъци следва да се обезвреждат в Регионално депо Ямбол. През 2015г. приключи изпълнението на партньорския с общините Ямбол / в качеството ѝ на водеща община /, Сливен, Тунджа и

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Нова Загора проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Ямбол – Първа фаза“, финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013г.“. С проекта беше изградена клетка 1 на регионалното депо и беше закрито и рекултивирано общинското депо Стралджа. За осигуряване собственото участие по проекта бяха използвани натрупаните през годините отчисления по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците.

Организираното сметосъбиране и сметоизвозване обхваща 100 % от населените места в общината. Районите и честотата за организираното сметосъбиране и сметоизвозване ежегодно се определят със заповед на Кмета на общината. За 2014г. и 2015г. обслужването на съдовете за битови отпадъци в гр. Стралджа и селата Зимница и Лозенец се извършва два пъти месечно, а в останалите населени места 1,5 пъти месечно. През 2015г. организираното сметосъбиране и сметоизвозване се изпълняваше от „БКС – Христо Нанев“ ЕООД, с което има сключен договор от 2014г. Населените места се обслужват от 1 бр. контейнеровоз «Газ 53», 1 бр. сметосъбирачна машина „Щаер 1231“, 1 бр. сметосъбираща машина тип «МАН», 1 бр. булдозер, 1 бр. ескаватор и 1 бр. камион самосвал «Шкода». През 2015г., както и през предходните години са извършвани почиствания на създадени нерегламентирани сметища на територията на общината.

В Община Стралджа е разработена система за разделното събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от домакинствата, търговските и обществените обекти и промишлеността. Системата за разделно събиране обхваща общинския център – гр.Стралджа, с. Зимница, с. Лозенец и с. Чарда. На територията на Общината са разположени 67 броя жълти контейнери тип „Бобър“ за хартия, пластмаса и метал и 35 броя зелени контейнери тип „Иглу“ за стъкло. За извършване на дейности по разделно събиране на отпадъци от опаковки Община Стралджа има сключен договор с Национална организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екобулпак“ АД.

През 2015г. чрез тази система са събрани 57,46 тона отпадъци от опаковки от които 9,51 тона рециклируеми.

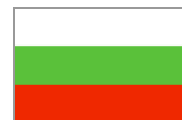
През годината бяха проведени преговори с организации по оползотворяване на различни отпадъчни потоци, но тъй като общината е малка и не представлява интерес за тези организации, така и не се стигна до сключване на договори. В този смисъл за общината все още е невъзможно организиране на разделното събиране на различните потоци отпадъци, с изключение на тези от опаковки, въпреки законовите изисквания за това.

Количеството на събраните и депонирани на общинското депо отпадъци за 2015г. е 2842 тона. Средното количество генерирани отпадъци на жител за годината е 217 кг./ж./г.

От м. декември 2015г. отпадъците от територията на Община Стралджа вече се извозват за сепариране на инсталацията, находяща се в землището на с. Хаджидимитрово, след което остатъчните неоползотворими отпадъци се депонират на регионалното депо. Справката за м. декември показва, че 26,02% от общото количество отпадъци е отсепарирано и само остатъка до 100% е обезвреден чрез депониране. По този начин Община Стралджа вече е предприела сериозна стъпка за намаляване количеството на депонирани отпадъци, генерирани от територията и.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

През настоящата година приключи и проект „Изграждане на пункт за управление на животински отпадъци в Община Стралджа“, финансиран от ПРСР. Този пункт ще обслужва целия югоизточен регион. Със стартиране функционирането на пункта ще се реши проблема с организацията по събирането и съхраняването на животински трупове и кланнични отпадъци до експедицията им в екарисаж.

Битови отпадъци.

На територията на общината се генерират предимно такъв вид отпадъци. Количеството на събираните отпадъци се оценява косвено, по разчетен път, на базата на транспортните документи. За периода 2009 – 2011 г. се наблюдава тенденция на увеличаване количествата събрани битови отпадъци. Увеличението е поради факта, че от септември 2010 г. броят на разположените в селата контейнери тип „Бобър“ беше увеличен и от 2011 г. периодът на сметоизвозване за селата от общината се променя от 30 на 20 дена. За годините 2012 и 2013, обаче, се наблюдава тенденция на намаляване на събираните битови отпадъци, което се дължи на провежданата политика в Община Стралджа относно намаляване на битовите отпадъци и не на последно място намаляващото население в някои населени места на Общината.

Населено място / Година	2008	2009	2010	2011
Общо за страната	467	467	404	376
Област Ямбол	379	421	297	283
Болярово	138	201	90	94
Елхово	800	263	214	94
Стралджа	751	740	311	367
Тунджа	0	0	0	0
Ямбол	287	409	323	341

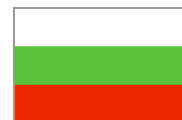
Таблица 30. Събрани битови отпадъци от населението за Област Ямбол – кг/чов./год.

Източник: НСИ

От така представените данни става ясно, че нормата на натрупване в Община Стралджа е сред най-високите в сравнение с останалите общини в Област Ямбол. По този показател Община Стралджа е на нивото на средното за България. През 2010 г. показателят отчита съществено намаление спрямо предходните години, но за 2011 г. е регистрирано покачване до 367 кг/ж/год. От анализа на съществуващите данни и тенденциите при проучванията в страната може да бъде предположена като най-реалистична за момента норма на натрупване за периода 2012-2015 г. за население между 3000 и 25000 жители от

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

295,5 кг/ж/год. Това означава, че е препоръчително да се предприемат мерки за намаляване нормата на натрупване в Община Стралджа.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност

Те не се отделят регулярно и няма конкретни данни за количествата и състава им. За периода 2009 – 2010 г. се наблюдава намаляване на депонираните строителни отпадъци в Община Стралджа. За периода 2011 – 2013 г. резултатът е нулев, защото задължените лица са пренасочени да депонират на депо Ямбол.

Производствени отпадъци

Те се водят на отчет пред РИОСВ - Стара Загора, която провежда и контрола по изпълнението на фирмените програми за управление на отпадъците. По данни на РИОСВ предприятията, генериращи отпадъци от производствената си дейност на територията на общината са “ЗПТ” АД – гр. Стралджа, „Керамична къща Стралджа“ ЕООД и “Винарска изба” – гр. Стралджа към “Винпром Ямбол” ЕАД – гр. Ямбол. „Керамична къща Стралджа“ ЕООД има издадено Разрешение № КР-00000065 от 2012г. за площадка № 1 /13000149/ в с. Тенево, обл. Ямбол за производствени отпадъци.

Отпадъци от опаковки

Наблюдава тенденция на увеличаване на събраните отпадъци от опаковки, както и на количествата, които са рециклируеми. Причините за тази положителна тенденция се предполага да са повишеното осъзнаване от страна на обществото за важността от разделното събиране на отпадъци, както и новата сепарираща инсталация на Екобулпак АД изградена в землището на с. Хаджидимитрово, където се очаква да бъде новото регионално депо.

Анализът показва, че в Община Стралджа има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното оползотворяване, напр. чрез компостиране – храна, хартия, картон, дърво и градински съставляват общо 25,68% от ТБО в Община Стралджа. Ако към тях се добавят органичните материали от категория „други“ този процент може да достигне 40% от отпадъците в общината и да се определи като най-голямата по количество фракция от ТБО в Община Стралджа.

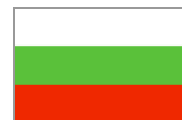
В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл. 31 ал. 1 т. 2 – целта е най-късно до 31 декември 2020г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995г.

8.5. Шумово замърсяване

Шумът е един от най-разпространените и агресивни замърсители на околната среда. Проблемът с шумовото замърсяване на околната среда става все по-голям, особено за

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

големите градове. Източниците на шум могат да бъдат обособени в две основни групи - промишлен и транспортен.

Конкретно за община Стралджа източници на шум се явяват ЖП и автотранспорта. Промислените предприятия на града са изнесени в южната част и производството им е такова, че не натоварват шумово околната среда. През територията на 18 населени места от общината преминават пътища от III клас. По застроителния план на град Стралджа е предвидено изграждане на обходен път в западната част. Железопътният транспорт създава проблеми за гр. Стралджа и с. Зимница. Железопътната линия София - Бургас преминава през двете населени места, а жилищните сгради са разположени в сервитут от 50 м.

Мониторинг на транспортния шум не се извършва на територията на общината. За подобряване на акустичното състояние на общината могат да се проведат различни мероприятия - извършване на ремонт на пътища и линейно засаждане на дървета по протежение на основните пътни артерии.

Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

РИОСВ – Стара Загора измерва радиационния гама – фон един път годишно като мощност на еквивалентната доза и стойностите му са в интервала от 0,14 до 0,24 микросиверта на час т. е. през годините досега не са констатирани значими промени в стойностите.

Зелени площи в населените места

В общинския център има два парка – парк «Младост» и парк «Южен», които през 2013г. бяха основно реконструирани и възобновени. В почти всички останали населени места също има малки паркове, но само малка част от тях се поддържат и са в добро състояние. През 2015г. бяха предприети действия, свързани със запазване и възстановяване на зелената система на общината и мероприятия, насочени към намаляването на последствията от антропогенните въздействия.

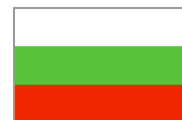
В сферата на зелената система беше изпълнен проект „Изграждане на зона за отдих, социални контакти, игри и забавления в с. Маленово, общ. Стралджа“, финансиран от ПУДООС, Национална кампания „Чиста околна среда 2015г.“ Този проект се реализира в рамките на площадното пространство пред читалището на с. Маленово – почисти се замърсен терен, засадиха се едногодишни и многогодишни тревисти и храстови видове, монтираха се детски съоръжения.

През 2015г. е издадено 1 бр. разрешително за ползване на лечебни растения.

8.6. Защитени територии и биоразнообразие

Гори

Община Стралджа попада в тракийската горско-растителна област с преобладаващи иглолистни и широколистни гори и нискостеблена растителност. Горите на територията

на общината са 13.24% от общата територия или 89580 дка, като са разположени по южните склонове на Стара планина, Бакаджиците и по северозападните разклонения на Странджа планина, в землищата на гр. Стралджа, с. Каменец, с. Войника, с. Лозенец и с. Поляна. Преобладават гори за реконструкция – 31 595 дка, издънкови гори – 17 782 дка, иглолистни гори – 14 668 дка, широколистни гори – 1 861 дка, нискостеблени гори – 6 505 дка и др. В миналото, на територията на общината горите са били тракийски смесени термофилни дъбови гори, но в следствие са били унищожени и заети от селскостопански площи. Ландшафтните райони /по Петров, 1982/, които се наблюдават на тази територия са предимно нископланинските субколхидски гори и ксерофитно – храстови гори, които са частично земеделски усвоени. Преобладаващите гори са от космат дъб, чер, благуи и виргилиев дъб. Тези гори заемат предимно терени с плитки почви. Видовото разнообразие в горите се допълва от бял и черен бор, акация, орех, полски бряст, полски ясен, келяв габър, тополи, червен дъб, зимен дъб, мъждрян, клен, сребролистна липа, американски ясен и гледичия. Средната възраст на горите е 44 години. Общата площ на общинския горски фонд е 2 762,5 ха, от които:

- Горски територии със стопански функции - 1 528,2 ха,
- Горски територии със защитни функции – 61,2 ха,
 - защита на ерозиранни горски земи - 27,3 ха,
 - полезащитни горски пояси - 19,1 ха,
 - защитна ивица газопровод - 14,8 ха,
- Горски територии със специални функции
 - зелени зони – 182,5 ха,
 - територии, включени в границите на защитени зони – част от

Европейската екологична мрежа „Натура 2000“

- ✓ 33 BG0000402 „Бакаджиците“ – 17,7 ха
- ✓ 33 BG0000513 „Войнишки Бакаджик“ – 836,6 ха

През следващото десетилетие е предвидено залесяване върху площ от 42,6 ха.

В землищата на гр. Стралджа, с. Каменец, с. Войника се използва за дърводобив. За периода 2004 – 2012г., в горските територии са добити общо 2 177 м³ строителна дървесина и 15 216 м³ пространствени дърва за огрев за нуждите на жителите на общината.

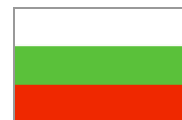
За рекреационни цели се използват горите в местността „Мараш“ в полите на Стара планина, където има туристически маршрути, заслони, както и действаща хижа – хижа „Люляк“. Във Войнишкия Бакаджик през 2012г., с финансиране по трансграничен проект беше извършен основен ремонт на съществуващата там хижа „Инджови извори“. С цел популяризиране на местното биоразнообразие, в района бяха изградени две еко пътеки с места за краткотраен отдих, едно място за пикник, две платформи за наблюдение на птици и бозайници

Биоразнообразие, защитени видове растения и животни

Според биогеографското райониране на България община Стралджа попада в Среднобългарски район, подрайон на Тунджанската хълмиста низина.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

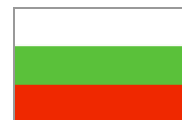

Във фитогеографско отношение районът се отнася към Македоно-тракийската провинция. Характеризира се с разнообразна **растителност**, която е част от фитогеофенда на страната ни. Тук се срещат едновременно средноевропейски и средиземноморски видове. Стара планина, като фитоклиматична бариера, препятства проникването на по-топлолюбивата флора на север от нея и на по-студоустойчивата флора на юг от нея. Малката надморска височина, преходноконтиненталният климат и плодородните черноземни смолници благоприятстват естественото разпространение само на широколистната растителност. Разпространени са ксеротермни екосистеми, формирани от цер, благуна, горун, келяв габър, явор, полски клен, драка, глог, върба, дива круша и др. Голямо е разнообразието на билки, гъби и тревна растителност. Преобладават представители от семействата лютикови, кисели треви, житни, бобови, сенникови, сложноцветни, кръстоцветни и др.

Вид, българско наименование	Вид, българско наименование	Статут
Бесарабско глухарче	<i>Taraxacum bessarabicum</i>	Застрашен
Гмелинова гърлица	<i>Limonium gmelini</i>	Застрашен
Гола копривка	<i>Celtis glabrata</i>	Застрашен, Терциерен реликт
Грудков здравец	<i>Geranium tuberosum</i>	Застрашен
Елвезиево кокиче	<i>Galanthus elwesii</i>	Застрашен, Защитен вид
Източна тамянка	<i>Ferula orientalis</i>	Критично застрашен, Защитен вид
Кримско зарасличе	<i>Symphytum tauricum</i>	Застрашен
Небодлива метличина	<i>Centaurea inermis</i>	Уязвим, Български ендемит, Защитен вид
Редкоцветен живовлек	<i>Plantago tenuiflora</i>	Застрашен
Сиво великденче	<i>Veronica glauca</i>	Критично застрашен, Балкански ендемит, Защитен вид
Стоянова дрипавка	<i>Crepis stojanovii</i>	Критично застрашен, Балкански субендемит, Защитен вид
Стрибърнова ведрица	<i>Fritillaria stribrnyi</i>	Критично застрашен, Балкански ендемит, Защитен вид

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Тракийски клин	<i>Astragalus thracica</i>	Уязвим, Балкански ендемит, Защитен вид
Ферулов прангос	<i>Prangos ferulacea</i>	Застрашен, Защитен вид
Чуждоземен шпорец	<i>Delphinium peregrinum</i>	Застрашен

Таблица 31. Застрашени растителни видове, включени в Червена книга на Р.България /2011г. /

В подрайон Тунджанска хълмиста низина преобладават средноевропейски **животински видове**, характерни за широколистния пояс, но се срещат и голям брой средиземноморски и преходно средиземноморски видове. Разпространението на животинските видове е свързано и с особеностите на релефа, който обуславя различни растителни пояси, обитавани от различни фаунистични комплекси.

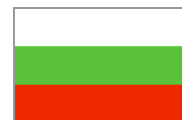
Бозайната фауна е представена основно от степни и обитаващи откритите пространства и агроландшафти видове. Голяма част от тях са активни през нощта, а през деня са скрити в подземни убежища, гъсти треви или храсти. За Тунджанска хълмиста низина най-характерни са европейска къртица (*Talpa europaea*), източноевропейски (белогръд) таралеж (*Erinaceus concolor*), белокоремна белозъбка (*Crocidura leucodon*), малка белозъбка (*Crocidura suaveolens*), обикновена кафязъбка (*Sorex araneus*), обикновена полевка (*Microtus arvalis*), сляпо куче (*Spalax leucodon*), европейски лалугер (*Spermophilus citellus*) и полска мишка (*Apodemus agrarius*). Широко разпространен е и европейският див заек (*Lepus europaeus*).

От хищните видове по разпространени са язовец (*Meles meles*), черен пор (*Putorius putorius*), лисица (*Vulpes vulpes*), чакал (*Canis mesomelas*), невестулка (*Mustela nivalis*), видра (*Lutra lutra*) и пъстър пор. Представителите на копитните дива свиня (*Sus scrofa*) и сърна (*Capreolus capreolus*) са по-редки и обитават заетите с естествени гори и храсталаци площи. За мочурливите места са характерни водният плъх (*Arvicola terrestris*) и малката водна земеровка (*Neomys anomalus*).

В орнитологично отношение важни местообитания има във водосбора на р. Мочурица и Стралджанското блато, които са характерни с разнообразието от водолюбиви птици и в западната част на общината 18 километровата верига от възвишения известна като Бакаджиците в която намират благоприятни обитания голяма част от птиците, които обитават пояса на широколистните гори и храсталаците, с малки полянки между тях. През територията на общината преминава един от основните пътища за миграция на прелетните птици - *Via pontica*. Разнообразието сред птиците е голямо. Срещат се: кълвачи / разред *Piciformes* /, поен дрозд / *Turdus philomelos* /, пъдпъдък / *Coturnix coturnix* /, яребица / *Arborophila gingica* /, тракийски кеклик / *Alectoris chukar* /, къдроглав пеликан / *Pelecanus crispus* /, малък корморан / *Phalacrocorax pygmeus* /, сем. Бекасови / *Scolopacidae* /, малка бяла чапла / *Egretta garzetta* /, голяма бяла чапла / *Ardea alba* /, дропла / *Otis tarda* /, малък воден бик / *Ixobrychus minutus* /, голям воден бик / *Botaurus stellaris* /, соколи / *Falco* /, ястреби / *Accipiter* /, черна каня / *Milvus migrans* /, обикновен мишелов / *Buteo buteo* /,

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

бухал / *Bubo Bubo* /, горска ушата сова / *Asio otus* /, домашна кукумявка / *Athene noctua* /, сива врана / *Corvus cornix* /, сврака / *Pica pica* /, сойка / *Garrulus glandarius* /, кукувица / *Cuculus canorus* /, кос / *Turdus merula* /, синигери / *Parus* /, речен дъждосвирец / *Charadrius dubius* /, осояд / *Pernis apivorus* /, пчелояд / *Merops apiaster* /, ливаден дърдавец / *Crex crex* /, полска чучулига / *Alauda arvensis* /, горска чучулига / *Lullula arborea* /, качулата чучулига / *Galerida cristata* / гълъб / *Columba livia* /, гривяк / *Columba palumbus* /, гургулица / *Streptopelia turtur* /, селска лястовица / *Hirundo rustica* /, градска лястовица / *Delichon urbicum* / и др.

Храсталаците и сухите тревисти пространства са естествени обитания на влечугите: смок мишкап (*Zamenbis longissimus*), смокът стрелец (*Dolichophis caspius*), шипобедрената (*Testudo graeca*) и шипоопашатата костенурка (*Testudo ehrmanni*), които поради преобладаването на обработваеми земи са доста редки, гущерите (*Sauria*) от семейство (*Lacertidae*) същински гущери, представени от ливадния гущер (*Lacerta agilis*), ивичестия гущер (*Lacerta trilineata*), зеления гущер (*Lacerta viridis*) и жълтокоремника (*Ophisaurus apodus*).

Мочурливите места на изток от гр. Стралджа, бавно течащите и стоящи водоеми са основните места за представителите на Земноводните (*Amphibia*).

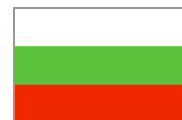
Една част от бозайниците и птиците са ловни обекти, но на територията на община Стралджа се срещат и много от животинските видове, които са включени в приложенията на Закона за биологичното разнообразие и защитени на територията на страната.

Някои от тях се срещат случайно, други като повечето от птиците редовно по време на миграции и зимуване, а за трети територията на общината е едно от малкото места в България, където са намерили благоприятни условия и се размножават успешно.

Малката надморска височина, преходноконтиненталният климат и плодородните почви благоприятстват естественото разпространение на **лечебните растения**, които заемат значителен и важен дял от флората на Стралджанския регион. В равнинната част, около и в обработваемите площи, могат да се събират добри количества от лайка, жълт и червен кантарион, коприва, бабини зъби /трабузан/ синя жлъчка, широколист и теснолист жиловлек, черен и нисък бяз /бъзак/, ветрогон, водно пипериче, врабчови чревца, вратига, върбинка, глухарче, девисил, дяволска уста, еньовче, лепка, овчарска торбичка, паричка, пача трева, пелин, петопръстник, пирей, трескот, репей, синя метличина, мак, слез и др. Хълмистите части на Стралджанския район са богати на плод от червен глог, драка, къпина, шипка, гръмотрън, стръкове и листа от подбел, червено подбиче, бял равнец, девисил и много други. С решение на общински съвет Стралджа е одобрена тарифа за таксите на страничните ползвания и страничните горски продукти, добити от общинския горски фонд.

Описание на основните видове лечебни растения, местоположението на естествените им находища и приложението им са описани в *Приложение 1*.

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане или унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването на лечебните

растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното им разнообразие и на техните ресурси. Опазването включва поддържането и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Защитени територии

В землището на с. Палаузово съществува защитена местност "Блатото". Обявена е за такава със Заповед № 1938/03.007.1970 на МГГП, с площ 16 ха, Държавен поземлен фонд. Обявена е с цел опазване на естественото находище на блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.). Видът е включен в Приложение № 4 на Закона за биологичното разнообразие и е под специален режим на опазване и ползване, който се регламентира със Заповед №РД 521/22.04.2005 г. на МОСВ. На 12.10.2012г. находището е отдадено на концесия на „Фито Палаузово” АД за срок от 20 години.

На територията на общината има 7 защитени зони по Натура 2000.

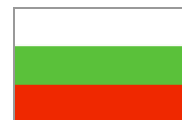
Защитена зона	Наименование	Площ	Година на обявяване	Директива по която са индетифицирани
BG 0002028	„Комплекс Стралджа”	28,718.20 дка	Заповед на министъра на МОСВ № РД-550/05.09.2008г.	Директива 79/409/ЕЕС (за птиците)
BG 0000205	„Стралджа”	8,820.20 дка	Решение на МС № 122/02.03.2007г.	Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията)
BG 0000198	„Средецка река”	7,077.80 дка	Решение на МС № 122/02.03.2007г.	Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията)
BG 0000196	„Река Мочурица”	69,105.70 дка	Решение на МС № 122/02.03.2007г.	Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията)
BG 0000402	„Бакаджиците”	45,048.70 дка	Решение на МС № 122/02.03.2007г.	Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията)
BG 0000513	„Войнишки Бакаджик”	11,389.40 дка	Решение на МС № 122/02.03.2007г.	Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията)
BG 0000420	„Гребенец”	98,845.30 дка	Решение на МС № 122/02.03.2007г.	Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията)

Таблица 32. Защитени зони по Натура 2000

Източник: МОСВ; Информационна система Натура 2000

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

9. Териториална структура и устройство на територията

В териториалната структура на Община Стралджа влизат 22 урбанизирани селищни територии: гр.Стралджа, с. Александрово, с. Атолово, с. Богорово, с. Воденичане, с. Войника, с. Джинот, с. Зимница, с. Иречеково, с. Каменец, с. Леярово, с. Лозенец, с. Люлин, с. Маленово, с. Недялско, с. Палаузово, с. Поляна, с. Правдино, с. Първенец, с. Саранско, с. Тамарино и с. Чарда.

Териториално-урбанистична структура

■ Йерархична система от градове.

В НКПР са определени 4 типа агломерационни ареали и е прецизиран техният обхват. Община Стралджа попада в типа агломерационни ареали на много малки градове и села, стеснени до обхвата на ядрото в територията на собствената община.

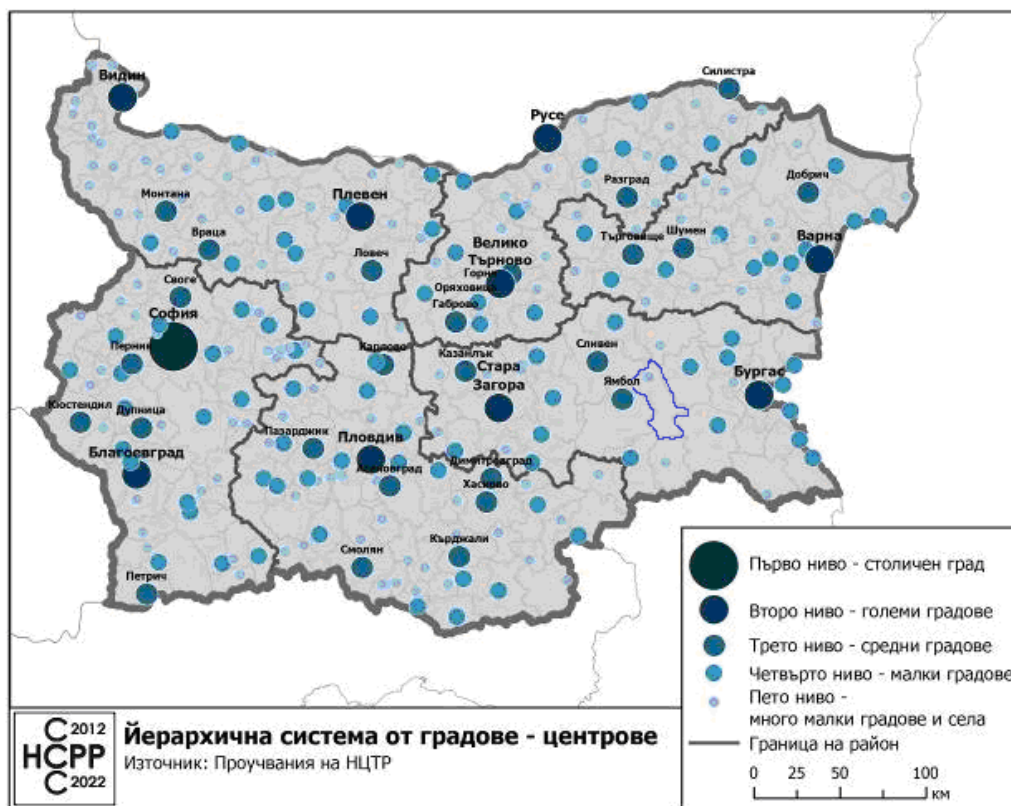
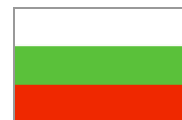
Агломерационните връзки са слабо изразени, но имат потенциал за евентуална бъдеща проява по отношение на най-близките малки населени места. Общината е представена от град Стралджа, който е общински център попадащ в 5-то ниво на йерархичната система от градове-центрове (много малки градове и села, са административни, стопански и обслужващи центрове за населението на собствените си общини).

Град Стралджа е център на агломерационен ареал в Община Стралджа. Той е както административен, така и пространствен център на общината. В него е концентрирано над 53% от населението в общината и заема над 11% от общата селищна територия. Над 80% от производствените и социалните терени са обособени главно в град Стралджа.

В градоустройствена класификация на населените места по брой жители град Стралджа попада в категорията „много малки градове“ (до 10 000 жители). Село Зимница е от категория „средни села“ (от 1000 до 2000 жители). 11 са населените места от категория „малки села“ (от 200 до 1000 жители) и 10 от „много малки села“ (до 200 жители). На територията на общината няма обезлюдени села.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Фигура 46. Йерархична система от градове-центрове

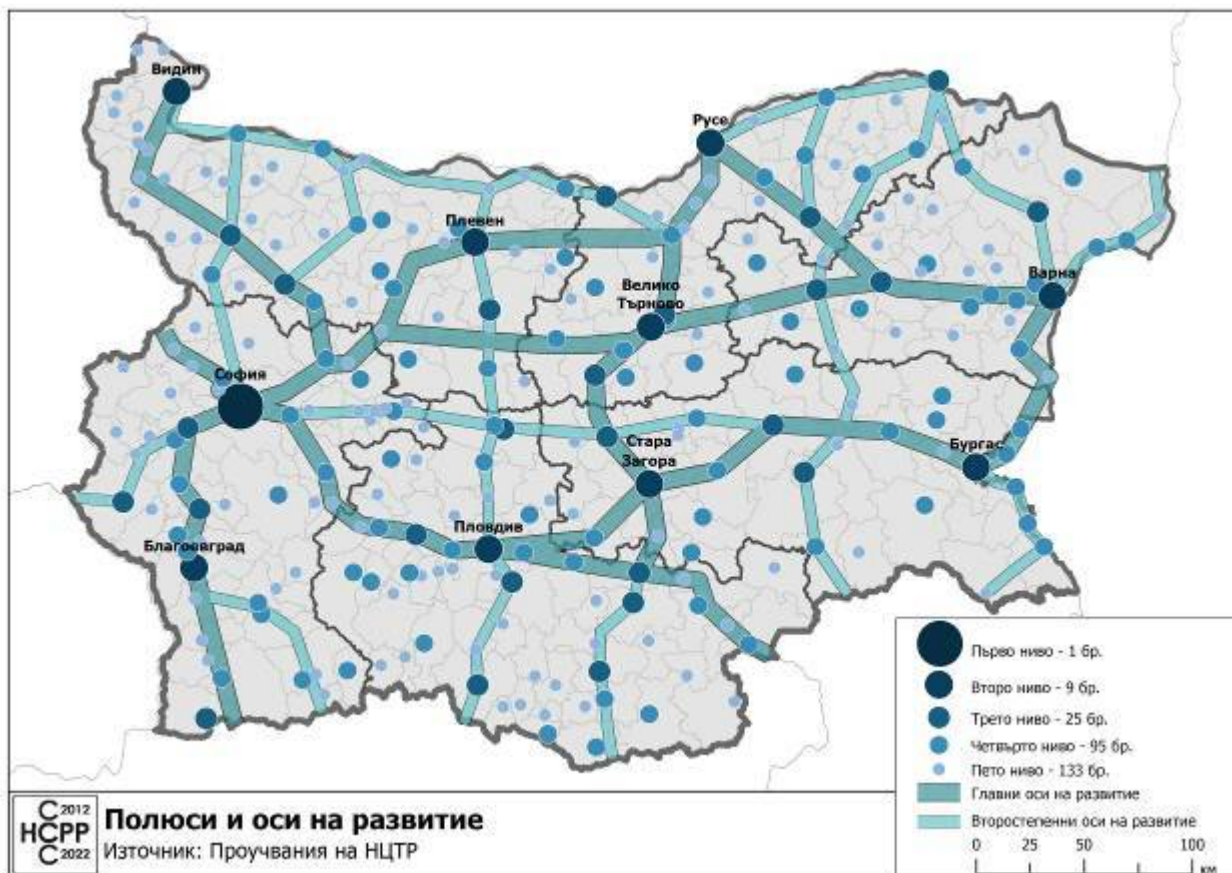
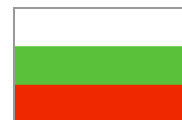
Национална стратегия за регионално развитие на Република България.

■ **Основни и второстепенни урбанизационни оси на развитие**– отчитащи транспортните направления на коридори от трансевропейската транспортна мрежа и други транспортни мрежи с национално значение.

При формирането на пространствена структура на общината водеща роля имат географската характеристика и основните урбанистични оси. В пространственото развитие на селищната структура речните долини са един от основните фактори за развитие на селищната структура. Те са благоприятни за развитието на земеделие и терени за производство .

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

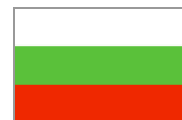

Фигура 47. Полюси и оси на развитие,
Национална Стратегия за регионално развитие.

Като основни оси на урбанистично развитие в националната територия се налагат две паралелни и три меридионални оси. Община Стралджа попада в обхвата на Първа паралелна ос Южна България – Драгоман – София – Пловдив – Свиленград, като традиционна европейска ос, и отклонението ѝ Пловдив – Стара Загора – Бургас и Второстепенна ос на развитие, излизаща от основните оси или свързващи основните оси: Сливен – Ямбол – Елхово.

Урбанизационните оси с локален/местен характер са свързани с административния и пространствен център град Стралджа и изградените функционални връзки с останалите населени места (вторични центрове) . В подкрепа на урбанизационните коридори и формираните урбанистични ядра/ареали са проучванията на селищната мрежа по функционалните системи – обитаване, труд, отдих, обслужване и урбанистичните функционални връзки.

Според основното си предназначение териториите в Община Стралджа биват: урбанизирани територии, земеделски територии, горски територии, защитени територии, водни територии .

Географската характеристика, транспортната инфраструктура и стопанските и демографски условия формират селищната структура и концентрация в общината, като включва един много малък град Стралджа – административен и пространствен център и 1 село Зимница, което е вторичен център – ядра в общината.

В 11 села в общината имат променяща се миграционна динамика, а останалите са в процес на демографски срив и обезлюдяване.

Само в 2 села има функциониращи училища, в повечето от тях отсъства и канализация.

В селата липсва възможност за трудова заетост, вследствие на което младите хора емигрират. Необходимо е изготвяне на стратегия за полицентрично развитие на общината и региона и засилване на функциите на вторичния център, които да рефлектират върху останалите села в ареала, формиращи пространствена селищна структура.

Земеделски територии заемат 80,71% от територията на общината. Долините на реките предоставят плодородни почви и обуславят развитието на селско стопанство. Горските територии в община Стралджа заемат около 13 % от общата площ и са основен ресурс за развитие на системата труд, дърводобив и туризъм.

■ Система Обитаване

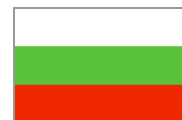
Основните функции на системата обитаване е концентрирано основно в град Стралджа, като в него е ситуирано над 53% от общото население и близо над 40% от наличния жилищен фонд. Жизнените територии в общината са със стандарт на обитаване около 38,6 кв.м/жител. Средният брой лица на едно жилище в общината е 1,73 броя, което съизмеримо с това в областта.

■ Система Труд

Основните обекти и производствени дейности в общината са разположени в град Стралджа. Ситуирани в производствените зони на града, както и в селата Зимница, Лозенец, Каменец и Иречеково. Промислено производствените мощности са представени от металообработващата промишленост, транспортни предприятия, дървообработващи предприятия, производство на строителни материали и леката промишленост предимно шивашките цехове. Кариери за инертни материали представляват добивната промишленост разположени в гр.Стралджа и селата Лозенец, Палаузово, Каменец и Иречеково.

■ Система социална инфраструктура

Като общински център град Стралджа включва всички обекти от социалната структура. В града са концентрирани общинската администрация, делово обслужване, обекти на образованието и здравеопазването. Тук е разположен и културния център на общината представен музей, читалище, библиотека и различни творчески организации, както и обекти на търговията. В останалите селища на общината също има читалища, библиотеки и различни творчески организации, както и обекти на търговията. Основните предизвикателства в областта на социалната инфраструктура са свързани с ограничените

финансови ресурси на общината, която поддържа социалните и културните институции, културния и спортен календар.

▪ Система Отдых

Общината има ограничена материално-техническа база за отдиш, изразяващи се в наличието на 4 хижи и един заслон, които не предлагат високо качество за настаняване. Има регистрирани едно туристическо дружество “Кале” и едно Ловно-рибарско дружество. Добри възможности за лов и риболов. Парковете за отдиш се нуждаят от цялостно преустройство, залесяване.

10. Дълбочинни интервюта

Дълбочинното интервю е качествен метод за събиране на данни в маркетинговите изследвания. Известно е още като свободно или неструктурирано интервю. Този вид интервю обикновено се прилага, когато трябва да се отрази мнението на така наречените “експерти”. Експертите са лица с висока степен на информираност в специфична област. Това не са само професионалисти, но също така хора, които поради различни обстоятелства имат повишен интерес и натрупан опит и познания в дадена област. Дълбочинното интервю е пряко лично интервю, което се осъществява от едни интервюер с един респондент по предварително установени тематични области, предмет на изследването. Използват се отворени въпроси и различни проективни техники. Не е необходимо специално оборудвано място за провеждане на дълбочинното интервю, така както е необходимо например при фокус-групите.

В този смисъл, методът на дълбочинното интервю дава възможност да се начертае в най-общ вид рамката на дейностите, допринасящи за комплексно развитие на територията на МИГ Стралджа 2016 , която се припокрива с тази на община Стралджа .

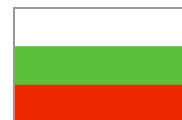
Подборът на участниците във дълбочинните интервюта дава възможност да бъдат обхванати заинтересованите групи от стопански, нестопанския и публичен сектор, от територията на МИГ Стралджа 2016. Те имат за цел да наберат емпирична информация, с която да бъдат потърсени отговори на следните въпроси разпределени към представители на стопанския, нестопанския и публичния сектор:

1. Как оценявате икономическото развитие на територията на Община Стралджа (МИГ- Стралджа) към настоящия момент? Как функционира пазарната среда? Структурирана ли е икономиката спрямо характеристиките на територията? Какво оказва стимулиращ ефект върху развитието на икономиката?

2. Как оценявате развитието на културните и социални дейности на територията на Община Стралджа (МИГ- Стралджа) ? Какви местни инициативи и дейности в областта на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

културата и социалната сфера са развити към настоящия момент на територията на Община Стралджа (МИГ- Стралджа) ?

3. Обща оценка на изпълнението на стратегическите документи в областта на икономиката, социалните и културните дейности. Доколко те са реалистични, постигнати ли са техните цели?

4. Кои отрасли и браншове според Вас са перспективни за развитието на територията на община Стралджа (МИГ- Стралджа)? По какъв начин могат да бъдат запазени и доразвити?

5. Кои от даденостите на територията на община Стралджа (МИГ- Стралджа), способстват най-силно за нейното икономическото, социално и културно развитие и просперитет?

6. Кои са основните проблеми , които спират развитието на икономиката , културната сфера и социалните дейности в община Стралджа (МИГ- Стралджа) ?

7. Вашето виждане относно предприемане на мерки водещи до подобряване качеството на живот в населените места от територията на община Стралджа (МИГ- Стралджа)?

В проучването с метода на дълбочинно интервю взеха участие 7 участници представители на стопанския , нестопанския и публичния сектор, живеещи на територията на МИГ Стралджа 2016 , които оформят търсените профили.

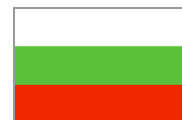
Основни резултати от проведените дълбочинни интервюта

Общото мнение на интервюираните е, е икономическото развитие на територията на община Стралджа е задоволително. Покупателната способност на населението е много ниска, липсата на високи работни заплати води до ползването на нискокачествени продукти, които са внос и по този начин не се дава възможност за развитието на местния бизнес. Територията на общината дава възможност най-вече за развитие на земеделските дейности. Стимулиращ ефект върху развитието на икономиката дават субсидиите в земеделието и за съжаление такива няма в неземеделския сектор. Приоритет трябва да се дава на развитието на малкия и отчасти среден бизнес и то в дейности които водят до увеличаване на работните места и задържане на населението в населените места от общината. Това важи както за дейностите в земеделието така също и в неземеделските.

На територията на община Стралджа развитието на социалните и културни дейности е добро тъй като подпомагането в тези сфери се осъществява чрез организации, които са общински и държавни. Към момента в община има различни социални центрове, функционира социалния патронаж, програмата „Личен асистент” и др. В областта на културата и спорта има създадени спортни клубове и танцови ансамбли, както и с основното съдействие на общината богат културен календар, наситен с мероприятия. Има нужда от възстановяване на туристическите дейности, на местата за отдих и други

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

инфраструктурни подобрения, които да водят до подобряване на живота в населените места от територията на община Стралджа.

Общото впечатление е, че заложеното в стратегическите документи на общината се изпълнява дотолкова, доколкото може да се осигури необходимия финансов ресурс за изпълнение на дейностите, но това зависи до голяма степен и от политиката на държавата.

На първо място като перспектива за развитието на икономиката е сектора земеделие, като може да се възстанови поливното земеделие и отглеждането на плодове и зеленчуци. Районът предполага развитие на животновъдството – отглеждане на едър и дребен рогат добитък. В областта на неземеделските дейности основни всички видове услуги и търговията, може да бъдат създадени по добри условия за преработка на селскостопанска продукция, производство на млечни и месни продукти.

Близостта до Автомагистрала „Тракия“, пътен възел „Петолъчка“, основни ЖП възли, географското разположение и климатичните характеристики, големия брой археологични паметници и характерни само за района традиции и обичаи са едни от основните компоненти, влияещи върху цялостното развитие на община Стралджа.

Общото мнение на участниците в дълбочинните интервюта е, че слабата информираност и липсата на финансови инструменти, както рекламирането на територията на общината са основните пречки за нейното общо развитие.

11. Изводи

Географско положение и природни ресурси

- Община Стралджа е балансиращ опорен център за развитието в тази част от Националното пространство.
- Обслужва значителна по площ територия със силно изразен орографски характер
- Географското положение спрямо границите на Република България създава възможност за задълбочаване на трансграничните отношения с Република Турция.
- Има потенциал за развитие на основните сектори в земеделието – растениевъдство и животновъдство.
- Развитие на преработвателната промишленост в областта на преработката на земеделски продукти
- Община Стралджа е бедна на полезни изкопаеми

Културно-историческо наследство

В община Стралджа са идентифицирани:

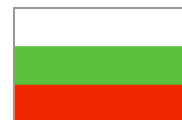
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Общината е относително богата на културни и природни ценности. на територията ѝ има множество културно-туристически обекти - 11 църкви, 51 къщи архитектурно-художествени културни ценности, 40 археологически обекта и 51 исторически паметника. Най-известният храм - Църквата „Свети Архангел Михаил“ - е с дълголетна история, започваща в периода на османското владичество (построена 1857 година), днес обявена за културна ценност.
- Археологията и обектите от национално и местно значение са потенциал за устойчиво и балансирано развитие на културен туризъм. Община Стралджа има богат културен календар, запазени народни традиции и културни обичаи. Атрактивността на община Стралджа е съвкупност от нематериално и материално недвижимо и движимо културно наследство. Експлоатацията на културното наследство в туризма трябва да е обвързано с опазването и съхранението на природата и културните ценности;
- Проекти за консервация и адаптация на обектите и интегрирането им в мрежа от културни зони.

Население – брой и структура

- Наблюдава се трайна тенденция на намаляване броя на населението в общината;
- От социална и демографска гледна точка, намалението на населението на общината ще доведе до намаляване броя на работната сила и възпроизводствения капитал в нея. По този начин намалението на броя на населението се явява един от основните неблагоприятни фактори за развитието на общината през следващите десетилетия.
- Населението на община Стралджа, от гледна точка на своя възрастов състав, се намира в изключително неблагоприятна ситуация по отношение на населението над 50-годишна възраст.
- Състоянието на възрастовата структура на населението оказва решаваща роля за неговата половата структура, както и за формирането на трудовия потенциал на общината;
- Процесът на застаряване на населението поражда необходимостта от учене през целия живот на работната сила и непрестанно повишаване на нейния потенциал;
- Застаряването на населението създава проблеми за здравеопазването, системата за социално подпомагане и социално-осигурителната система;
- Миграциите на предимно млади хора допълнително ще допринесе за влошаването на възрастовия състав на населението в общината
- Една от важните характеристики на населението е етническият му състав. Той оказва влияние както върху възпроизводството на населението, така и върху общественото поведение и трудовата активност на лицата.
- Община Стралджа се отличава с по- висок процент на ромско население, в сравнение с област Ямбол и другите общини от областта, като същевременно се отличава с малък процент на определителите се от турската и други етническа групи.

- Един от най-важните показатели е образователната структура на населението. Образователната структура на населението е пряко свързана с неговата етническа принадлежност. Тя характеризира възможностите за развитие и качеството на живот в община Стралджа, тъй като от нея зависи мобилността на лицата на пазара на труда, която да гарантира по-висок жизнен стандарт, качество на живот и по-добро заплащане
- Община Стралджа се отличава с най-нисък процент на населението с висше образование - 6,0% , в сравнение със страната, област Ямбол и другите общини в областта, като същевременно се отличава и с най-нисък процент на населението със средно образование - 29,1 %. От сравнителната таблица се вижда , че в община Стралджа има най-много население с начално и незавършено начално образование - общо 27,4%. Също така е с най-висок процент на хората , които никога не са посещавали училище - общо 4,5%.

Пазар на труда , икономическа активност и безработица

- сравнявайки етническата структура и икономическата активност е налице липса на драстични разлики между отделните етноси, като при ромския етнос делът на икономически неактивните е 45,4% по-голям от общото разпределение за община Стралджа
- община Стралджа се нарежда на първо място по брой безработни лица. За периода 2011-2014г процентът на безработни расте най-бързо за община Стралджа, като за 2014г за гр.Ямбол е 8,63%, за общ.Елхово е 17,95%, за община Тунджа е 19,65%, за община Болярово е 22,02% и най-висок е за община Стралджа 32,46%.
- в групите на неравностойно положение на пазара на труда попадат основно безработните лица до 29 години, безработните лица над 50 години, продължително безработните лица над 1 година и не на последно място лицата в намалена работоспособност. Към 2015 година те представляват значителна част от безработните лица.

Образование, здравеопазване и социални услуги

- За учебната 2015/2016 г. в община Стралджа година има две детски градини с общинско финансиране, разположени в град Стралджа . От 2010 година ЦДГ „Мати Рубенова” изпълнява функцията на средищна детска градина, като към нея са насочени ДГ „Здравец”, с. Войника и ДГ „Синчец” в с. Зимница. Към детските градини в общината са създадени филиали, които обслужват селата Зимница, Лозенец, Първенец и Войника.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

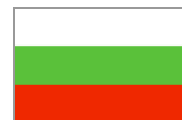
- През учебната 2015/2016 г. броят на децата в детските градини е намалял с 70 деца, като през 2014/2015 година броят им е бил 490, а на местата в детските градини е 450 в общо 18 групи /Таблица 16/. За настоящата учебна година В община Стралджа има излишък от 7 места в детските градини, докато през предходните две години е имало недостиг от 8 места.
- През 2016г паралелките в началното образование са намалели с 2 броя в сравнение с 2015г и с 1 брой в сравнение с 2013г., като средния брой на учениците е почти колкото допустимия максимален за една паралелка. За класовете от пети до осми, паралелките през 2016г. са намалени с 3 броя спрямо 2015г и с един брой спрямо 2013г., като средният брой на учениците за учебните 2015/2016г и 2013/2014г. е надвишавал максимално допустимия брой. Въпреки тези промени расте броят на завършилите 8-ми клас, като той е бил най-висок през учебната 2014/2015г.
- За периода от 2015/2016 – 2014/2015 година средният брой на ученици в класовете от 9 до 12 клас не надвишава максимално допустимите, поради факта, че броят на учениците е по-малък, въпреки увеличаването на паралелките с 1 брой. Не съществува опасност от превишаване броя на учениците в клас в бъдещи периоди, поради което е възможно броят на паралелките да бъде запазен.
- В община Стралджа **няма** действаща многопрофилна или специализирана болница или медицински център. Не голямата отдалеченост от областния град спомага за болничното обслужване на населението.
- Според информация от РЗИ Ямбол медицинските лица с индивидуални практики за първична медицинска помощ, обслужващи населени места в община Стралджа и извън нея са общо 11 броя. Лекари специалисти обслужващи територията на общината са общо трима и една клинична лаборатория, намираща се в гр.Стралджа.

Средният брой жители, обслужвани от един лекар, е 828 за общината, докато средното за областта е 327 /НСИ - 2012 година/, за национално ниво броят е 254 /НСИ - 2012 година/.

- В сферата на здравеопазването се наблюдават следните тенденции:
- Не е осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги, което е особено изразено в малките населени места;
- Повишаване на заболяемостта на населението от една страна и обедняване на населението и невъзможност да заплаща допълнително медицински услуги;
- Недостиг от кадри в лечебните заведения, включително увеличаваща се възраст на работещите.
- Препоръчително е да се проучат възможностите за използване на форми на ПЧП при предоставяне на социални и здравни услуги

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Аптеките в общината са 4 на брой, като три от тях се намират в гр. Стралджа и една в с.Зимница.
- В община Стралджа има "Дневен център за възрастни хора с умствена изостаналост", "Център за социална рехабилитация и интеграция", "Център за обществена подкрепа" и Домашен социален патронаж : ДСП Стралджа, ДСП Войника, ДСП Каменец.
- Предлагащите социални услуги са с широк възрастов и териториален обхват.
- Въпреки стремежа на Община Стралджа да предлага социални услуги в домашна среда (домашен помощник, социален асистент, личен асистент) на възрастни, болни и самотни хора в населените места на територията на общината, те са недостатъчни, а тенденцията е към повишаване на потребностите от тях.
- Има необходимост от разширяване териториалния обхват на услугите чрез създаване на екипи за мобилна работа и работа на терен като се използва капацитета на различните услуги в общността

Култура и спорт

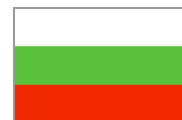
- Основните предизвикателства в областта на културата и спорта са свързани с ограничените финансови ресурси на общината, която поддържа културните институции, културния и спортен календар. Проблем в сферата на спорта е недостига на средства за поддържане и основен ремонт на повечето от съществуващите спортни бази и за закупуване на спортни съоръжения и екипировки, за финансиране на спортни изяви; слабо е развит масовия туризъм сред младежите; недостатъчна спортна база за масово ползване от хора с увреждания; силно ограничени финансови средства за спорт и масов туризъм.
- Могат да се проучат възможностите за участие с проектни предложения по мерки от ПРСР и други програми свързани с подпомагане на дейностите на НПО свързани с развитието на културата и спорта.

Икономически профил

- Предприятията по основните икономически сектори за 2014 година в общината са разпределени както следва: аграрен сектор с 32% от всички нефинансови предприятия, индустриален сектор – 15%; и сектора на услугите – 53%. Сравнено с разпределението към 2012 година е видно, че предприятията в аграрния сектор е нараснал с 3%, докато тези в индустриалния са намалели с 1% , а сектора на услугите е намалял с 2 %.
- През разглеждания период 2010-2014г. аграрния сектор е в подем, за което благотворна влияние са оказали Програмите за развитие на селските райони и Общата селскостопанска политика на Европейския съюз. Наблюдава се трайна тенденция на повишаване на показателите на сектора.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Забележимо е увеличението на производството на зеленчуци, което плавно нараства през четиригодишния период и през 2015 година вече е със 69,43% повече от 2011г. Традиционно най-голям е делът на производството дини, с които през стопанската 2011/2012 година са били засети 59,91 ха, през 2012/2013 година - 71,81 ха, през 2013/2014 година - 80,45 ха и през 2014/2015 са 86,71 ха. Другите видове зеленчуци, които са най-предпочитани за отглеждане в община Стралджа са домати, тикви и пипер. При трайните насаждения също се наблюдава плавен растеж на заетите с тях площи. Общо площта, използвана за тях се е увеличила за разглеждания четиригодишен период с 19,75%. През стопанската 2011/2012 година площите с трайни насаждения са били 331,16 ха и достигат до 396,57 ха през 2014/2015 стопанска година. За община Стралджа винените лозя са традиционна култура и заемат 67% от общите площи на трайните насаждения. Въпреки нормативните ограничения, те са се увеличили с 8,93% през 2015г спрямо 2011г. Десертните лозя заемат пето място по размер в сравнение с останалите насаждения, но бележат драстично увеличение от 156,01% за разглеждания период. През стопанската 2011/2012 големината им е била 7,14ха, а в края на периода 2014/2015 година са 18,2813 ха.
- Значимо за икономиката на община Стралджа е отглеждането на говеда, биволи, овце, кози и пчели. През последните години все по-голяма популярност придобива пчеларството. Броят на отглежданите в общината пчелни семейства се е увеличил с 38,21% през 2014/2015 стопанска година спрямо началото на разглеждания период. От 3701 броя през 2011/2012 година те нарастват плавно и през 2014/2015 година достигат до 5115 броя. С по-малки темпове, но също плавно се увеличава и броят на отглежданите овце. Въпреки проблемите в отрасъла, броят на животните се е увеличил с 27,8% в края на разглеждания период. През стопанската 2011/2012 година овцете са наброявали 6092 единици, а през 2014/2015 те вече са 7754 единици. Значителен дял в аграрния сектор имат птицевъдството и рибовъдството
- Земеделието е основния и водещ елемент от икономиката на община Стралджа. Важно за развитието на сектора е, че територията на общината и нейните географски дадености дават възможност за развитие на приоритетните сектори от новата ПРСР 2014-2020г.
- Разширяването на земеделските дейности може да се осъществи чрез създаване на организации на производителите. Възстановяването на животновъдството, зеленчукопроизводството и отглеждането на трайни насаждения са предпоставка за инвестиции в предприятия за преработка на земеделска продукция.
- Поддържането на тази тенденция би довело до трайно решаване на проблема с безработицата и миграционния процес в района.
- Индустириалният сектор има най-малък дял от общия брой предприятия в община Стралджа, но оказва значително влияние върху общинската икономиката. Броят на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

предприятията за разглеждания период 2010-2014г е почти постоянен, като през 2010 те са 45 бр., през 2012г. са 61 , а през останалите години 2011/2013/2014 е 55 бр.

- Сектор има най-голям дял от общия брой предприятия в община Стралджа, но не оказва значително влияние върху общинската икономиката. Броят на предприятията за разглеждания период 2010-2014г е показва лек спад, като през 2010 те са 206 бр., през 2013г. са 2011 , а през 2014 са 198 бр.
- Може да се повиши информираността и популяризирането на мерки от Оперативните програми и ПРСР 2014-2020г. за развитие на неземеделските дейности с цел реализиране на инвестиционни намерения.
- Препоръчително е прилагането на политики от страна на местната власт свързани със стимулиране развитието на индустриалния сектор и сектора на услугите.

Инфраструктурна осигуреност на територията

- Транспортна инфраструктура на общината е сравнително добре развита, като всички населени места са свързани с общинския център. Най-лошо е състоянието на пътищата от четвъртокласната пътна мрежа. Състоянието на уличната мрежа в града и селата е силно амортизирана и се нуждае от текущ и среден ремонт.
- За това е необходимо Община Стралджа кандидатства с проекти за рехабилитация на общинските пътища и уличната мрежа в града и селата основно по ПРСР 2014-2020 г., както и да търси други механизми за финансиране на тези дейности.
- Изградената канализационна мрежа в община Стралджа е крайно недостатъчна за обслужването на всички населени места и не отговаря на изискванията за опазване на околната среда, голяма част от водопроводната мрежа в населените места е силно амортизирана – външните водопроводи са основно от етернитови тръби. Това налага спешни мерки свързани с подмяната на водопроводи.
- Наблюдава се желание от общината за постепенно проектиране и изграждане на канализационни системи в населените места от общината. За осъществяване му е изготвен технически проект за водопроводната и канализационната система, както и изграждане на ПСОВ в с. Воденичане.
-
- Електроснабдяването в община Стралджа се осъществява от националната енергийна мрежа, като електропреносната и електроразпределителната система и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат и реконструират от EVN - Пловдив, КЕЦ Ямбол. Всички населени места в общината са електрифицирани и се захранват от три подстанции.
- В управлението на община Стралджа е залегнало развитието на възобновяеми източници на енергия. През 2015 г. започна изпълнението на подписан договор за безвъзмездна финансова помощ по програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия“ по Финансов механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014 към Министерство на енергетиката за проект:

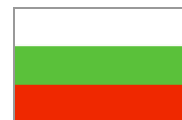

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

"Оползотворяване на местния потенциал от хидротермална енергия в отоплителни инсталации на училища, ОДЗ и ЦДГ в гр.Стралджа, обл.Ямбол".

- Към момента град Стралджа е частично газоснабден, като се очаква поне големите общински сгради и големите предприятия да използват природен газ. Ако едновременно с изграждането на газоразпределителната мрежа за обществените сгради, се позволи включването на битови абонати, значително биха се намалили емисиите на прахови частици, изхвърляни в атмосферата, следствие използването на твърди горива.
- Съобщителната система на община Стралджа е сравнително добре развита. Територията на общината е покрита изцяло от опериращите в България мобилни телефонни оператори, като на почти 100% от територията има наличие на мобилен интернет.
- Едно от основните антропогенни въздействия върху околната среда е замърсяването на атмосферния въздух. Фактор, допринасящ за това е автотранспорта. Подобряването на състоянието на уличната и пътната мрежа подпомага намаляване запрашеността на въздуха и по този начин благоприятства състоянието на този компонент на околната среда.
- Отпадъците са пряк замърсител на въздуха, водите и почвата и носят непосредствен риск за здравето на човека, затова решаването на проблемите, свързани с управлението на отпадъците, се явяват едни от най-сериозните. От друга страна, голяма част от отпадъците притежават ценни суровинни качества и могат да бъдат рециклирани и отново оползотворени в производството и селското стопанство. Община Стралджа депонира отпадъците си на депо за неопасни отпадъци намиращо се в землището на гр. Стралджа, местност „Дружба”, ПИ с идентификатор 69660.420.1. Площта на депото е 56 620,20 кв. Капацитетът му е изчерпан, но експлоатацията му ще продължи до изграждането на регионално депо в с. Хаджидимитрово. Организираното сметосъбиране и сметоизвозване обхваща 100 % от населените места в общината. От м. декември 2015г. отпадъците от територията на Община Стралджа вече се извозват за сепариране на инсталацията, находяща се в землището на с. Хаджидимитрово, след което остатъчните неоползотворими отпадъци се депонират на регионалното депо.
- В общинския център има два парка – парк «Младост» и парк «Южен», които през 2013г. бяха основно реконструирани и възобновени. В почти всички останали населени места също има малки паркове, но само малка част от тях се поддържат и са в добро състояние. През 2015г. бяха предприети действия, свързани със запазване и възстановяване на зелената система на общината и мероприятия, насочени към намаляването на последствията от антропогенните въздействия.
- Общината има ограничена материално-техническа база за отдих, изразяващи се в наличието на 4 хижи и един заслон, които не предлагат високо качество за настаняване. Има регистрирани едно туристическо дружество “Кале” и едно

Ловно-рибарско дружество. Добри възможности за лов и риболов. Парковете за отдих се нуждаят от цялостно преустройство, залесяване.

- Необходимо е предприемането на мерки свързани с намиране на възможности за възстановяване и модернизиране на материално-техническата база за отдих и спорт, както и парковото пространство.